

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YALIKÖY (PODİMA) ve ÇEVRESİNDE
EKONOMİK FAALİYETLERİN ZAMANSAL
DEĞİŞİMİ ve MEKÂNSAL YANSIMASI
(İSTANBUL)

Melis BİLEN

2501180070

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Sedat AVCI

İSTANBUL-2022

ÖZ

YALIKÖY (PODİMA) ve ÇEVRESİNDE EKONOMİK FAALİYETLERİN ZAMANSAL DEĞİŞİMİ ve MEKÂNSAL YANSIMASI (İSTANBUL)

MELİS BİLEN

Yalıköy (Podima), İstanbul ili Çatalca ilçesine bağlı, konumu gereği bir orman köyü iken 6360 sayılı ve 12 Kasım 2012 kabul tarihli yasa ile mahalle yapısına dönüştürülen bir yerleşmedir. Yalıköy'ün ilk yerleşilmesi mübadele tarihine kadar dayanmakta olup, bugün mesken yapı ve planı değişmiş olsa da bölgede dönemin ilk yerleşme izlerini taşıyan eski evlere de rastlanılmaktadır.

Çalışma ile Yalıköy'ün ekonomisinde yaşanan değişimlerin yerleşmenin formuna, mesken tiplerine ve diğer sosyoekonomik hayata etkilerinin ne olduğu ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaca bağlı olarak; Yalıköy'ün geçmişten günümüze geçirdiği değişimler incelenmiş olup mekânsal, demografik ve ekonomik farklılıklar ortaya koyulmuştur. Tüm bu bilgiler ele alındığında ise Yalıköy'ün ekonomik anlamda balıkçılık ve ormancılık sektörlerinin gerileyip, maden ve turizm sektörlerinin geliştiği bir yerleşme özelliği gösterdiği anlaşılmaktadır.

Çalışmada uygun ve doğru bilgi elde edebilmek amacıyla çeşitli kamu kuruluşlarından veri temini sağlanmış olmakla birlikte, bölgede saha çalışması yapılarak, işletme sahipleri ile anket, yerleşme halkı ile mülakat yapılarak veriler elde edilmiştir. Son olarak verilerin haritalanmasında ve düzenlenmesinde; ArcGIS 10, AutoCAD ve Microsoft Excel'den faydalanılarak çalışmanın görselleştirilmesi sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yalıköy, Podima, Çatalca, Ekonomik Değişim, Orman Köy, İstanbul.

ABSTRACT

YALIKÖY (PODİMA) ve ÇEVRESİNDE EKONOMİK FAALİYETLERİN ZAMANSAL DEĞİŞİMİ ve MEKÂNSAL YANSIMASI (İSTANBUL)

MELİS BİLEN

Yalıköy (Podima), a forest village belonging to the Çatalca district of Istanbul province, is a settlement that was turn into a neighborhood structure with the 6360 numbered law and 12 November 2012 dated. The first settlements of Yalılıköy comes from the date of population Exchange and there were dwelling place's which are plan type's changed nowadays but it's still available to see the these kind of structures.

The purpose of this study, to see what kind of facts will be affect like settlement form, structure type and the other socia economic will be affect by the change of economy. Depending on this purpose; By examining the changes that Yalıköy has undergone from the past to the present, spatial, demographic and economic differences have been revealed. When all this information is taken into account, Yalıköy has shown the characteristics of a settlement where the fishing and forestry sectors have declined in economic terms, the mining and tourism sectors have developed.

To provide proper and correct informations it has been supplied the datas from public institutions also had been done field Works, surveys with the business owners, make interview with local people.

Lastly for mapping and editing it has been used ArcGIS 10, AutoCad and Microsoft Excell to visualize this working.

Key Words: Yalılıköy, Podima, Catalca, Spatial Reflection, Economic Change, Forest Village.

ÖNSÖZ

Yerleşmelerin sosyoekonomik değişimleri geçmişte olduğu gibi günümüzde de hızla gerçekleşmektedir. Yalıköy, nüfusun demografik yapısının yanı sıra, ekonomik anlamda da değişim göstermiş bir yerleşme birimidir. Bu çalışmada söz konusu değişimler ve Yalıköy'e etkileri ele alınmıştır.

Tez konumun belirlenmesinden, tezimin tamamlanmasına kadar olan süreçte usanmadan her daim öğretici ve açıklayıcı anlatımlarda bulunan, bilimsel bilgi birikiminden faydalanmamı sağlayarak bana yeni bir bakış açısı kazandıran çok saygıdeğer Prof. Dr. Sedat AVCI hocama ve tüm emeklerinden ve katkılarından dolayı çok değerli Prof. Dr. Meral AVCI hocama minnetimi sunarım. Ormancılık bilgi ve veri temini için değerli katkılarından dolayı Orman Araştırma Enstitüsünden Orman Müh. Dr. Abbas ŞAHİN'e de çok teşekkür ederim.

Tez dönemim boyunca veri elde etmemi sağlayan Yalıköy muhtarı Fehmi KAÇAR'a ve Yalıköy halkına teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca yanımda olup, varlıklarıyla güç katıp yere sağlam basmamı sağlayan, sevgili babam İlhan TEMEL'e, sevgili annem Remziye Pınar TEMEL'e ve sevgili anneannem Kadriye ERYEĞİN'e teşekkür ederim. Tüm saha çalışmalarında bana eşlik eden ve evlerin plan çizimlerinde desteğini esirgemeyen sevgili kardeşim Simay Naz TEMEL'e teşekkür ederim.

Son olarak; attığım her adımın arkasında duran, bu zorlu bilim yolunda ilerleyebileceğime dair inancımı güçlendiren değerli eşim Ozan BİLEN'e sonsuz teşekkür ederim.

İstanbul-2022

MELİS BİLEN

İÇİNDEKİLER

ÖZ	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLOLAR LİSTESİ	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	x
BELGE LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SAHANIN FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

1.1. Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikler.....	9
1.2. İklim.....	10
1.3. Hidrografik Özellikler.....	18
1.4. Toprak ve Bitki Örtüsü	21

İKİNCİ BÖLÜM

NÜFUS GELİŞİMİ ve NİTEKLİKLERİ

2.1. Yalıköy’de Nüfusun Gelişimi.....	27
2.2. Yaş ve Cinsiyet Yapısı.....	33
2.3. Nüfus Piramitleri	36
2.4. Eğitim Durumu	42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YERLEŞME ÖZELLİKLERİ

3.1. Köydeki Eski Meskenler.....	46
----------------------------------	----

3.2. Modern Meskenler	50
3.3. İkincil Konutlar	54

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK FAALİYETLER

4.1. Tarım ve Hayvancılık	58
4.2. Ormancılık	60
4.3. Balıkçılık.....	67
4.4. Madencilik	67
4.5. Turizm.....	72

SONUÇ ve ÖNERİLER.....	91
-------------------------------	-----------

KAYNAKÇA	96
-----------------------	-----------

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1.1: Aylık ve Yıllık Ortalama Sıcaklık.....	11
Tablo 1.2: Kumköy, Lüleburgaz ve Demirköy istasyonlarına ait aylık maksimum sıcaklıklar	13
Tablo 1.3: Kumköy, Lüleburgaz ve Demirköy istasyonlarına ait aylık minimum sıcaklıklar	13
Tablo 1.4: Kumköy, Lüleburgaz ve Demirköy istasyonlarına ait aylık toplam yağış ortalaması	13
Tablo 1.5: İnceleme Sahasında Yağışın Mevsimlere Dağılışı	14
Tablo 1.6: İnceleme Sahasının Açık, Bulutlu ve Kapalı Günler Sayısı.....	15
Tablo 2.1: Yalıköy'ün nüfusunun yıllara göre değişimi (1935-2020).....	29
Tablo 2.2: Yalıköy'de 1935-2020 döneminde yıllık nüfus artış hızının değişimi (%)	31
Tablo 2.3: Belli yıllarda Yalıköy'de nüfusun yaş gruplarına göre dağılışı.....	34
Tablo 2.4: Belli yıllarda Yalıköy'ün nüfusunun geniş yaş gruplarına göre oransal dağılışı.....	35
Tablo 2.5: İlköğretim okulu ile ortaokuldaki öğrenci sayılarının sınıflara göre dağılışı	44
Tablo 4.1: Yalıköy yıllara göre amenajman planına göre ayrılan unsurlar (ha).....	64
Tablo 4.2: Yalıköy'de otellerin aylara göre doluluk oranı.....	89

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 0.1: Lokasyon haritası	3
Şekil 1.1: Yalıköy Jeoloji Haritası (MTA)	10
Şekil 1.2: Yalıköy'ün yakın çevresindeki meteoroloji istasyonlarına ait ortalama sıcaklıklar (°C)	12
Şekil 1.3: Yalıköy çevresinde yağışın aylara göre dağılışı	14
Şekil 1.4: Yalıköy çevresindeki meteoroloji istasyonlarının hakim rüzgar yönleri	17
Şekil 1.5: Yalıköy sınırları içinde Kuzuludere ve Düzdere Barajları yer almaktadır ..	19
Şekil 1.6: Yalıköy çevresinde başlıca büyük toprak grupları (Topraksu)	21
Şekil 1.7: Yalıköy (Podima) çevresinin bitki örtüsü haritası (Dönmez, 1968'den)	24
Şekil 1.8: Yalıköy çevresinde başlıca ağaç türlerinin yayılışı (Çam toplulukları içinde karaçamlar yatay çizgi ile, fıstık çamları dikey çizgiler ile gösterilmiştir)	25
Şekil 2.1: Yalıköy'ün nüfus gelişimi (1935-2020)	30
Şekil 2.2: Yalıköy'de nüfusun dönemler arası yıllık artış oranlarının (%) değişimi (1935-2020).....	33
Şekil 2.3: 1985 yılı Yalıköy nüfus piramidi	37
Şekil 2.4: 1995 yılı Yalıköy nüfus piramidi	38
Şekil 2.5: 2000 yılı Yalıköy nüfus piramidi	39
Şekil 2.6: 2015 yılı Yalıköy nüfus piramidi	40
Şekil 2.7: 2020 yılı Yalıköy nüfus piramidi	41
Şekil 3.1: Eski evlerin dağılımı (İBB KUDEB, 2018)	47
Şekil 3.2: Köyevi planı	50
Şekil 3.3: Modern meskenkat planı	52
Şekil 3.4: Modern meskenkat planı	53

Şekil 3.5: Modern meskenkat planı	54
Şekil 4.1: Yalıköy ve çevresinde genel arazi kullanımı	59
Şekil 4.2: Kuvars, Kuvarsit ve Kuvars Kumu yataklarının dağılımı (MTA)	69
Şekil 4.3: Anastasios Surları (İBB KUDEB, 2018)	77
Şekil 4.4: Otellerin aylara göre doluluk oranı (Veriler, otellere yapılan anket çalışması sonucunda hazırlanmıştır.)	89
Şekil 5.0.1: Örnek köy evi kat planı	92

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 0.1: Yalıköy Drone Görüntüsü (Şişecam, 2021)	4
Fotoğraf 0.2: Podima Çakılı	6
Fotoğraf 0.3: Podima döşeme sistemiyle yapılmış biryürüyüş yolu	6
Fotoğraf 1.1: Yalıköy İSKİ Düzdere Barajı	20
Fotoğraf 1.2: Yalıköy Düzdere Barajı Tesisleri	20
Fotoğraf 1.3: Yalıköy Düzdere Barajı	21
Fotoğraf 1.4: Kıyı kesiminde yer alan bitki örnekleri	26
Fotoğraf 2.1: Yalıköy ilköğretim ve ortaokuluna ait bir sınıf	42
Fotoğraf 2.2: Yalıköy ilköğretim ve ortaokuluna ait bir sınıf	43
Fotoğraf 2.3: Yalıköy eski okul binası	45
Fotoğraf 2.4: Yalıköy yeni okul binası	45
Fotoğraf 3.1: Yalıköy’de eski evlere örnekler	48
Fotoğraf 3.2: Yalıköy’de eski evlere örnekler	49
Fotoğraf 3.3: Yalıköy’de modern meskenlere örnekler	51
Fotoğraf 3.4: Kıyı kesiminde inşa edilen konutlar	56
Fotoğraf 3.5: Kıyı kesiminde inşa edilen konutlar	56
Fotoğraf 3.6: Yalıköy’de ikincil konutlardan örnekler	57
Fotoğraf 4.1: Yalıköy’de bal ormanı ve akasya ağaçları	60
Fotoğraf 4.2: Yalıköy Kuru Ormanı (Tohumdan Gelen Orman)	62
Fotoğraf 4.3: Yalıköy Baltalıktan (Sürgünden Gelen Orman)	63
Fotoğraf 4.4: İstikbal ağacı; iyi, kaliteli fertleri sahada bırakacak şekilde yapılan seyretme kesimi sonucu oluşan ormanın son hali	63

Fotoğraf 4.5: Yalıköy kuvars kumu çıkarım sahası (Fotoğraf Cam-iş Madencilik’e aittir.)	68
Fotoğraf 4.6: İskelelere taşınarak, tekneler vasıtasıyla yapılan kum sevkiyatı (Fotoğraf Cam-iş Madencilik’e aittir.)	68
Fotoğraf 4.7: Trakya Cam Sanayiine kum sevkiyatı (Fotoğraf Cam-iş Madencilik’e aittir.)	70
Fotoğraf 4.8: Yalıköy düz cam kumu hazırlama tesisi (Fotoğraf Cam-iş Madencilik’e aittir.)	70
Fotoğraf 4.9: Maden çıkarım süreci sonrasında oluşan çukurda, bir gölet oluşturmuş	71
Fotoğraf 4.10: Maden çıkarım süresini tamamladıktan sonra kızılçam ağaçları dikilen saha	72
Fotoğraf 4.11: Yalıköy filtre kumu üretim tesisi	72
Fotoğraf 4.12: Çilingöz Tabiat Parkı doğal havuz	75
Fotoğraf 4.13: Çilingöz Sahili	76
Fotoğraf 4.14: Çilingöz Tabiat Parkı	76
Fotoğraf 4.15: Anastasios Surları (İBB KUDEB, 2018)	78
Fotoğraf 4.16: Örnek köy evi	80
Fotoğraf 4.17: Mübadele öncesinde köyün papazı tarafından kullanılan evin, ayin bölümü	80
Fotoğraf 4.18: Eski köy evinde bulunan gömme dolap	81
Fotoğraf 4.19: Restore edilmesi önerilen köy evlerinden biri	82
Fotoğraf 4.20: Restore edilmesi önerilen evden bir baş görünüm	82
Fotoğraf 4.21: Yalıköy hotel	84
Fotoğraf 4.22: Yalıköy otel	84

Fotoğraf 4.23: Yalıköy apart	85
Fotoğraf 4.24: Yalıköy bungalov	85
Fotoğraf 4.25: Kamping alanı girişi	87
Fotoğraf 4.26: Yalıköy kamp alanı	87
Fotoğraf 4.27: Yalıköy kamp tuvaletleri	88

BELGE LİSTESİ

Belge 1: Osmanlı arşivlerinde yer alan Podima'ya ilişkin çeşitli resmi kayıtların dökümü.....	5
--	---

KISALTMALAR LİSTESİ

- AB** : Avrupa Birliği
- ADNKS** : Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
- KPS** : Köylü Pazar Satışı
- vb.** : ve benzeri

GİRİŞ

Ekonomik faaliyetlerin zaman içindeki değişiminin izlenmesinde çeşitli yöntemler kullanılabilir. Bunlardan birini doğrudan ekonomik faaliyeti esas alan incelemeler oluşturur. Özellikle uzun zaman dilimindeki değişimleri ise daha çok yerleşmenin formunda, meskenler ve eklentilerinde, yeni alanların yerleşmeye eklenmesi veya terk edilmesi ile izlemek mümkündür. Özellikle değişen fonksiyonlar, yeni fonksiyonlara bağlı olarak yeni yapı ve kullanım şekillerinin kullanılmasına, bu da değişimin ortaya konulmasına imkân tanımaktadır.

Özellikle ulaşımın sınırlı olduğu alanlarda, ekonomik faaliyetlerin de kısıtlanması, kapalı bir ekonominin ortaya çıkması sıkça karşılaşılan bir durumdur. Kırsal alanların ekonomik yapıya katkılarının belirlenmesi, ancak köy ve köye bağlı yerleşmelerdeki ekonomik faaliyetlerin ortaya konulmasına bağlıdır. Türkiye’de idari coğrafya açısından en küçük birimi oluşturan köy; tek bir yerleşmeden meydana gelebileceği gibi, mahallelerden veya yayla, kom, mezra, oba, divan vb. yerleşme ünitelerinden de oluşabilir. Söz konusu yerleşme ünitelerinde coğrafi koşullara uygun olarak, hayvancılık veya ekip biçme faaliyetleri gerçekleştirilir. Bazen de köyden küçük yerleşmeler, hâkim ekonomik faaliyeti belirleyecek kadar da etkili olabilirler (TUNÇDİLEK, 1967). Çalışma konusunu oluşturan Yalıköy, İstanbul ili, Çatalca ilçesine bağlı bir köydür. Türkiye’de yerleşmeler idari açıdan köy, bucak, ilçe ve il olarak tanımlanan hiyerarşik bir yapıya sahiptir. Zaman içinde ulaşım ve iletişim imkânlarının gelişmesi, idari bir birim olarak bucağa olan ihtiyacı ortadan kaldırmıştır. Bunun sonucunda Çatalca ilçesinin bir bucağı olan ve bucak merkezinin Karacaköy olduğu idari birim iptal edilmiş ve bu bucaktaki köylerden biri olan Yalıköy (Podima), diğer köylerle birlikte doğrudan Çatalca ilçesini oluşturur hale gelmiştir.

Çalışmanın Amacı

Kırsal yerleşmelerde ortaya çıkan gelişmeler, şehirsiz alanlardakinden önemli farklılıklar gösterir. Ancak yakınlarında yer aldıkları şehirlerin gelişmelerinden de ayrı düşünülemez. Yalıköy (Podima), uzun yıllar boyunca bir orman köyü özelliği

taşımıştır. Öncelikle hane halkının, üretim fazlalığı durumunda da yakın çevrenin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla ekip-biçme ve hayvancılık faaliyetleri de yapılmaktadır. Bu ekonomik yapı zaman içinde büyük değişim göstermiş, yeni faaliyet kolları köyün ekonomisinde hâkim duruma gelmiştir. Köyün ekonomisinde bir dizi değişimin başlamasına ilk başta bölgede bulunan kuvars madeninin çıkartılması öncülük etmiştir. Maden çıkarımının etkileri yerini özellikle 1980’li yıllardan itibaren İstanbul ile entegrasyon süreci yaşamaya başlayan kıyı yerleşmelerinde gözlenen turizm faaliyetleri ile ekonomik açıdan yeni bir dönüşüm geçirmiştir.

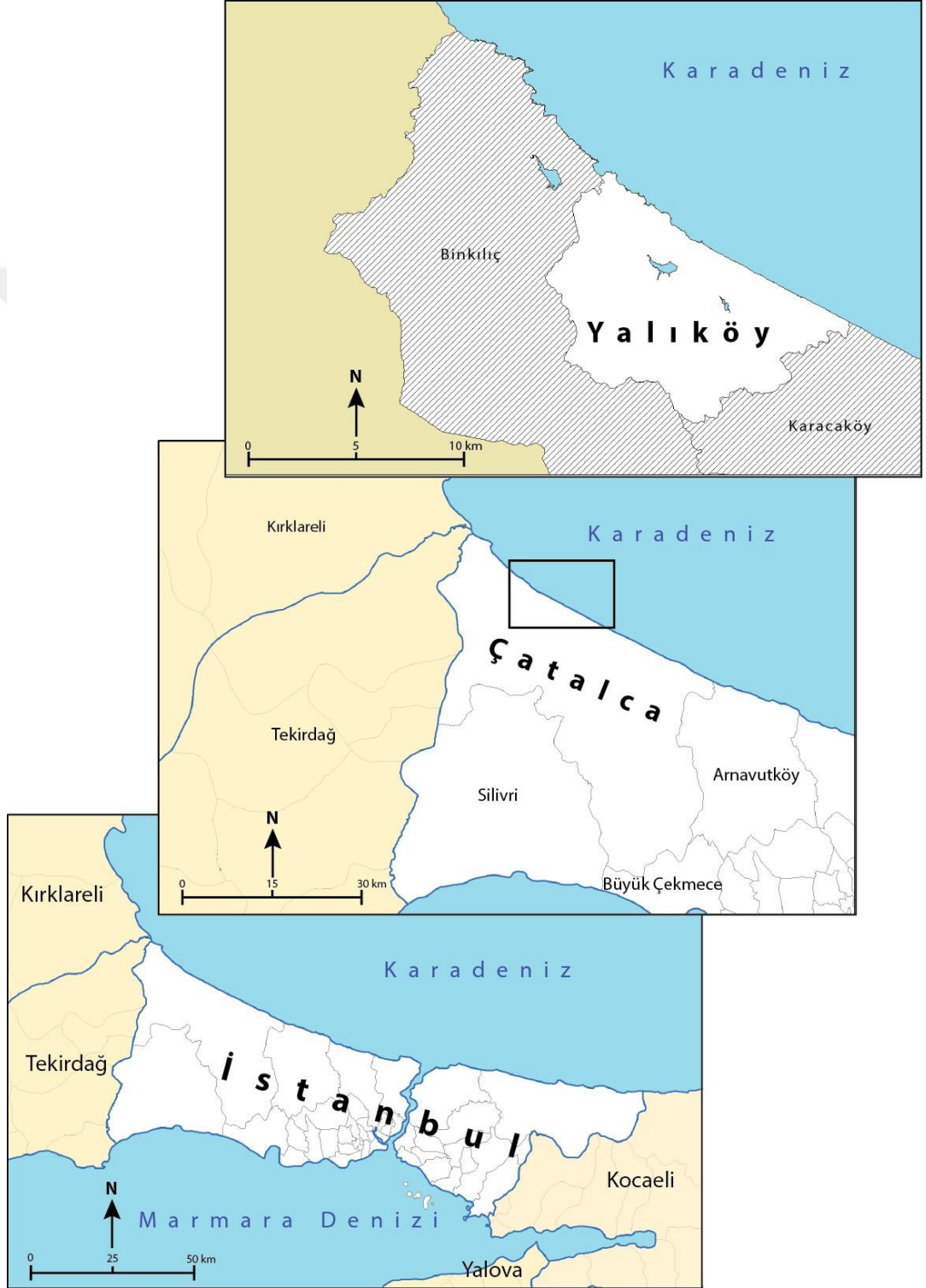
Bu çalışmanın temel motivasyonu, “ekonomik faaliyetlerdeki değişim, yerleşmeler üzerinde etkili olur ve onları değiştirir” hipotezine dayanmaktadır. Türkiye’nin en büyük metropoliten sahasını oluşturan İstanbul’a yakın olmasına karşılık, kırsal özelliğini kısmen koruyabilmesi, sahanın coğrafi açıdan önemini arttırmaktadır. Çalışma ile Yalıköy’ün ekonomisinde yaşanan değişimlerin yerleşmenin formuna, mesken tiplerine ve diğer sosyo-ekonomik hayata etkilerinin ne olduğu ortaya konulması amaçlanmıştır.

Çalışmada yerleşmenin potansiyeli ortaya konulduktan sonra sorunları ve gelişme yönü ortaya ele alınmıştır. Kırsal özellikleri ile bir kaçış noktası olabilecek; şehre yakın, ancak şehrsel yaşamdan farklı bir yerleşmede, bu farklı yaşamın korunup korunamayacağı ve bunun sürdürülebilirliğinin değerlendirilmesi bu çalışmanın orijinal yönünü oluşturmaktadır.

Araştırma Sahasının Lokasyonu

Yalıköy, 1941 yılında Birinci Coğrafya Kongresi’nde yapılan bölümlenmeye göre Marmara Bölgesi’nin Çatalca-Kocaeli Bölümü’nde yer almaktadır. 12.11.2012 tarihinde kabul edilen 6360 sayılı “On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile 13 ildeki köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılmış, bu köyler bağlı bulundukları ilçe belediyelerine mahalle olarak katılmaları kararlaştırılmıştır. Bunun sonucunda 2012 yılına kadar İstanbul ilinin Çatalca ilçesine bağlı köylerden biri olan Yalıköy, Çatalca ilçe merkezine bağlı 39 mahalleden biri olmuştur. Kuzeyden Karadeniz’in kuşattığı Yalıköy’ün doğusu ve güneydoğusunda Karacaköy, batı ve

güneybatısında ise Binkılıç yer almaktadır (Şekil 0.1). Yalıköy, İstanbul şehir merkezine kuş uçuşu yaklaşık 80 km, karayolu üzerinden ise yaklaşık olarak 110 km uzaklıkta bulunmaktadır.

Şekil 0.1 Lokasyon haritası

Fotoğraf 0.1 Yalıköy drone görüntüsü (Şişecam, 2021)

Yalıköy’ün Tarihçesi

2020 yılına ait Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre 1453 nüfuslu olan Yalıköy, Istranca Dağı eteklerinde, üç tarafı ormanlarla çevrili, Karadeniz kıyısında kurulmuş eski bir balıkçı köyüdür. Köyün bulunduğu alana yaklaşık 300 yıl önce yerleşildiği belirtilmektedir. Balkan Savaşları ve 1. Dünya Savaşı sonrasında değişen koşullar Trakya’da kapsamlı bir nüfus hareketine yol açmış, Kurtuluş savaşı sonrasında, imzalanan Lozan Barış antlaşması ile yeni bir nüfus hareketliliği görülmüştür. Antlaşmaya göre bazı sorunların çözümü ek sözleşmeler ile sağlanmıştır. Ocak 1923’de Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan sözleşme, bu sözleşmeden biridir ve demografik açıdan bir değişime de neden olmuştur. Sözleşme gereğince Yunanistan’da yaşayan Batı Trakya’daki Türkler dışındakiler ile Türkiye’de İstanbul dışındaki yerlerde yaşayan Rumlar yer değiştirmiştir. (BOZDAĞLIOĞLU, 2014) Sözleşmeye göre Yunanistan’ın farklı yerlerinde gelen Müslüman Türk nüfus, Yalıköy’ün günümüz sakinlerinin büyüklerini oluşturmaktadır.

1923 mübadelesine ek olarak; 1935 yılından sonra ise, Romanya ve Bulgaristan’dan gelen göçmenlerin yerleştirildiği köyler arasında Yalıköy de yer almaktadır. Günümüzde Yalıköy’de mübadele öncesindeki yaşamın sosyal kültürel ve mimari izlerini taşıyan evlere hâlâ rastlanmaktadır.

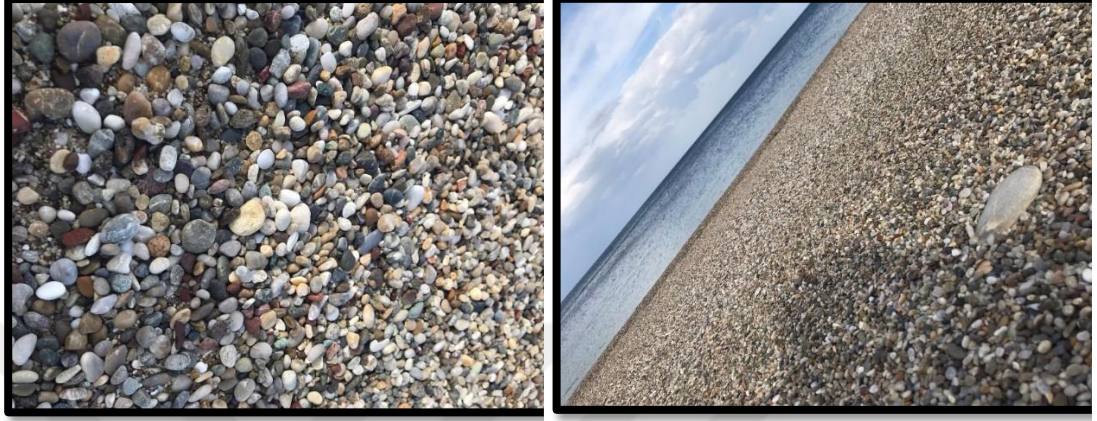
Osmanlı arşivlerinde 19. Yüzyılın ilk çeyreğine ilişkin çeşitli kayıtlar yer almaktadır. Söz konusu kayıtlarda Podima (Yalıköy) asayişe dair belgeler ile başarı beratları ve idari konulardaki yazışmalar yer almaktadır (Belge 1).

Tarih: (Hicri)	Dosya No:2-	Gömlük No:2511-1-AT	Fon Kodu:
Belgenin Mühatibi: Mustafa-Paşanın Podima Üzümüne gönderdiği askerin ihraz ettiği galebeyle ve kumru ve kumru Osman Paşanın Sancakbeyi Polatlıca'nın kumru ve kumru dır.			
2	Tarih: 28/12/1245 (Hicri)	Dosya No:65 No:1368	Gömlük No:1368 Fon Kodu: C.1368
Muhafazasına memur olduğu Podima'yı tak ve fraz etmiş olan Beyan Mustafa Paşanın vaxaret alınarak Montse de kumru ve memur edildiği gitt.			
3	Tarih: 29/3/1306 (Hicri)	Dosya No:1611 No:130	Gömlük No:130 Fon Kodu: D.H.MKT.
Terkos raniyesi dahilinde bulunan Podima karvesi ahalisinin tasarrufundaki emmallerden plamsar odunların pul ressidne soyeten emman ressi de galeb edildiğinden şikayet eden Podima'nın arzuhaleye mütasarrifin tahviri için gönderildiği.			
4	Tarih: 22/8/1317 (Hicri)	Dosya No:2241 No:2241	Gömlük No:32 Fon Kodu: D.H.MKT.
Çelebi'ye beğ. Podima karvesinde Tamsıçoğlu Yorgın'ın mülkünü aldığı emman Başat Osman Mülki'ye mülküne mülküne edilmiştir.			
5	Tarih: 25/1/1317 (Hicri)	Dosya No:2310 No:2310	Gömlük No:51 Fon Kodu: D.H.MKT.
Terkos Nahiyesi'nin Podima karvesi hudutunda emman memurlarına usubuz olarak vergi emman.			
6	Tarih: 25/1/1318 (Hicri)	Dosya No:2405 No:2405	Gömlük No:49 Fon Kodu: D.H.MKT.
Terkos Nahiyesi Podima karvesi hudutunda tapasuz olarak mülkünü aldıkları emman memurlarına usubuz olarak vergi emman emman memurlarından raniye alınmak istenmesi sebeyle mağdur oldukları, bu mağduriyetlerin giderilmesi talevati.			
7	Tarih: 06/1/1319 (Hicri)	Dosya No:424 No:424	Gömlük No:10 Fon Kodu: T.A. HUS.
Kardelenin Podima mevkinde batan bir gemiden derin kasa, top ve sair harp aletleri görüp plamsar kumru Plamsar Paşanın teklifi.			
8	Tarih: 07/2/1320 (Hicri)	Dosya No:433 No:433	Gömlük No:25 Fon Kodu: T.A. HUS.
Podima sahilinde istanbul'a doğru gelen Rus kumru gemileri.			
9	Tarih: 27/8/1321 (Hicri)	Dosya No:801 No:801	Gömlük No:54 Fon Kodu: D.H.MKT.
Çar kumru gemisi hususunda hizmet ve gayretleri gördükten Podima Liman Reis-i Bahadiri Efendi, Seva'il Seyyar Kanununa Apostolcu ve Podima Kapitan Alakisi'nin Tahsiye Madalyası ile taltifat talat.			
10	Tarih: 20/1/1330 (Hicri)	Dosya No:3 No:3	Gömlük No:52 Fon Kodu: D.H.MKT.
Çelebi'nin Terkos raniyesi ne buli Podima karvesinden Yari Kumru'nun eşik kumru'dan dağıtılması ve eşik kumru'nun dair kumru.			
11	Tarih: 23/7/1330 (Hicri)	Dosya No:447 No:447	Gömlük No:57 Fon Kodu: D.H.MKT.

Belge 1. Osmanlı arşivlerinde yer alan Podima'ya ilişkin çeşitli resmi kayıtların dökümü

Yerleşmenin “Podima” olarak tanımlanan eski isminin “yürüme yolu” veya “ilk ayak basılan yer” anlamına geldiği bazı kaynaklarda belirtilmekle beraber, “çizme” veya “potin” anlamını taşıdığı da ifade edilmektedir. Yerleşmeyi esas önemli yapan unsur, Podima sahilini oluşturan farklı renk ve boyutlardaki çakıllardır (Fotoğraf 0.2). Bu çakılların belli bir düzende döşenmesi ile oluşturulan yol ve zeminler, mimaride “Podima” adıyla bilinmektedir ve yerleşmenin bu adı taşımasına da neden olmuş

olabilen bu işçilik tarzı günümüzde de döşeme sanatının önemli bir bileşenidir (Fotoğraf 0.3). Yerleşmenin isminin Yalıköy olarak değiştirilmesi 1954 yılında gerçekleşmiştir

Fotoğraf 0.2 Podima çakılı

Fotoğraf 0.3 Podima döşeme sistemiyle yapılmış bir yürüyüş yolu.

İdari Bölünüşü

1.291 km²'lik yüzölçümü itibariyle, İstanbul'un en büyük ilçesi olan Çatalca, kuzeyde Karadeniz, doğuda Tekirdağ, batıda Arnavutköy, güneyde ise Büyükçekmece ilçeleriyle komşudur. Osmanlı Devleti'nin idari bölünüşünde sancak ve vilayet olarak tanımlanan Çatalca, 26 Haziran 1926 tarihinde kaza olarak İstanbul vilayetine bağlanmıştır. Zaman içinde "kaza" kelimesi "ilçe", "vilayet" kelimesi ise "il" olarak değiştirilmiştir.

6 Aralık 2012 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı ve 12 Kasım 2012 kabul tarihli kanuna göre; Büyükşehir'e bağlı ilçelerin mülki sınırları

içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle, belediyeler ise ismiyle tek mahalle olarak bağlı bulundukları ilçenin belediyesine katılmıştır. 6360 sayılı kanunun 1. Maddesinin 4. Fıkrası¹ gereğince İstanbul ilindeki köyler, mahalle statüsüne alınmıştır. Çalışma sahamız olan Yalıköy de, Çatalca ilçesine ait konumu gereği bir orman köyü iken bu yasa ile mahalle yapısına dönüştürülmüştür.

Önceki Bilimsel Çalışmalar

Yapılan literatür taramasında, doğrudan Yalıköy'ü ele alan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Yalıköy ve çevresinin jeolojik ve jeomorfolojik özellikleri ile bitki örtüsüne ilişkin yayınların yanında, çalışma konumuza en yakın yayın olarak Çatalca ilçesinde arazi kullanımının ele alındığı çeşitli çalışmalar belirlenmiştir.

Çalışma sahası ve yakın çevresinin jeomorfolojisi ile ilgili temel araştırmalardan birisi; Oğuz Erol'un danışmanlığında Bekir Necati Altın tarafından hazırlanan "Kuzey-Doğu Trakya'da Binkılıç-Karacaköy/Gümüşpınar-Yalıköy Arasının Jeomorfolojisi" adlı çalışmadır (ALTIN, 1989). Çalışmada Binkılıç köyü ile Yalıköy arasındaki sahanın jeomorfolojik özellikleri bir yüksek lisans tezi kapsamında ele alınmıştır. Söz konusu tez, hazırlanan "Binkılıç-Karacaköy Dolayının Jeomorfolojisi, Istranca Dağları Güneydoğusu, Trakya" başlıklı makale ile bilim dünyasına da tanıtılmıştır (EROL & ALTIN, 1989). Bu yayının dışında Barış Mater'in danışmanlığında hazırlanmış "Çatalca ve Yakın Çevresinin Jeomorfolojisi" başlıklı yüksek lisans tezi ile de Çatalca çevresinin jeomorfolojik özellikleri ele alınmıştır (İZMİRLİ, 1992).

İnceleme sahasının yakın çevresine ait jeolojik özellikler, "Binkılıç (Çatalca-İstanbul) Dolayının Jeolojisi" adlı yüksek lisans tezinde ele alınmaktadır (ZİNET, 1996).

Yalıköy çevresinin doğal bitki örtüsü yapılan çeşitli çalışmalara da konu olmuştur. Yusuf Dönmez tarafından hazırlanan "Trakya'nın bitki coğrafyası" isimli kitap, bütünü ile Trakya'nın bitki örtüsünü ekolojik şartları ve dağılışı ile incelerken

¹ İstanbul ve Kocaeli il mülki sınırları içerisinde bulunan köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak bağlı bulundukları ilçe belediyesine ait mahalle olarak katılmıştır.

(DÖNMEZ, 1968), “Çatalca ve Yakın Çevresinin Florası” adlı çalışmada ise Çatalca ve çevresindeki bitki türleri belirlenmiştir (GENÇ, 2003).

“Çatalca İlçesinin Coğrafi Potansiyeli ve Sürdürülebilir Arazi Kullanımı” adlı çalışma, yine doğrudan Yalıköy’ün değil, ama yakın çevresindeki bir alanın geçmiş ve günümüzdeki arazi kullanımına ait analizleri içermekte ve sürdürülebilir arazi kullanımını ele almaktadır (DUMAN, 2017).

BİRİNCİ BÖLÜM

SAHANIN FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

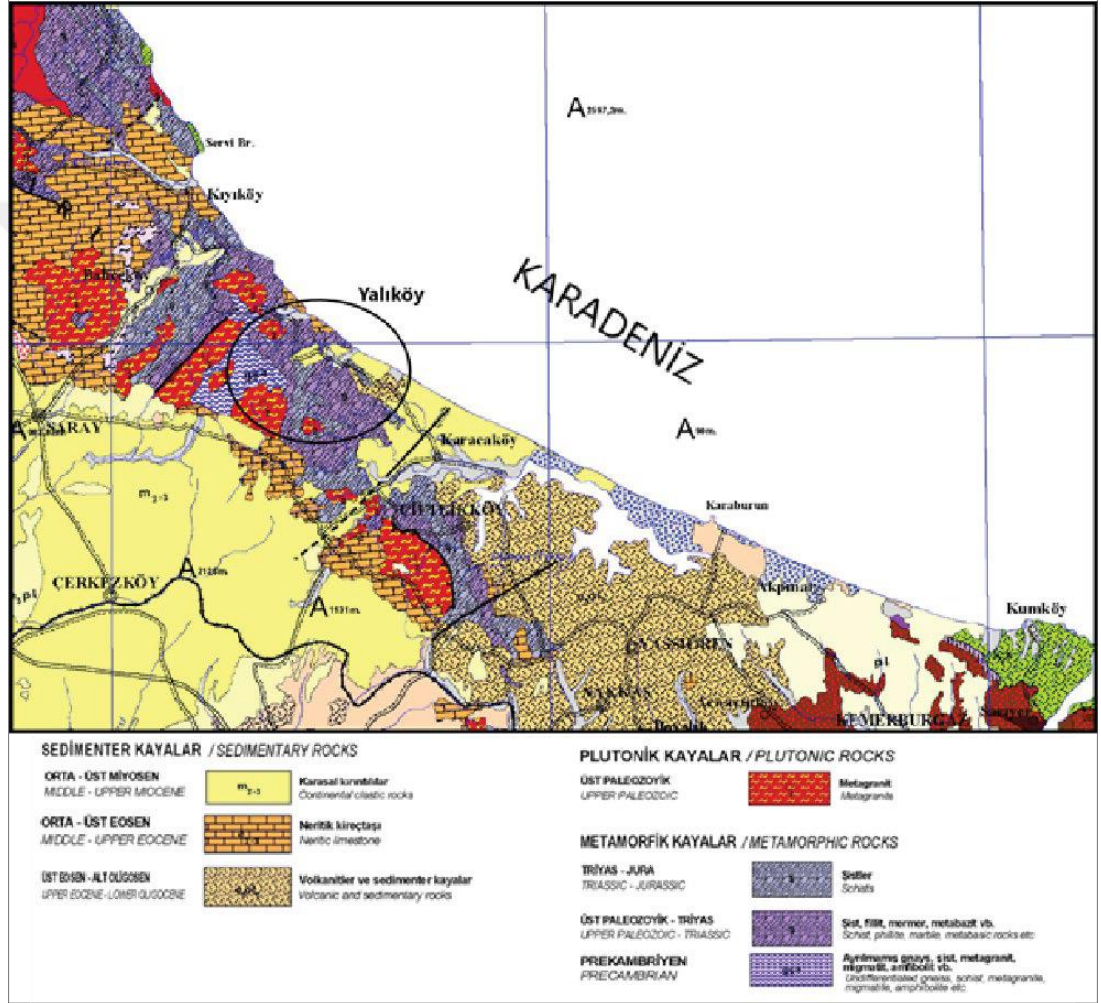
1.1. Jeolojik ve Jeomorfolojik Özellikler

Araştırma sahamızın esas olarak rölyef Istranca masifini oluşturan ve birçok yerde yüzeye çıkmış olan çeşitli yaş ve karakterdeki litolojik yapı ile bunu şekillendiren flüviyal topoğrafyanın eseridir. Akarsular birçok yerde aşınım yüzeyleri içinde gömülmüş, sert litolojinin belirlediği yerlerde onu parçalamış ve aşındırmıştır.

Yalıköy ve çevresi için ayrıntılı bir jeoloji çalışması Bayraktar tarafından yapılmıştır (BAYRAKTAR, 2010). Yalıköy ve çevresinin yer aldığı arazi; Permien yaşlı granit ve gnaysların oluşturduğu bir çekirdeğin, Trias yaşlı şist, feldspat ve kuvarsitler tarafından örtülmesiyle meydana gelmiştir (Şekil 1.1). Bu eski temel arazi, Hersinyen ve Alpin dönemlerdeki deformasyonlardan şiddetle etkilenmiştir. Sahada ayrıca Eosen-Oligosen yaşlı kalker ve kireç taşları da geniş yer kaplamaktadır. Yalıköy doğusunda belirlenen kumul depoları ve alüvyal depolar geniş sahalar kaplamamakla birlikte Kuaterner arazisinin teşkil etmektedirler. Podima çevresi için ekonomik anlamda önemli bir kaynak olan kuvars madeni, Neojen yaşlı formasyonun sıyrılmasıyla yüzeye çıkan ve rüzgâr etkisi altına girip özel birikim şekilleri oluşturan depolardır. Ergene Formasyonu'nun özelliklerini gösteren Miyosen-Pliyosen yaşlı; beyaz sarımsı renkli, çapraz katmanlı, kil ve çakıl mercekli, gevşek tutturulmuş kuvars kumlarına özellikle Yalıköy'ün doğusunda rastlanılmaktadır (BAYRAKTAR, 2010). Özellikle cam sanayiinde önemli bir yeri olan kuvars kumuna (SiO_2), birçok yerde rastlanmakla birlikte, bu yatakların önemli bir kısmında ekonomik açıdan işlenebilir olmaktan uzaklaştığı için kuvars üretimi sonlandırılmıştır.

Bölgede maden yatakları Cam-İş madencilik tarafından işletilmektedir. Üretim yapılan yataklar; Kiraz Tepe'de kuvarsit ocağı, Sarıbayır-Madendere kum ocağı, Kuzuludere kum ocağı, Ihlamur dere kum ocağı, Milasdere ve Kılçıklıdere Kuvars kumu ocaklarıdır. Çıkarılan kumun işlenmesi için Madendere'de işletme tesisi mevcuttur. Üretimler açık işletme şeklinde yapılmaktadır.

Yalıköy, çevresinde ortalama yükselti 400 m'yi aşmamaktadır. Yörenin en yüksek noktası 362 m yükseltiye sahip olan Garipkuyu Tepe'dir. Dikbayır Tepe, Kiraz Tepe, Erikler Tepe, Nakkaş Tepe (80 m), Hisar Tepe, Cami Tepe, Hisar Tepe, Cami Tepe, Murtaza Tepe, Kızılcık Tepe gibi yükseltiler, bölgedeki diğer zirveleri oluşturmaktadır.

Şekil 1.1 Yalıköy Jeoloji Haritası (MTA)

1.2. İklim

Yalıköy ve çevresinin iklim özelliklerinin ortaya konulmasında Kumköy, Demirköy ve Lüleburgaz meteoroloji istasyonlarının çeşitli iklim elemanlarının değerlendirilmesi düşünülmüştür². Belirlenen meteoroloji istasyonlarında yıllık

² İlk aşamada çalışma sahamızın ikliminin belirlenmesinde Sarıyer/Kumköy, İğneada/Demirköy, Vize/Kırıkköy ve Çatalca meteoroloji istasyon verileri ile çalışılması düşünülmüştür. Ancak Vize ve

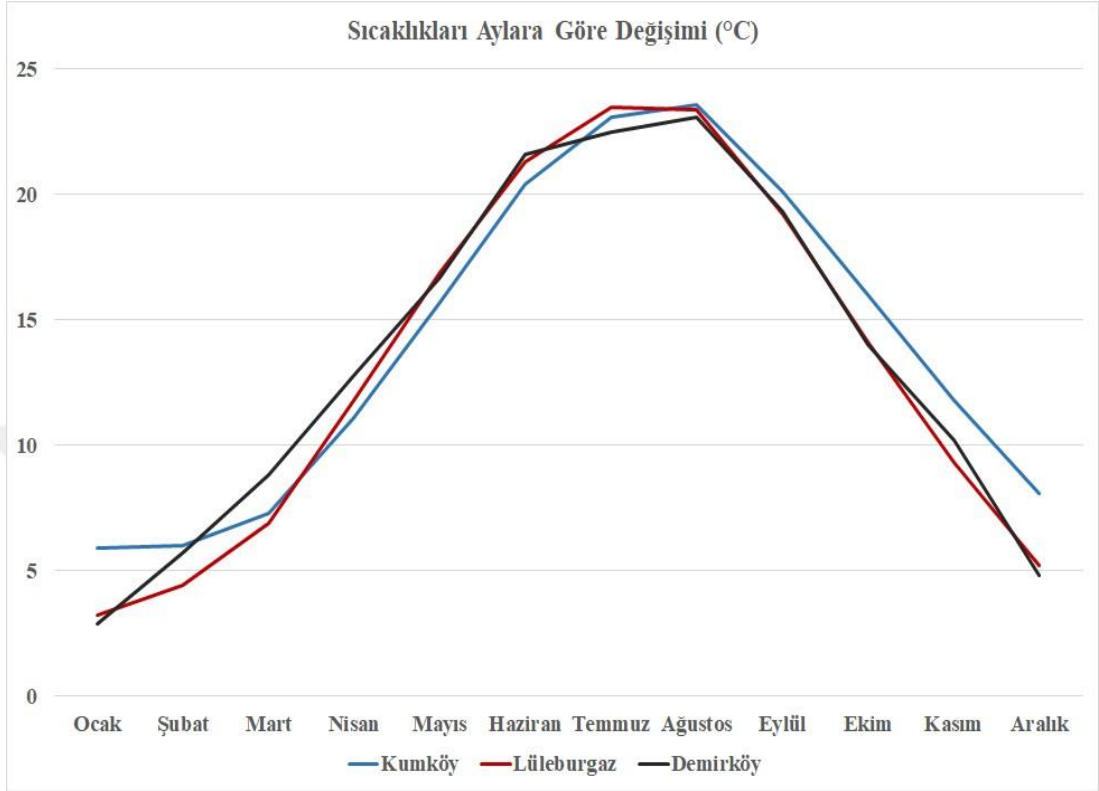
ortalama sıcaklıkları 13,3-14,1 °C’ler arasında değişmektedir (Tablo 1.1). Kıyı kesimde yer alan Kumköy ile daha iç kesimlerde yer alan Lüleburgaz meteoroloji istasyonları arasındaki farklılık çok belirgin değildir. Üç istasyondan, Demirköy, Yalıköy’e en yakın olan istasyondur, ancak bu meteoroloji istasyonuna ait uzun yıllık veri bulunmamaktadır. Söz konusu istasyonların Temmuz ayı ortalama sıcaklıkları; Kumköy’de 23,1 °C, Demirköy’de 22,5 °C ve Lüleburgaz’da 23,5 °C’dir. Ocak ayı ortalama sıcaklıkları Kumköy için 5,9 °C, Demirköy 2,9 °C ve Lüleburgaz’da 3,2 °C olarak verilmektedir.

İstasyon	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Yıllık
Kumköy	5,9	6,0	7,3	11,1	15,7	20,4	23,1	23,6	20,1	16,0	11,8	8,1	14,1
Lüleburgaz	3,2	4,4	6,9	11,8	16,9	21,3	23,5	23,4	19,2	14,1	9,3	5,2	13,3
Demirköy	2,9	5,7	8,8	12,8	16,7	21,6	22,5	23,1	19,3	14,0	10,2	4,8	13,5

Tablo 1.1. Aylık ve Yıllık Ortalama Sıcaklık

Kullanılan meteoroloji istasyonlarında en sıcak ay Lüleburgaz’da Temmuz, Kumköy ve Demirköy’de Ağustos iken, en soğuk ay üç istasyonda da Ocak ayıdır. (Şekil 1.2)

Çatalca verilerinin uzun yıllara ait olmaması nedeniyle çalışma sahamızın iklim verilerinin ortaya konmasında yararlanılmamıştır. Çatalca meteoroloji istasyonunun yalnızca yağış verilerini kaydetmesi ve çalışma alanımızın rakımından daha yüksekte yer alması, Vize/Kıyıköy istasyon verilerinin de 2016-2019 yıllarına ait olması nedeniyle çalışmamızda Sarıyer/Kumköy ve Lüleburgaz meteoroloji istasyonlarının verilerinden faydalanılmıştır. Demirköy istasyonuna ait verileri de 2016-2019 yıllarına aittir, ancak çalışma sahamıza yakınlığı nedeniyle bu istasyon verilerinden de yararlanılmıştır.

Şekil 1.2. Yalıköy'ün yakın çevresindeki meteoroloji istasyonlarına ait aylık ortalama sıcaklıklar (°C)

Çalışma alanında en yüksek sıcaklık 44,6 °C ile Lüleburgaz'da kaydedilmiştir (12.08.1994). Diğer meteoroloji istasyonlarında en yüksek sıcaklık değeri bu değerin altındadır (Tablo 1.2). Kumköy'de 27.06.2007 tarihinde 41,0 °C; Demirköy'de ise 29.06.2017 tarihinde 37,0 C° en yüksek değerler olarak kaydedilmiştir. Düşük ekstrem sıcaklık değerlerinde de benzer dağılım göstermektedir. Lüleburgaz'da 21.02.1985 tarihinde ölçülen -27,8 °C en düşük sıcaklık değeridir (Tablo 1.3). Kumköy ve Demirköy'ün düşük sıcaklıkları birbirine oldukça yakındır. Kumköy'de istasyonuna ait olan en düşük sıcaklık değeri, -11,7°C (17.01.1963), Demirköy istasyonunda bu değer -11,8°C (08.01.2017)'dir.

İstasyon	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Yıllık
Kumköy	22,3	25,0	27,7	33,2	34,0	41,0	41,4	39,8	37,7	33,6	27,2	26,1	41,4
Lüleburgaz	21,2	24,7	27,0	33,8	38,6	41,7	44,4	44,6	39,1	38,2	28,6	24,4	44,6
Demirköy	17,4	22,3	24,5	32,0	31,6	37,0	35,6	35,0	34,7	29,5	25,0	20,1	37,0

Tablo 1.2. Kumköy, Lüleburgaz ve Demirköy istasyonlarına ait aylık maksimum sıcaklıklar

İstasyon	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Yıllık
Kumköy	-1,7	-10,4	-8,0	-3,0	1,2	6,0	10,0	9,2	5,0	1,0	-4,2	-7,3	-11,7
Lüleburgaz	-24,2	-27,8	-14,8	-6,4	-1,3	3,6	6,6	6,4	-0,8	-5,6	-11,2	-20,5	-27,8
Demirköy	-11,8	-9,0	-11,2	-0,6	5,5	8,7	12,8	12,4	7,0	1,8	-3,6	-7,8	-11,8

Tablo 1.3. Kumköy, Lüleburgaz ve Demirköy istasyonlarına ait aylık minimum sıcaklıklar

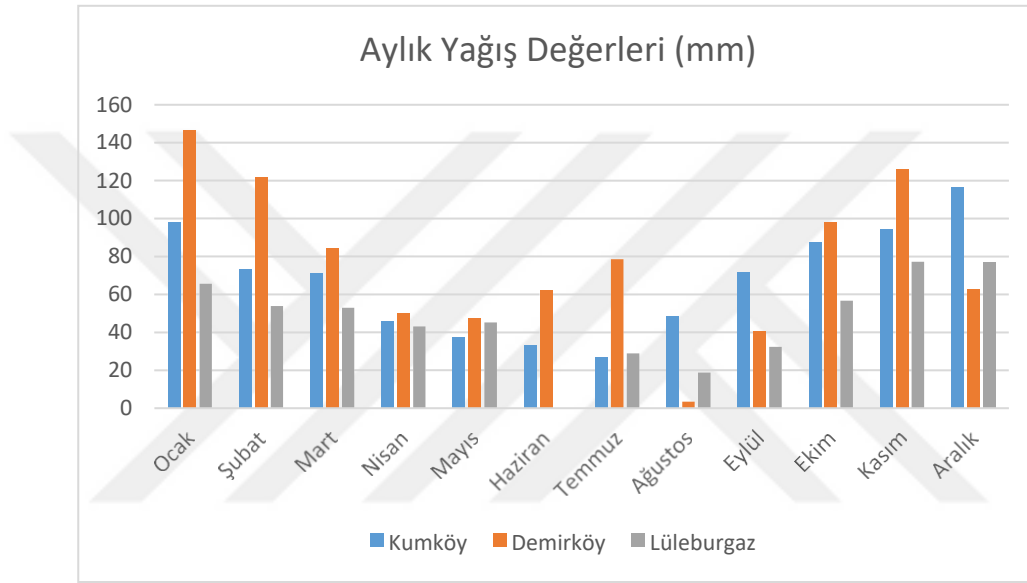
Yalıköy çevresinde yağış değerleri ele alındığında; Demirköy (920,53 mm) ve Kumköy (803,0 mm) meteoroloji istasyonlarına ait olan yıllık yağış toplamlarının Lüleburgaz'a (596,0 mm) göre daha fazla olduğu görülür (Tablo 1.4, Şekil 1.3). Her üç istasyonda da; her mevsim yağışlı olmakla birlikte en fazla yağış kış mevsiminde düşmektedir. Lüleburgaz kış mevsimi düşen yağış oranı %32, Kumköy kış mevsimi düşen yağış oranı %50, Demirköy'e kış mevsimi düşen yağış oranı %36'dır (Tablo1.5). En az yağışın görüldüğü mevsim üç istasyonda da yazdır. Lüleburgaz'da 119,0 mm (%19),Demirköy'de 144,0 mm (%10) , Kumköy'de 108,6 mm (%10)'dir.

İstasyon	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Yıllık
Kumköy	97,9	73,0	71,4	45,6	37,2	33,1	27,1	48,4	71,7	87,6	94,4	116,3	803,7
Lüleburgaz	65,6	53,9	53,0	43,1	45,2	44,9	28,9	18,8	32,4	56,7	77,2	76,7	596,4
Demirköy	146,6	121,9	84,2	50,1	47,3	62,3	78,5	3,4	40,6	97,8	125,8	62,5	920,5

Tablo 1.4. Kumköy, Lüleburgaz ve Demirköy istasyonlarına ait aylık toplam yağış ortalaması

	KIŞ		İLKBAHAR		YAZ		SONBAHAR	
	mm	%	mm	%	mm	%	mm	%
Kumköy	525,6	50	154,2	15	108,6	10	262,8	25
Lüleburgaz	196,2	32	141,3	23	119	19	166,3	27
Demirköy	330,7	36	181,5	20	144,2	16	264,1	28

Tablo 1.5. İnceleme Sahasında Yağışın Mevsimlere Dağılışı

Şekil 1.3. Yalıköy çevresinde yağışın aylar dağılışı

Yağışın miktarı yanında, yağışın şiddeti de önemlidir. Akdeniz iklim bölgesine 25 mm'nin altındaki günlük yağış miktarı normal yağış olarak kabul edilir. 25-50 mm arasındaki yağışlar “az şiddetli sağanakları”, 50-100 mm arasındaki yağışlar “orta şiddetteki sağanakları”, 100 mm'nin üzerindeki yağışlar ise “çok şiddetli sağanakları” oluşturmaktadır (AVCI, 1998, s. 240). Yalıköy ve çevresinde yağışlar daha çok 25 mm altındadır (Kumköy yılda ortalama 123 gün, Lüleburgaz'da 77 gün). Yağışların 50 mm üzerinde gerçekleşme olasılığı Kumköy'de yılda 1 gün iken, Lüleburgaz'da ancak 2 yılda bir görülme olasılığına sahiptir. Demirköy'de bu değer 0 (sıfır) gün olarak belirlenmiştir.

Ekstrem yağış değerleri açısından Kumköy'de bir günde en fazla düşen yağış miktarı 179,4 mm (13.09.2009), Demirköy'de 100,0 mm (25.10.2017), Lüleburgaz'da

ise 111.0 mm (08.11.1943)'dir. Sağanak yağışlar daha çok sonbahar aylarında görülürken, yaz aylarında daha az meydana gelmiştir.

Yalıköy çevresinde yağışlar daha çok yağmur şeklinde düşmektedir. Bölgede kar yağışlı gün sayısı ve karın yerde kalma süresi oldukça kısadır. Uzun yıllık ortalamalardan elde edilen verilere göre Lüleburgaz ve Kumköy'de kar yağışlı gün sayısı yılda 7 gündür. Kar yağışlı gün sayısının az olmasında bölgenin Karadeniz kıyısında yer alması dolayısıyla daha ılıman bir iklime sahip olmasının yanında, yükseltisinin az olması da etkilidir.

Araştırma sahamızın ortalama nisbi nem miktarları incelediğimiz zaman üç istasyon verilerinin de birbirine yakın değerlere sahiptir. Yıllık ortalama nisbi nem miktarı Kumköy'de %78,5, Demirköy'de %76,1, Lüleburgaz'da ise %71.6'dır. Lüleburgaz'da nisbi nem oranının diğer iki istasyona göre biraz daha az olması kısmen karasallığın bir sonucu olmalıdır.

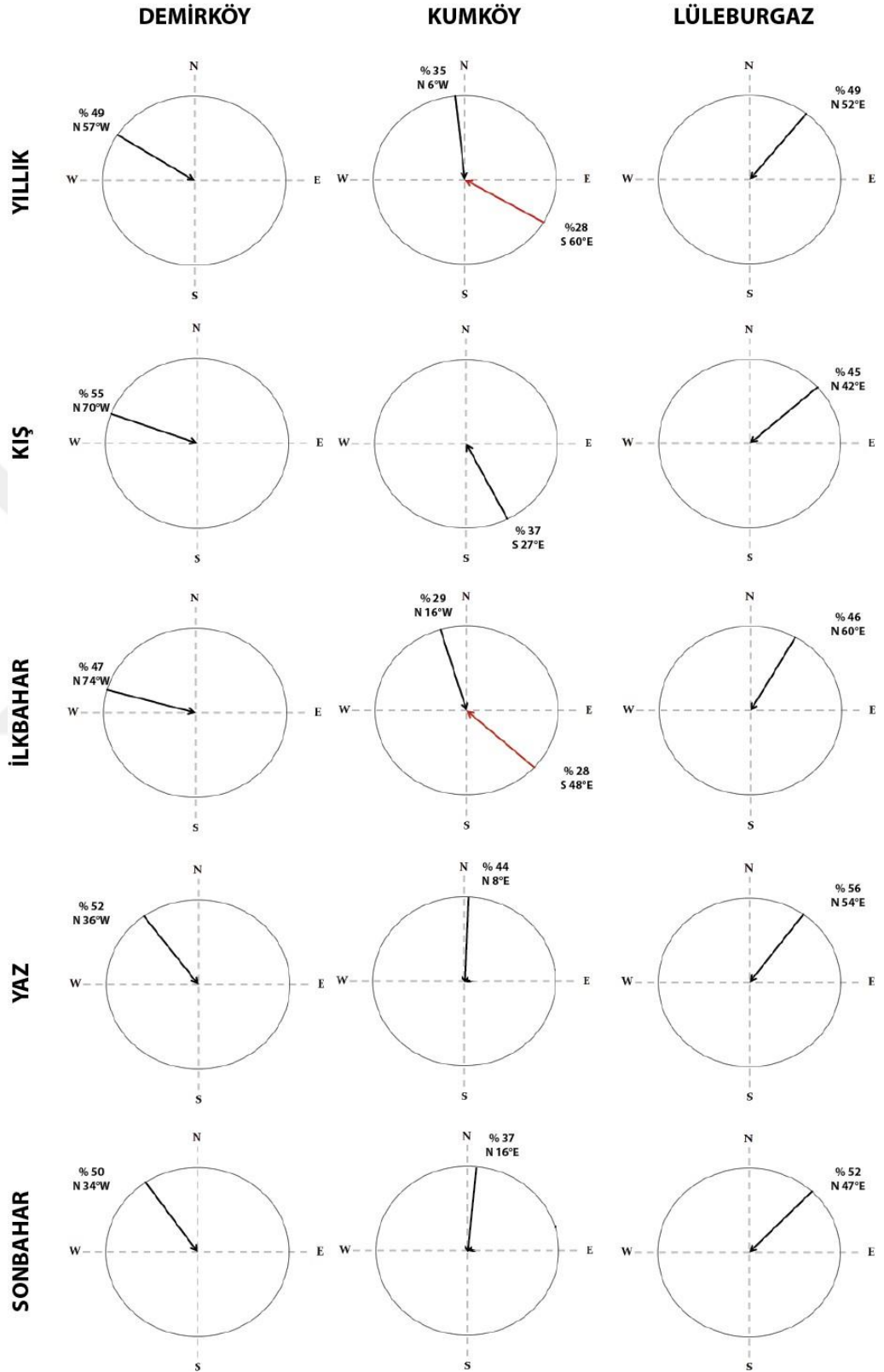
Bulunulan yerin ısınmasında etkili olan bir diğer faktörde bulutluluk derecesidir. Bulutlar yeryüzüne gelen güneş radyasyonunun yerkabuğuna ulaşmadan geri yansıtılmasına neden olduğu gibi, yerin karşı radyasyonla kaybettiği enerjinin uzaya kaçmasını da engeller (AVCI, 1998, s. 243). İnceleme sahamızda açık günler sayısı; Kumköy'de 3 aydan az, Lüleburgaz'da ise 4 aydan fazladır (Tablo 1.6). Bulutlu günlerin sayısı Kumköy'de yaklaşık 8 ay, Lüleburgaz'da bu oran 6-7 ay arasındadır. Kapalı günler ise bölgede Kumköy'de 2 aydan fazla, Lüleburgaz'da 1-2 ay arasındadır. İki istasyonumuzu da incelediğimiz zaman ulaşılmış olduğumuz veriler bize Kumköy istasyonunda bulutluluk oranının Lüleburgaz'a göre daha fazla olduğunu gösterir. Bu durumda araştırma sahamıza daha yakın veriler elde etmemizi sağlayan Kumköy istasyonunun nemlilik oranının daha fazla olduğu ve bu durumun üzerinde ise bölgenin denizel etkilerinin daha fazla olduğunu göstermektedir.

İstasyon	Açık Günler	Bulutlu Günler	Kapalı Günler
Kumköy	76,10	237,70	63,10
Lüleburgaz	126,80	190,80	56,60

Tablo 1.6. İnceleme Sahasının Açık, Bulutlu ve Kapalı Günler Sayısı

İklim elemanlarından bir diğeri de rüzgârlardır. Rüzgâr, bir enerji kaynağı olması yanında şehirs el ve kırsal alanların planlanmasına, konut alanlarının veya sanayi tesislerinin yerinin belirlenmesine, ulaşım araçlarının yapımında güvenle kullanılmasına kadar farklı konularda göz önünde bulundurulması gereken önemli bir değişkendir. Rüzgârın yönü, hızı ve frekansı rüzgârdan en yüksek düzeyde faydalanabilmek için gerekli unsurlardır. Rüzgârın esme sayısının en yüksek olduğu yönü oluşturan hâkim rüzgâr yönünün belirlenmesinde çeşitli yöntemler kullanılmakla beraber, formüle dayanan yöntemler daha çabuk ve doğruya yakın sonuçlar vermektedir. Kullanılan formüller arasında Rubinstein tarafından önerileni, hâkim rüzgâr yönünün belirlenmesinde sadece en çok esen rüzgâr yönünü değil, diğer yönleri de hesaplamaya dâhil etmesi, karşılaştırılabilirlik açısından önemli olan esme sayılarını değil, bu sayıların toplam içindeki payını kullanması ile diğerlerinden ayrılmaktadır. Ayrıca varsa ikinci dereceden hâkim rüzgâr yönünü de göstermesi ve hâkim rüzgâr yön/yönlerinin yüzdelerini de belirlemesi Rubinstein yöntemini öne çıkarmaktadır (AVCI, 2020).

Hâkim rüzgâr yönünü belirlemede, PrevailingWindRUB 1.0 yazılımı kullanılmıştır. Yalıköy çevresindeki hâkim rüzgâr yönünün belirlenmesinde sıcaklık ve yağışta olduğu gibi Kumköy, Demirköy ve Lüleburgaz'ın verileri değerlendirilmiştir. Bu verilere göre genel olarak Yalıköy çevresinde kuzey sektörlü rüzgâr hâkimdir (Şekil 1.4).

Şekil 1.4. Yalıköy çevresindeki meteoroloji istasyonlarının hâkim rüzgâr yönleri

Ancak 3 meteoroloji istasyonunun rüzgâr verilerinde, rüzgârın yerel koşullara bağlı olarak kısa mesafelerde yönünün değişebileceğinin de bir göstergesi olabilecek farklılıklar vardır. Meteorolojik rasat süresi kısa olan Demirköy’de kuzeybatı, iç kısımda yer alan Lüleburgaz’da ise kuzeydoğu yönlü rüzgârlar hem uzun yıllık, hem de mevsimlik rüzgâr ortalamalarında hâkim rüzgâr yönü olarak belirlemektedir. Demirköy’de % 49 frekansla N 57°W’dan esen rüzgâr hâkimken, mevsimlere göre frekansları ve yönünü büyük değişim göstermez. Lüleburgaz’da ise uzun yıllık ortalamalara göre hâkim rüzgâr yönü, % 49 frekansla N 52°E’dur. Buna karşılık Kumköy meteoroloji istasyonunun rüzgâr verisi, diğer istasyonlardan belirgin şekilde ayrılır. Kumköy’de uzun yıllık ortalamalara göre iki hâkim rüzgâr yönü belirlemektedir. Bunlardan birinci derecede hâkim olanı % 35 frekansla N 6°W’dan, ikinci derecede hâkim olanı ise % 28 frekansla S 60°E’dan esmektedir. Kumköy’de kış mevsiminde hâkim rüzgâr yönü %37 frekansla S 27°E’dan eserken, ilkbaharda güney sektörlü rüzgârlar hâkimiyeti kaybeder ve ancak frekansı hâkim rüzgâr yönüne çok yakın olmakla beraber ikinci derece hâkim duruma düşer. (Birinci derecede hâkim rüzgâr yönü % 29 frekansla N 16°W; ikinci derece hâkim rüzgâr yönü % 28 frekansla S 48°E). Kuzey sektörlü rüzgârların hâkimiyeti yaz (% 44 frekansla N 8°E) ve sonbahar (% 37 frekansla N 16°E) mevsiminde de devam etmektedir. Aylık veriler Kumköy’de Kasım-Nisan döneminde güneyden esen rüzgârların, Mayıs-Ekim döneminde de kuzey sektörlü rüzgârların hâkim olduğunu göstermektedir.

1.3. Hidrografik Özellikler

Kıyıya paralel olarak uzanan Istranca dağlarından kaynaklarını alan birçok kısa akarsu bu dağlık kütlenin kuzey yamaçlarının hidrografyasının temel unsurlarını oluşturmaktadır. Bunlar arasında Çilingoz dere, Kuzuludere, Karadere, Madendere, Hamitdere, Mandıralı, Yengeçdere, Karasudere, Kılçıklıdere, Kızılcıkdere ve İhlamurdere sularını Karadeniz aklanına boşaltan başlıca akarsulardır. Bu akarsular üzerlerine sulama ve içme suyu ihtiyacını karşılamaya yönelik çeşitli tesisler yapılmıştır.

İnceleme alanındaki en büyük akarsu Istranca deresidir. Istranca deresi; Binkılıç batısından kaynaklarını almaktadır. Yakınından geçtiği yerleşmeye göre değişik bölümleri farklı isimle anılan bu akarsu, Yalıköy’ün güneyinden geçen akarsu, kabaca

doğu-batı doğrultusun akarak Terkos gölüne ulaşmaktadır. Yalıköy sınırları içinde Düzdere ve Kuzuludere yer almaktadır (Şekil 1.5). Bu dereler üzerindeki barajlar, İstanbul'un günlük su ihtiyacının karşılandığı Istanca Dereleri Projesinde kapsamındadır.

Şekil 1.5. Yalıköy sınırları içinde Kuzuludere ve Düzdere Barajları yer almaktadır

Istanca Dereleri, İstanbul'un kuzeybatısındaki Terkos Gölü ile daha batıda yer alan Yıldız Dağları'ndan çıkıp Karadeniz'e dökülen derelere verilen isimdir. Akarsulardan bir kısmı kısa boylu akarsulardan oluşurken, bir kısmı nispeten daha uzun mecraya sahiptir. Söz konusu akarsular İstanbul'un su ihtiyacının bir bölümünü karşılamak üzere *Istanca Dereleri Projesi* kapsamında su havzası yönetimi planı uygulanmıştır. Istanca dereleri üzerinde Düzdere, Kuzuludere, Çilingozdere (Büyükdere), Sultanbahçedere, Kazandere, Elmalidere ve Papuçdere barajları (7 baraj) yapılarak suları değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Bunlardan *Kuzuludere barajı* ve *Düzdere barajı*, Yalıköy'ün sınırları içinde yer almaktadır. Her iki baraj da Istrancalar Projesi'nin ilk adımı olarak 1995 yılında tamamlanmış ve hizmete alınmıştır (Fotoğraf 1.1, Fotoğraf 1.2 ve Fotoğraf 1.3).

Fotoğraf 1.1. Yalıköy İSKİ Düzdere Barajı

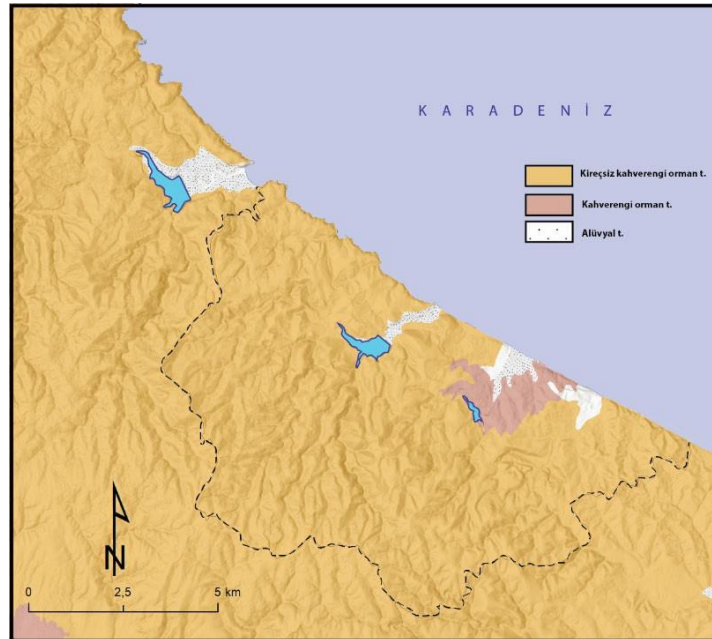
Fotoğraf 1.2. Yalıköy Düzdere Barajı Tesisi

Fotoğraf 1.3. Yalıköy Düzdere Barajı

1.4. Toprak ve Bitki Örtüsü

Anakaya, organizmalar, rölyef, iklim unsurlarının zaman içinde meydana getirdiği toprak, insanların yaşamında büyük öneme sahiptir. Mevcut toprak tabakasının cinsi, içeriği, derinliği vb. özellikleri, üzerinde gerçekleştirilecek her türlü ekonomik faaliyeti de belirleyici veya sınırlayıcı etki yaratabilir. Yalıköy ve çevresinde kireçsiz kahverengi orman toprakları geniş alan kaplarken, sınırlı alanlarda kahverengi orman toprakları ile akarsuların aşağı mecralarında alüvyal topraklar yer almaktadır (Şekil 1.6).

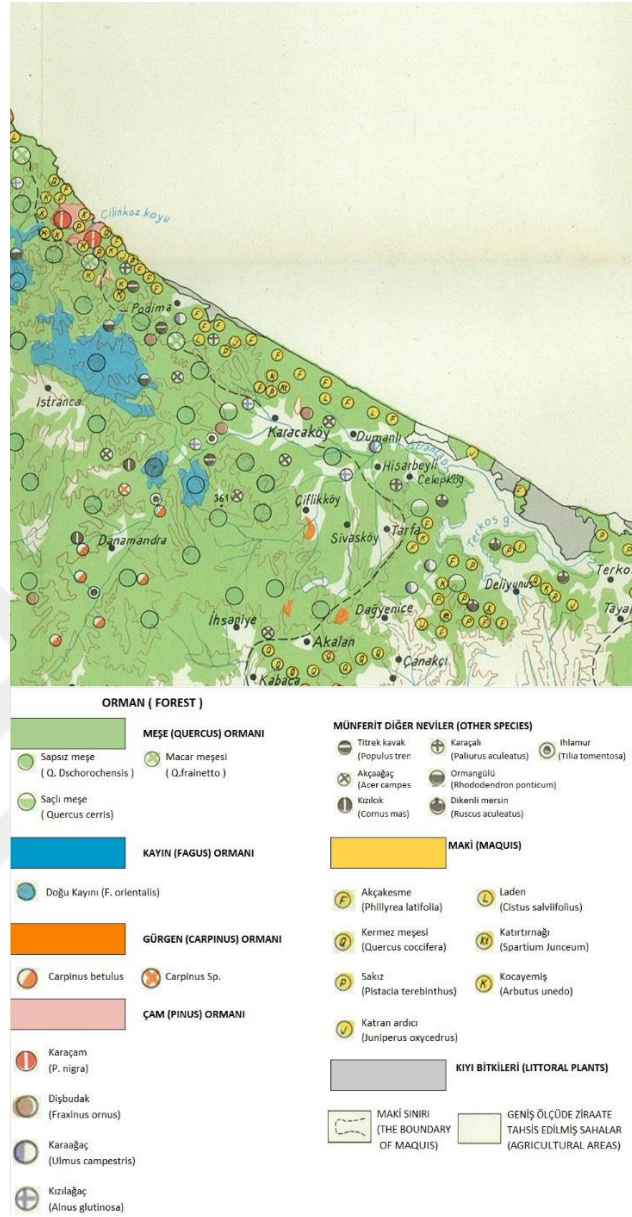

Şekil 1.6. Yalıköy çevresinde başlıca büyük toprak grupları (Topraksu).

Yalıköy çevresinde yayılış gösteren ***kahverengi orman toprakları***; ılıman iklim bölgelerinde kışın yaprağını döken geniş yapraklı ormanların altında gelişen, humus bakımından zengin topraklardır. Toprakta yüksek miktarda kalsiyum karbonat vardır. Özellikle yağışın nispeten az olduğu yerlerde toprakta kireç birikimi gerçekleşmektedir. Söz konusu topraklar sıg veya çok sıg topraklar olarak bilinmektedir. Yağışın fazla olduğu yerlerde ise ***kirecsiz kahverengi orman toprakları*** yer almaktadır. Söz konusu toprakların yayılış gösterdiği alanlarda yağışın 600-800 mm, yıllık sıcaklık ortalamasının ise 11-16°C dolayında olması beklenmektedir. Söz konusu topraklarda gelişmiş bir A horizononuna karşılık, B horizonu bazı profillerde hiç görülmeyebilir. Topraktaki kireç, yağış nedeniyle yıkanarak uzaklaşmaktadır. Bu nedenle söz konusu topraklar kirecsiz olarak tanımlanmaktadır (DİZDAR, 2003, s. 109-111).

Yalıköy çevresinde yükseltinin nispeten fazla olduğu yerlerde meşe ve kayın ormanları, psödomaki ile temsil edilen çalı formasyonu ve kıyıdaki kumul üzerinde kumul bitkileri yayılış göstermektedir. “Trakya’nın Bitki Coğrafyası” başlıklı çalışmada Dönmez, söz konusu alanın bitki örtüsü ve dağılışı hakkında bilgi vermektedir (Şekil 1.7). Dönmez’in çalışmasında yer alan bitki örtüsü dağılışı haritasında Istranca dağlarının yüksek kesimlerinde kayın (*Fagus orientalis*) ormanlarının olduğu, bu ormanları meşe (hâkim elemanı *Quercus dschorochensis*) ormanları çevrelemektedir. Söz konusu ağaç topluluklarının arasına özellikle akarsu vadilerinde farklı ağaç türleri de eklenmektedir. Bunlar arasında meşeler (*Quercus frainetto*, *Q. cerris*) başta gelmektedir. Söz konusu ormanlara; ormangülü (*Rhododendron ponticum*), çoban püskülü (*Ilex aquifolium*), defne (*Daphne pontica*) ve eğreltiler ile temsil edilen bir orman altı florası eşlik etmektedir (DÖNMEZ, 1968, s. 118-120). Trakya’nın Karadeniz kıyıları, Yalıköy’ün doğusunda kabaca doğu-batı, batısında ise güneydoğu-kuzeybatı doğrultusunda uzanmaktadır. Belgrat ormanlarından batıya ve kuzeybatıya doğru gidildikçe kıyı boyunca belli bir yüksekliğe kadar psödomaki formasyonu yayılış göstermektedir. Psödomaki topluluğu içindeki maki elemanlarının sayısı doğudan batı ve kuzeybatıya doğru gittikçe azalmaktadır. Psödomaki formasyonu Yalıköy çevresinde yaklaşık 100 metre yükseltiye kadar yayılış gösterir. Söz konusu formasyon içinde kermez meşesi

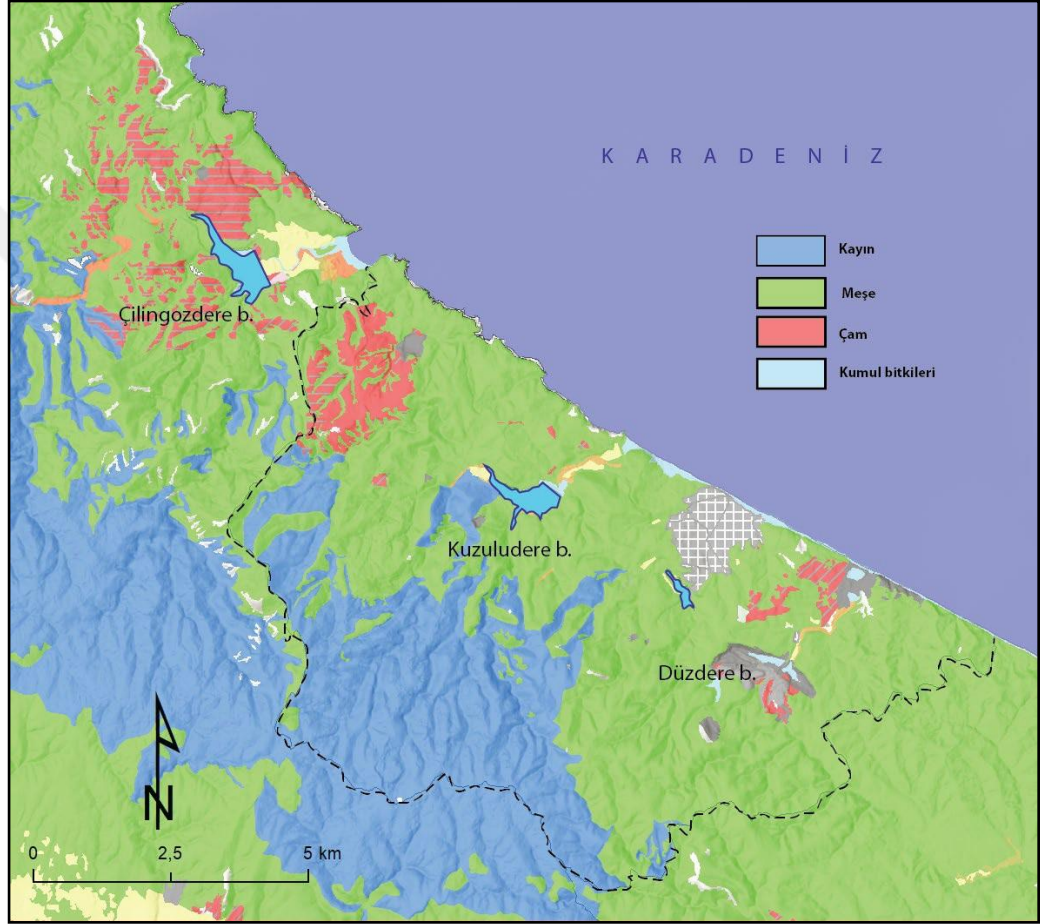
(*Quercus coccifera*), katran ardıcı (*Juniperus oxycedrus*), üvez (*Sorbus torminalis*), muşmula (*Mespilus germanica*), geyik dikenini (*Crataegus monogyna*), çakal eriği (*Prunus spinosa*), kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*), kocayemiş (*Arbutus unedo*), akçakesme (*Phillyrea latifolia*), funda (*Erica arborea*, *E. verticillata*), süpürge otu (*Calluna vulgaris*), adaçayı yapraklı laden (*Cistus salviafolius*) ve ateş dikenini (*Precantha coccinea*) yer alan başlıca türlerdir. Dönmez, akçakesmenin 100-110 metrelerden, kocayemişin 140-150 metrelerden itibaren ortadan kalktığını belirtmektedir. Psödomaki daha sonra yerini meşe topluluklarına bırakmaktadır (DÖNMEZ, 1968, s. 182-183). Yalıköy çevresinin üçüncü bitki topluluğunu kıyı kumulları oluşturmaktadır. Söz konusu alan “Terkos-Kasatura kumulları” adıyla *Türkiye’nin 122 Önemli Bitki Alanı* (ÖZHATAY, BYFIELD, & ATAY, 2003) başlığını taşıyacak çalışmada yer bulmuştur. Söz konusu alanda Türkiye ve Avrupa ölçeğinde nadir, tehlike altında ve endemik türler yer almaktadır (BYFIELD, ÖZHATAY, & ÇIRPICI, 2005, s. 51).

Şekil 1.7. Yalıköy (Podima) çevresinin bitki örtüsü haritası (Dönmez, 1968'den)

Yalıköy çevresinin güncel bitki örtüsü, yapılan ağaçlandırmalar nedeniyle bazı farklılıklar göstermektedir (Şekil 1.8). Yalıköy çevresinde yayılış gösteren meşe ve kayın ağaçlarına, gürgün (*Carpinus betulus*), kızılağaç (*Alnus glutinosa*) ve dişbudak (*Fraxinus ornus*) eşlik etmektedir. Yalıköy'ün kuzeybatısında karaçam (*Pinus nigra*) topluluk oluştururken ve daha önceden Şişecam tarafından maden çıkarımı yapılan alanlarda fıstıkçamı (*Pinus pinea*) dikimi de gerçekleştirilmiştir. Yalıköy Orman

Şefliğinden alınan bilgiye göre; Sedir türü için ağaçlandırma çalışması yapılmış ancak, bölgede yetiştirme imkânı bulamamıştır. Ormanlar açısından zengin bir potansiyele sahip olan Yalıköy çevresinde gerek tahribat gerekse kuvars çıkarımı yapılan maden nedeniyle ormansızlaşmış alanlara da rastlanılmaktadır. Günümüzde bu alanların koruya dönüştürülmesine çalışılmaktadır.

Şekil 1.8 Yalıköy çevresinde başlıca ağaç türlerinin yayılımı (Çam toplulukları içinde karaçamlar yatay çizgi ile fıstıkçamları dikey çizgiler ile gösterilmiştir)

Fotoğraf 1.4 Kıyı kesiminde yer alan bitki örnekleri

İKİNCİ BÖLÜM

NÜFUS GELİŞİMİ ve NİTELİKLERİ

Belirli bir zamanda sınırları belli bir alanda yaşayan kişi sayısı olarak tanımlanan nüfus, yerleşmenin zaman içinde gelişimi hakkında fikir veren en önemli özelliklerden biridir. Nüfus özelliklerinin bilinmesi, sadece geçmiş için değil, gelecek ile ilgili tüm çalışmalara da ışık tutması açısından önemlidir.

2.1. Yalıköy’de Nüfusun Gelişimi

Nüfusun belirlenmesinde en yaygın kullanılan yöntem, sayımlardır. Sayımlar yapılış amacına göre farklılık gösterebilmektedir. Osmanlı Devleti’nde gerçekleştirilen nüfus sayımları askere alınacak ve vergi verecek kişi sayısını belirlemek amacıyla Müslüman ve Müslüman olmayan nüfusun sayılması şeklinde yapılmıyordu. Günümüzde ise nüfus sayımları, sadece nüfus miktarının belirlenmesine değil, aynı zamanda nüfusun sosyal ve ekonomik niteliklerinin ortaya konulması için yapılmaktadır. Bu nedenle yapılan nüfus sayımlarıyla; nüfusun miktarı, yaş grupları, kır ve kent nüfusu, cinsiyet durumu, eğitim durumu, ekonomik sektörlere dağılımı gibi özellikleri yanında nüfus hareketlerini de (göç) tespit etmek mümkün olmaktadır.

Günümüzde nüfus sayımlarının belirlenmesinde kullanılan iki yöntem vardır. “De facto” nüfus sayım yönteminde kişi sayım anında bulunduğu yerin nüfusuna dahil edilirken, “de jure” yönteminde ise kişi sayım günü nerede bulunursa bulunsun, esas olarak kayıtlı ikamet adresi nüfusuna dahil edilmektedir. (ŞAHİN, 2018, s. 28-29) Türkiye Cumhuriyetinde ilk sayım 1927 yılında yapılmış, 1935 yılından itibaren 1990’a kadar sonu 0 ve 5 ile biten yıllarda sayım günü sokağa çıkma yasağı ilan edilerek sayım gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemle son sayım 2000 yılında gerçekleştirilmiştir. 2007 yılında itibaren nüfus sayımları Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile gerçekleştirilmekte ve sayım sonucu 31 Aralık tarihi itibarıyla belirtilmektedir.

Nüfus miktarının azalıp artmasında doğum ve ölümler etkili olduğu gibi, bazen de göçler etkili olmaktadır. Bir bölge/yöre de sadece doğum ve ölüm oranlarına göre nüfusun artış veya azalışı ifade edildiğinde doğal nüfus artışı, göçlerin etkisi de göz önünde bulundurularak nüfusun değişimi belirleniyorsa gerçek nüfus artışından söz

edilebilir. Günümüzde Yalıköy’de doğum oranları az olmasına karşılık, dışarıdan göç aldığı için nüfusu da artmaktadır. Bu artışta ilk başlarda maden sektörünün yarattığı istihdam söz konusuysen, günümüzde turizm açısından bir çekim merkezi olması özellikle ikincil konutlar nedeniyle nüfus artışı gerçekleşmektedir. Turizmin Yalıköy’ün nüfusu üzerindeki etkisi daha çok dönemsel olarak söz konusudur.

Sadece il ve ilçe nüfuslarına ait bilgiler içerdiği ve Yalıköy’e ait nüfus bilgisi yer almadığı için, 1927 Genel Nüfus Sayımı sonuçları değerlendirilememiş, değerlendirmeye 1935 yılından itibaren başlanmıştır. Yalıköy’ün nüfusu 1935 yılında 302 kişidir (Tablo 2.1). 1950 yılı genel nüfus sayımında nüfusun cinsiyetine ait bilgi yer almamaktadır. Tabloda yer alan cinsiyetlere göre nüfus, 1945 ve 1955 yılındaki nüfus tahmini ile belirlenmiştir. Nüfus sayımları yukarıda da belirtildiği gibi en son 2000 yılında yapılmıştır ve Yalıköy’ün nüfusu 1989 kişidir.

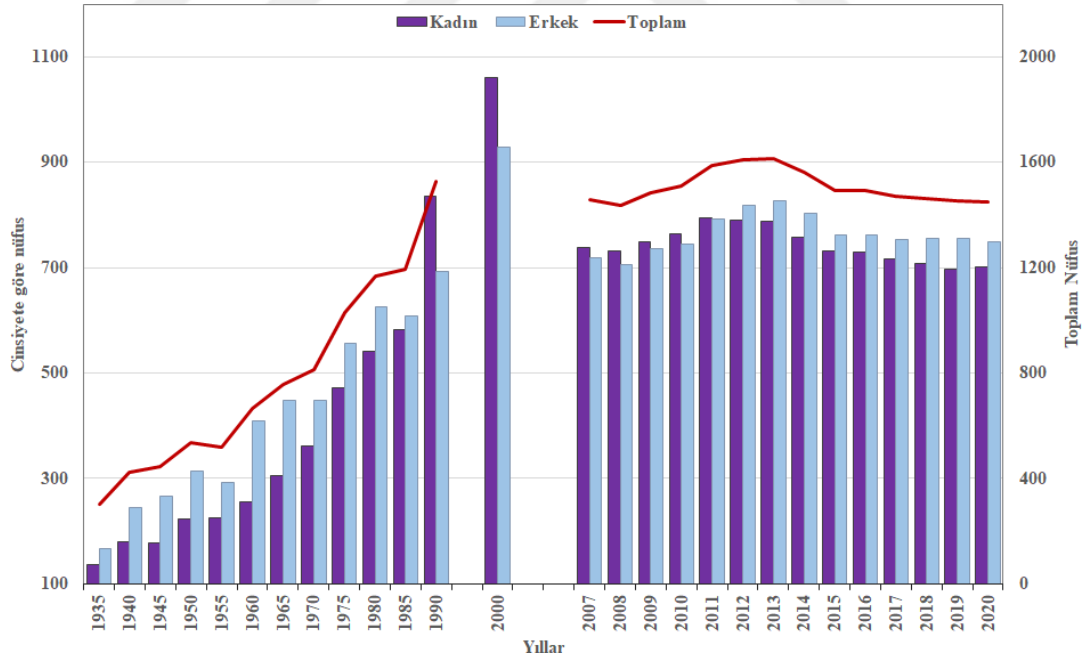
Nüfusun sayım günü bulunduğu yer esas alınarak değerlendirilmesinin zaman içinde bazı sorunlara yol açtığı görülmüştür. Özellikle illerin bütçeden aldıkları payın nüfusa göre belirlenmesi, yerleşmelerin nüfuslarının olabildiğince fazla gösterilmesini teşvik etmiştir. Nüfus sayımlarında, aslında o yerleşmede yaşamayan bir grubun da sayım öncesinde misafir olarak yerleşmeye geldiği ve burada sayıldıkları görülmüştür. Sayım sonuçlarının aynı zamanda seçmen kütükleri için de temel kabul edilmesi, sorunun farklı boyutuna da işaret etmektedir. ADNKS, nüfusun daimi ikametgâhının yer aldığı muhtarlık kayıtları esas alınarak nüfus miktarı belirlenmekte, istisnai koşullar (öğrenci, asker vb) ayrıca değerlendirilmektedir. Özellikle olası sistem hataları giderildikten sonra ADNKS ile gerçek nüfusa erişilebildiği söylenebilir. Bunun sonucunda 2007 yılı nüfusu 2000 nüfusunun çok altında gerçekleşmiş ve 2020 yılına kadar hiçbir zaman 2000 nüfusu miktarına yaklaşmamıştır. Bu durum, sayım dönemlerdeki nüfus miktarına, fazla yazımdan kaynaklanmış olabileceğini de düşündürmektedir.

Yıllar	Kadın		Erkek		Toplam
	Nüfus	%	Nüfus	%	
1935	136	45,0	166	55,0	302
1940	180	42,4	245	57,6	425
1945	178	40,0	267	60,0	445
1950	222*	41,4	314*	58,6	536
1955	225	43,4	293	56,6	518
1960	255	38,3	410	61,7	665
1965	306	40,5	449	59,5	755
1970	362	44,6	449	55,4	811
1975	472	45,9	556	54,1	1028
1980	542	46,4	625	53,6	1167
1985	583	48,9	609	51,1	1192
1990	836	54,7	692	45,3	1528
2000	1061	53,3	928	46,7	1989
2007	739	50,7	718	49,3	1457
2008	732	50,9	706	49,1	1438
2009	749	50,4	736	49,6	1485
2010	764	50,7	744	49,3	1508
2011	795	50,1	793	49,9	1588
2012	791	49,1	819	50,9	1610
2013	787	48,8	827	51,2	1614
2014	758	48,6	803	51,4	1561
2015	731	49,0	762	51,0	1493
2016	730	49,0	761	51,0	1491
2017	716	48,7	753	51,3	1469
2018	708	48,4	756	51,6	1464
2019	697	48,0	756	52,0	1453
2020	702	48,4	748	51,6	1450

Tablo 2.1 Yalıköy'ün nüfusunun yıllara göre değişimi (1935-2020)

(* 1950 yılına ait cinsiyete göre nüfus miktarı ve oranları tahminidir).

1935 ve 2000 yılları arasında Yalıköy'ün nüfusu sayıca artış göstermiştir. ADNKS yöntemiyle nüfusun belirlendiği dönemde ise 2013 yılına kadar nüfusun arttığı sonrasında azaldığı görülmektedir (Şekil 2.1). Yalıköy'ün nüfus gelişiminde 1985 yılında itibaren gözlenen artışın bir nedeni de 1984 yılında, kuvars madenini işletmek üzere bir tesisin faaliyete geçmesidir. Ancak bu durum dışarıdan göç almaktan çok, dışarıya olan göçün azalması şeklinde kendini gösterdiği bir sürece işaret etmektedir. Daha önceki yıllarda çalışmak için köyden ayrılan gençlerin bir kısmı artık iş bulma amacıyla uzaklara gitmek zorunda kalmamış, madende çalışmak alternatif bir istihdam alanı yaratmıştır. Aslında 2000 öncesinde nüfus sayım sistemi, sayım gününe ait nüfusun sayılmasını esas aldığı için, özellikle İstanbul gibi yakın yerlere gerçekleşen göçlerin etkisini görmek mümkün olmamaktadır. Oysa ADNKS'de muhtarlığa kayıtlı olunma esas alındığı için Yalıköy'ün nüfusu büyük değişim göstermemekte, özellikle 2014 yılından itibaren bir azalış söz konusu olmaktadır.

Şekil 2.1. Yalıköy'ün nüfus gelişimi (1935-2020)

Nüfus sayımlarında yerleşmelerin nüfusları cinsiyetlerine göre de gösterilmektedir. Buna göre Yalıköy'de 1935-2000 döneminde 1985 sonrasına kadar erkek nüfus kadın nüfustan fazla iken, bu tarihten sonra kadın nüfusun payı daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum 2007-2011 döneminde de devam etmiştir. Ancak 2012

yılından itibaren erkek nüfusun payının kadın nüfustan daha fazla olduğu sayılara yansımıştır.

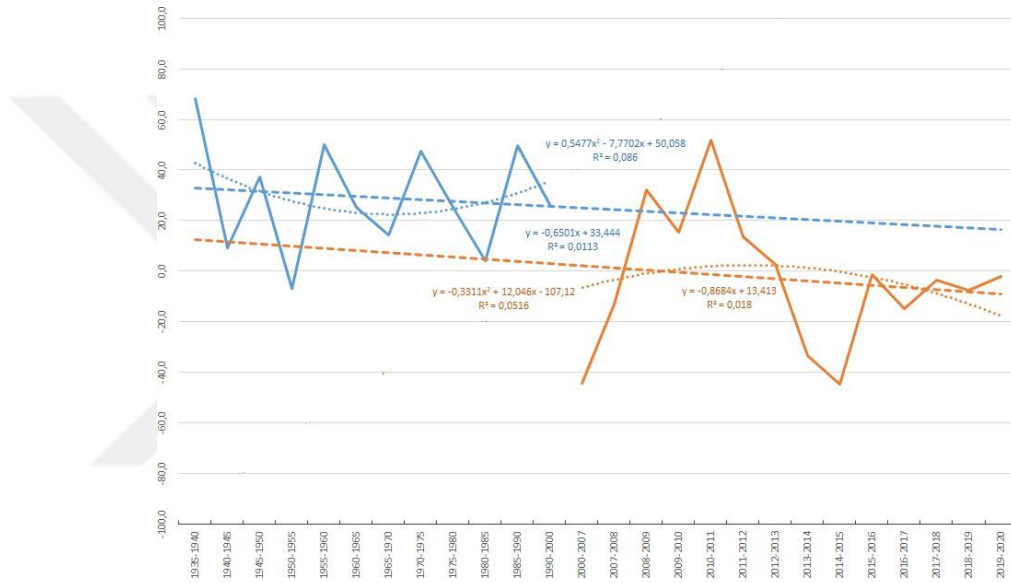
Nüfusun 1935-2020 dönemindeki gelişimini değerlendirmek üzere, yıllık nüfus artışlarına da bakılmıştır (Tablo 2.2).

Dönem	Nüfus Artış Hızı (‰)
1935-1940	68,3
1940-1945	9,2
1945-1950	37,2
1950-1955	-6,8
1955-1960	50,0
1960-1965	25,4
1965-1970	14,3
1970-1975	47,4
1975-1980	25,4
1980-1985	4,2
1985-1990	49,7
1990-2000	26,4
2000-2007	-44,5
2007-2008	-13,1
2008-2009	32,2
2009-2010	15,4
2010-2011	51,7
2011-2012	13,8
2012-2013	2,5
2013-2014	-33,4
2014-2015	-44,5
2015-2016	-1,3
2016-2017	-14,9
2017-2018	-3,4
2018-2019	-7,5
2019-2020	-2,1

Tablo 2.2 Yalıköy’de 1935-2020 döneminde yıllık nüfus artış hızının değişimi (‰)

Tablodan bazı yıllarda nüfusun arttığı, bazı yıllarda ise azaldığı açık olarak görülmektedir. Nüfusun belirlenme yönteminde yapılan değişikliği göz önünde bulundurmak üzere 1935-2000 dönemi ve 2007-2020 dönemi ayrı ayrı ele alınmıştır. Sayısal olarak 1935-2013 yılları arasında genelde artış şeklinde görülen nüfusun, 2014 yılından sonra azalış gösterdiği söylenebilmekle beraber, yıllık nüfus artış oranları ve buna dayanarak çizilen grafik aslında nüfus gelişiminde iki farklı dönemin varlığını açık olarak göstermektedir. 1935-2000 yılları arasında nüfusun genel eğilimi azalış yönündedir. Ancak bu eğilimin polinomu çizildiğinde nüfusun 1970'lere kadar azalış, sonrasında ise bir artış gösterdiği ortaya çıkmaktadır (Şekil 2.1). Genel eğilim göz önünde bulundurulduğunda 2007-2020 döneminde de genel eğilim nüfusun azalışı yönündedir. Buna karşılık 2007-2020 döneminin polinomu, 2013 yılına kadar nüfusun az da olsa bir artış gösterdiğini, sonrasında ise nüfus artışının bir azalış ile temsil edildiğini yansıtmaktadır.

2020 verilerine göre, Yalıköy'ün nüfusu 1450 kişidir. Pandemi nedeniyle ortaya çıkan yasaklar nedeniyle Bodrum, Marmaris, Urla vb. sayfiye yerlerinin özellikle İstanbul gibi büyük şehirlerden önemli bir nüfus çektiği bilinmektedir. Aynı zamanda şehirlere yakın kırsal yerleşmelerin de şehirlerden bir miktar nüfus çektiği düşünülmektedir. Yalıköy'ün 2019 ve 2020 nüfuslarının çok yakın olması, olası göçlerin gelenler ve gidenler açısından çok yakın değerlerde olduğunu akla getirmektedir.

Şekil 2.2 Yalıköy'de nüfusun dönemler arası yıllık artış oranlarının (%) değişimi (1935-2020)

2.2. Yaş ve Cinsiyet Yapısı

Çalışma sahamızın yaş ve cinsiyet yapısının bilinmesi, nüfusun ihtiyaçlarının karşılanması, demografik yapının belirlenmesi, nüfus projeksiyonlarının oluşturulması açısından önem taşımaktadır. Yalıköy'ün nüfusun zamansal gelişimi ele alınırken cinsiyete göre dağılımına da yer verildiği için burada ayrıca ele alınmayacaktır. Yalıköy'e ait 1985 yılı öncesinde nüfusun beşerli yaş gruplarına göre dağılımını gösteren veri temin edilemediği için nüfusun yaş gruplarına göre değerlendirilmek, 1985 yılından itibaren mümkündür (Tablo 2.3).

	1985	1990	2000	2015	2020
0-4	92	119	150	72	50
5-9	138	136	149	80	68
10-14	133	140	129	80	66
15-19	116	159	188	80	79
20-24	109	136	177	81	66
25-29	96	140	176	70	84
30-34	88	153	166	102	71
35-39	104	112	161	105	98
40-44	69	122	154	124	93
45-49	60	70	147	105	118
50-54	55	73	114	120	115
55-59	55	62	75	122	124
60-64	23	43	79	108	134
65 ve üzeri	54	62	124	241	284

Tablo 2.3 Belli yıllarda Yalıköy’de nüfusun yaş gruplarına göre dağılışı

Nüfusun yaş gruplarına ayrılmasında çalışma çağındaki nüfus ile bağımlı nüfus oranları özellikle ekonomik faaliyetler açısından önemlidir. 0-14 yaş grubundaki nüfus genç nüfusu, 15-64 yaş grubu çalışma çağındaki nüfusu, 65 ve üzerinde nüfus ise yaşlı nüfusu oluşturmaktadır. genç nüfusun çalışma çağındaki nüfusa oranı, genç nüfus bağımlılık oranını, 65 ve üzeri yaş grubunun çalışma çağındaki nüfusa oranı da yaşlı nüfusun bağımlılık oranını vermektedir. 0-14 ile 65 ve üzeri yaş nüfusunun çalışma çağındaki nüfusa oranı ise toplam bağımlılık oranı olarak tanımlanır (ŞAHİN, 2018, s. 135). Yalıköy’de genç nüfusun payı 1985 sonrasında sürekli azalış gösterirken, yaşlı nüfusun payı sürekli artmaktadır (Tablo 2.4). Bunun sonucunda genç nüfusun payı %30,5’ten %12,7’ye inerken, yaşlı nüfusun payı %4,5’ten %19,6’ya çıkmıştır. Buna karşılık çalışma çağındaki nüfusun 2000 yılına kadar arttığı, 2015 ve 2020 yılında ise azalış gösterdiği görülmektedir (Tablo 2.4).

Yaş Grupları	1985	1990	2000	2015	2020
0-14	30,5	25,9	21,5	15,6	12,7
15-64	65,0	70,1	72,2	68,3	67,7
65 ve üzeri	4,5	4,1	6,2	16,2	19,6

Tablo 2.4 Belli yıllarda Yalıköy'ün nüfusunun geniş yaş gruplarına göre oransal dağılışı

Araştırma sahamızın yaş gruplarına göre dağılım tablosunu incelediğimiz de her dönem 0-4 yaş arası çocuk nüfus miktarının tüm yaş grupları içerisinde en az paya sahip olduğu görülmektedir. Bu durum bölgede nüfus artış hızının düşük olmasından kaynaklanmaktadır. 1985 ve 2000 yılları arasında bu yaş grubu artış gösterirken, 2000 yılından sonra hızlı bir düşüşe geçmiştir. Bu da 2000 yılından sonra Yalıköy'de ki doğal nüfus artış hızında doğumlara bağlı olarak genç nüfus azlığından kaynaklı olarak git gide düşüş yaşandığı gösterir. Yalıköy'de genç nüfusun sayıca fazla olduğu dönem 1990 ve 2000 yıllarıdır. 2000 yılından 2015 yılına kadar ki dönemde genç nüfus ve üretken nüfus azalmış, yaşlı nüfusta ise artış yaşanmıştır. Genç nüfus birçok sosyal ve ekonomik nedenle İstanbul ve çevresine göç ederken, yaşlı nüfus ise emeklilik dönemini geçirmek için Yalıköy'e geri dönmektedir.

Bu duruma eğitim ve iş imkânının neden olduğu düşünülmektedir. Çalışma çağındaki nüfus için iş imkânları kısıtlı olması İstanbul'u cazibe merkezi haline getirmektedir. Özellikle çalışma çağındaki nüfusun bir bölümünü oluşturan 15-44 yaş grubundaki nüfusun genel azalışı göçlerle ilgilidir. Bu yaş grubundaki azalış aynı zamanda doğumlarda bir düşüşe neden olmakta ve 0-14 yaş grubundaki nüfusun da azalmasını açıklamaktadır. Mevcut genç nüfusun yer aldığı ailelerin bir kısmı, eğitim imkânlarının kısıtlı olması nedeniyle, imkânların daha geniş olduğu İstanbul'a geçici veya sürekli olarak göç de etmektedir.

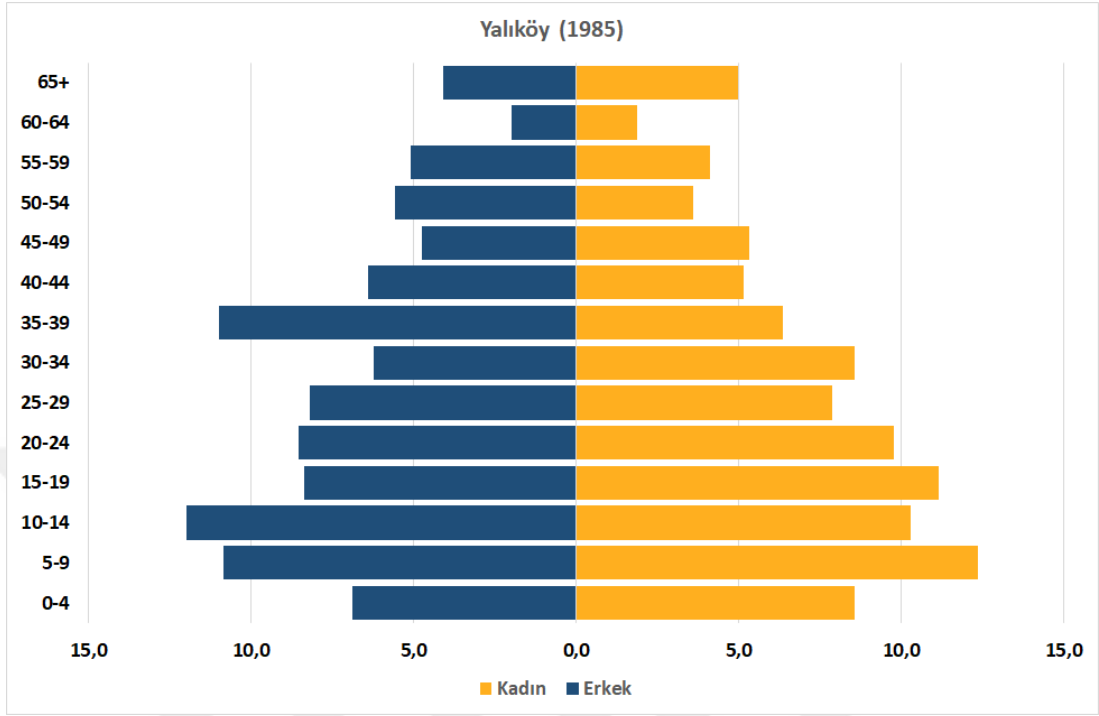
Çalışma çağındaki nüfusun azalmasında ekonomik faaliyetlerdeki değişim de söz konusudur. Özellikle ormancılık faaliyetleri ile ilgili yapılan yasal düzenlemeler, ormancılık sektöründe çalışan genç nüfus sayısı azalmış, çevre illere farklı sektörlerdeki istihdam nedeniyle bu yaş grubunda göçler yaşanmıştır. Bölgede nüfus

üzerinde artışların yaşandığı diğer yaş grubu ise 65+ bağımlı nüfustur. 1985-2020 yılları arasında 65+ yaş grubunda sürekli artış söz konusudur. 1985 yılı sayım döneminde %4,5 olan 65+ yaş nüfusu, son sayım yılı 2020’de %19,6 olmuştur. 65+ yaş grubunda yer alan nüfusun büyük kısmı çeşitli sosyal güvenlik kurumlarından emekli olmuşlar ile onların eşlerinden oluşmaktadır. Yaşlı nüfus emeklilik dönemini Yalıköy’de dinlenme amaçlı ve daha sakin bir yerleşme birimi olması nedeniyle tercih etmekte ve gençlik döneminde ikincil konut olarak kullandığı Yalıköy evlerini, emekli iken sessiz ve sakin bir yerleşme alanı olduğu için birincil konut olarak tercih etmektedir.

2.3. Nüfus Piramitleri

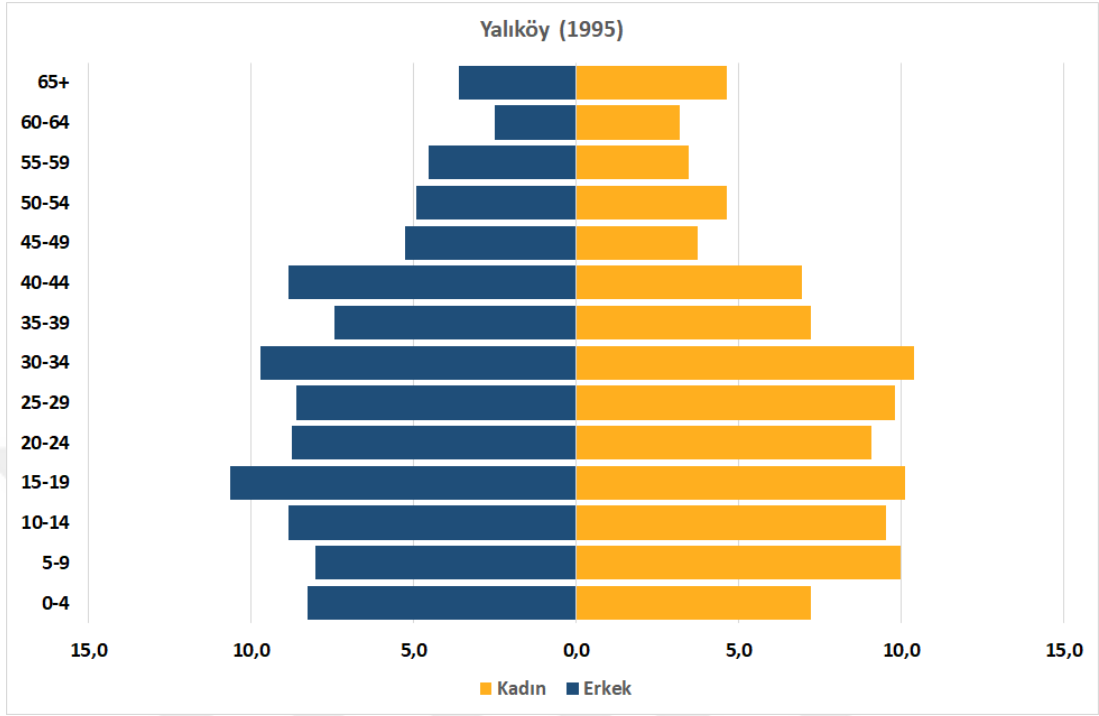
Nüfusun cinsiyet yapısının yanında, yaş gruplarına göre dağılımı da nüfusun incelenmesi açısından önemli bir demografik veri oluşturmaktadır. Genel olarak bir nüfus piramidi yaş ve cinsiyet bileşimini gösterdiği gibi, gelecekte eğitim, sağlık ve işgücü gibi altyapıyı ilgilendiren hazırlıkların planlanmasında da yol gösterici olacaktır (AVCI, 1999, s. 256). Bu amaçla 1985-2020 dönemine ait çeşitli nüfus piramitleri de çizilmiştir. Yaşlı nüfusun görece fazlalığına karşılık 65 yaş ve üzeri nüfus grubunda kalanların sayısal verilerinin ayrılmamış olması, nüfus piramidinin üst kısmında, adeta bir mantar şapkası görünümünün oluşmasına yol açmıştır.

Yalıköy’e ait çizdiğimiz ilk nüfus piramidi 1985 yılına aittir (Şekil 2.3). 1985 yılında 0-4 yaş arası kız çocukları nüfusun %31,2’lik kısmını oluşturmakta olup, erkek çocukları ise toplam erkek nüfusu içerisinde %29,7’dir. 0-4 yaş grubunda 1985 yılında kız çocuklarının sayısı daha fazladır. Toplam kadın nüfusu içerisindeki, 15-64 yaş aralığındaki kadın nüfusun payı %63.7, erkek nüfusun payı ise %66.7’dir. Bu yaş grubunda da erkek nüfusun sayıca daha fazla olduğunu söyleyebiliriz. Çalışma çağındaki erkek nüfus Yalıköy’de daha fazladır. 65+ yaş grubun 1985 yılı içerisinde Yalıköy’ün sahip olduğu en az nüfustur. Erkek nüfusu toplam erkek nüfusu içerisinde %4,1, kadın nüfusu ise toplam 1985 yılı kadın nüfusu içerisinde %5,0’lık paya sahiptir. 1985 yılı nüfus piramidi çalışma çağındaki nüfus grubunun daha fazla olduğunu, doğum oranının düşük olduğunu ve nüfusun kendini yenilemesini gerçekleştiremediğini göstermektedir. Buna karşılık 65 ve üzeri yaş grubundaki nüfus toplam nüfusun %10’undan biraz azını oluşturmaktadır.

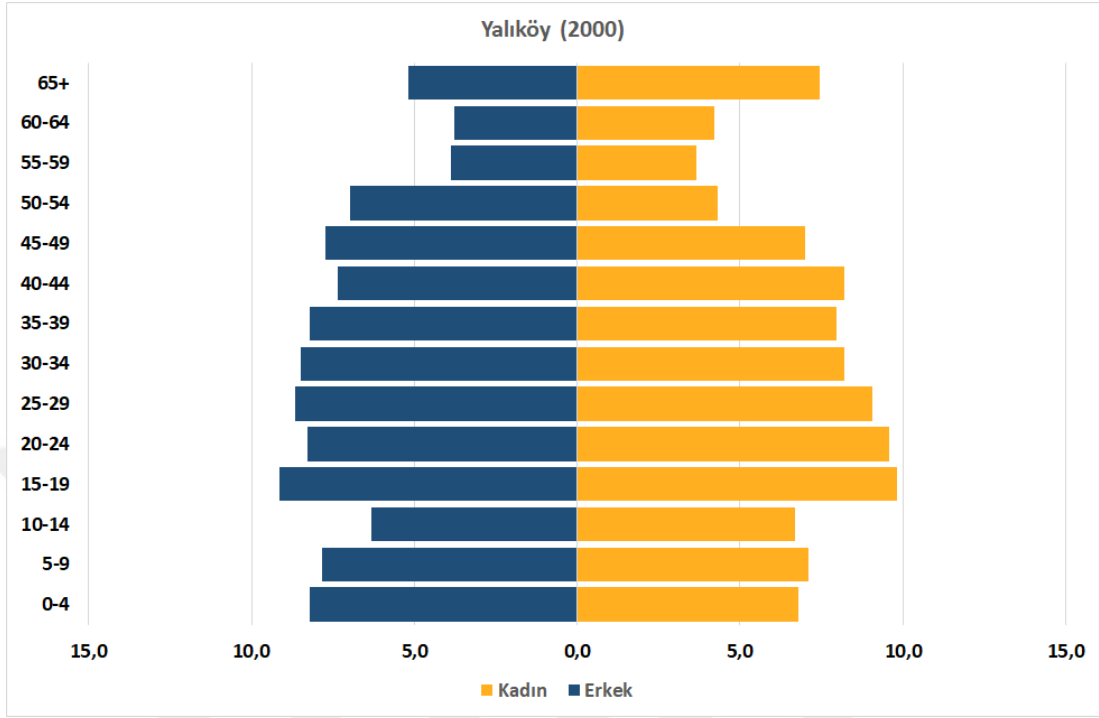
Şekil 2.3 1985 yılı Yalıköy nüfus piramidi

Genel olarak 1985 nüfus piramidinden farklı bir şekil göstermeyen 1995 yılına ait benzer yorumlarda da bulunmak mümkündür (Şekil 2.4). 1995 yılında 0-14 yaş arası kız çocukları nüfusun %26,7'lik kısmını oluşturmaktadır. Erkek çocukları ise toplam erkek nüfusu içerisinde %25,2 paya sahiptir. 1995 yılında göre 0-14 yaş grubu, bir önceki sayım dönemine göre %9 oranında bir azalışa sahiptir. Nüfus piramidi tabanını oluşturan 0-4 yaş grubu nüfusta doğum oranları bir önceki yıla göre aynıdır, her ikisinde de 0-4 yaş arası nüfusun toplam oranı %15,5'lik payı oluşturmaktadır. 1985 yılı nüfus piramidi ile kıyasladığımız zaman, 0-14 yaş grubunda azalış söz konusu iken, bir önceki sayım dönemine göre en fazla artış %9,9'luk pay ile 15-64 yaş grubunda yaşanmıştır. Toplam kadın nüfusu içerisindeki, 15-64 yaş aralığındaki kadın nüfusun payı %66,6, erkek nüfusun payı ise %71,3'tür. Bu yaş grubunda da erkek nüfusun sayıca daha fazla olduğunu söyleyebiliriz. 65+ yaş gurubunda ise azalış söz konusudur. Erkek nüfusu toplam erkek nüfusu içerisinde %3,6, kadın nüfusu ise toplam 1995 yılı kadın nüfusu içerisinde %4,6'lık paya sahiptir. Bu durumu göçten ziyade yaşlı nüfusun ölümler ile ilişkilendirilebilir.

Şekil 2.4 1995 yılı Yalıköy nüfus piramidi

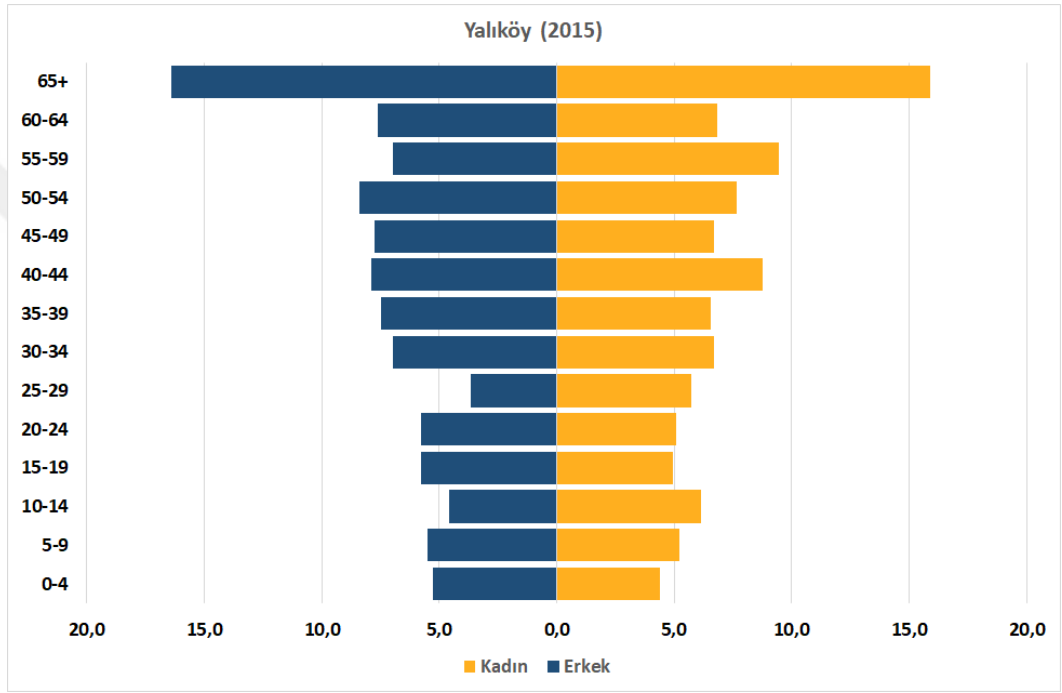
Nüfus piramitlerinden 2000 yılına ait olanında (Şekil 2.5); genel olarak taban ile üst yaş gruplarının toplam nüfus içindeki paylarının eşit olduğunu göstermektedir. 0- 14 yaş arası kız çocukları nüfusun %20,6'lık kısmını oluşturduğu, erkek çocukların ise toplam erkek nüfusu içerisinde %22,3 paya sahip olduğu hesaplanmıştır. Bir önceki sayım dönemine göre 0-14 yaş arası nüfusta %8 oranında azalma söz konusudur. 0-4 yaş arası nüfusun temsil ettiği piramit tabanında %0,5 ile küçük bir azalma söz konusudur. Toplam kadın nüfusu içerisindeki, 15-64 yaş aralığındaki kadın nüfusun payı %72,1 erkek nüfusun payı ise %72,6'dır. Çalışma koşullarının gelişmesine ve maden ocağının artan işçi talebine yönelik bölgede çalışan, aktif nüfus grubunda artış söz konusudur. Nüfus piramidi, yaşlı nüfustaki artışa da işaret etmektedir. Erkek nüfusu toplam erkek nüfusu içerisinde %5,2, kadın nüfusu ise toplam 2000 yılı kadın nüfusu içerisinde %7,4'lük paya sahiptir. 65 ve üzeri yaş grubunda da % 4,4'lük artış gözlenmektedir.

Şekil 2.5 2000 yılı Yalıköy nüfus piramidi

Nüfusun belirlenme yöntemlerindeki farklılık, 2007 sonrasındaki döneme ait nüfus piramitlerinin farklılaşmasına neden olmuştur. 2015 yılına ait nüfus piramidini incelediğimiz zaman, ters üçgen halini almış olduğu görülmektedir (Şekil 2.6). Bu durum doğum oranlarında yaşanan hızlı bir azalma ile tabanda daralma, yaşlı nüfusta ise hızlı bir artış ile tavan kısımda genişlemenin söz konusu olduğunu göstermektedir. Nüfus piramidinde gözlemlenen bu değişikliğin nedenlerinin arasında sayım yöntemi farklılığı temel alınmalıdır. 2000 yılına kadar de facto sayım yöntemi kullanılırken, sonraki yıllarda de jure yöntemine geçilmiştir. Her iki yöntemin farklı kriterler dikkate alınarak yapılması da nüfus miktarının farklılaşmasına yol açmıştır. Uygulanan nüfus sayım yöntemi değişikliği yanında, 2015 yılında yaşanan çocuk ve aktif nüfustaki azalmada bölge dışına göçler de etkilidir. Bölge dışına yaşanan göçlerin nedenleri arasında iş imkânlarının kısıtlı olması belirtilebilir. Çünkü bu döneme denk gelen ormancılık faaliyetlerinde, koruya dönüştürme işlemleri başlatılmış, orman işçisi olarak geçimini sağlayanların bir kısmı farklı sektörlerle yönelmiş veya çevre köylere ya da büyük merkezlere göç etmek zorunda kalmıştır. 2015 yılı içerisinde 0-14 yaş arası kız çocukları nüfusun %15,8'lik kısmını oluşturmakta olup, erkek çocukları ise

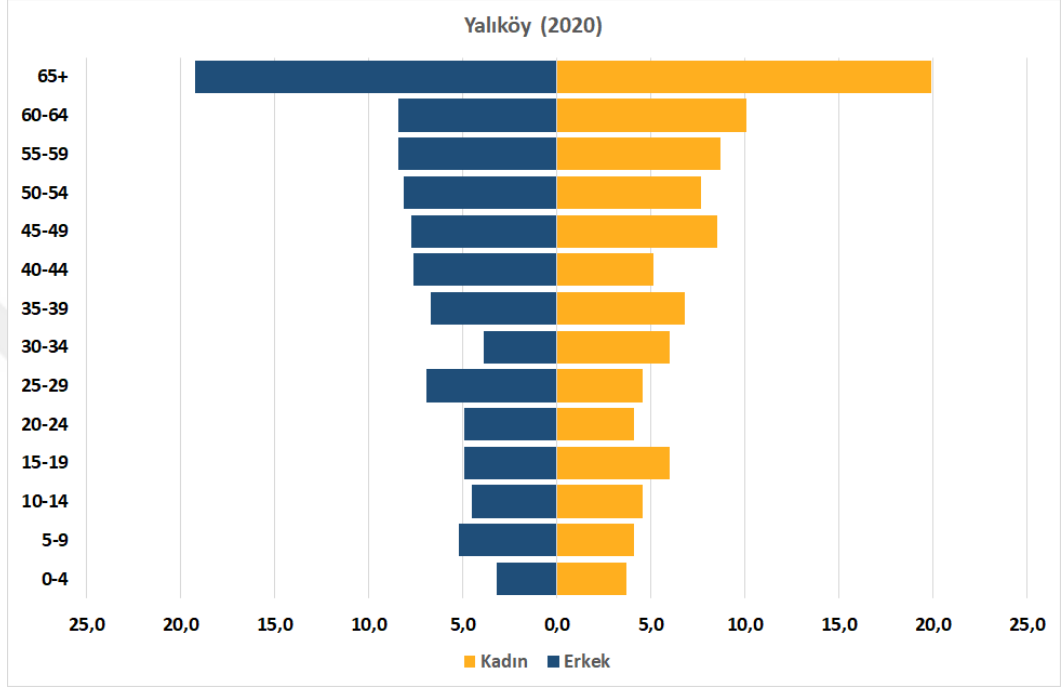
toplam erkek nüfusu içerisinde %15,3 paya sahiptir. Toplam kadın nüfusu içerisindeki, 15-64 yaş aralığındaki kadın nüfusun payı %68,4 iken, erkek nüfusun payı da %68,4 olarak bu grup oranları toplamda birbirine eşittir. 65+ yaş erkek nüfusu, toplam erkek nüfusu içerisinde %16,4, kadın nüfusu ise toplam 2015 yılı kadın nüfusu içerisinde %15,9'luk paya sahiptir. Bu yaş grubundaki artış bir önceki nüfus piramidiyle kıyaslandığında neredeyse 2 kat fazladır.

Şekil 2.6 2015 yılı Yalıköy nüfus piramidi

Son olarak 2020 yılına ait nüfus piramidi çizilmiştir (Şekil 2.7). 2020 yılına ait nüfus piramidinde doğum oranlarının hızla azalmış olduğunu hatta tüm sayım dönemleri içerisinde en az doğum oranının 2020 yılına ait olduğunu gözlemliyoruz. Önceki sayım yıllarında olduğu gibi, genç nüfus azlığı doğum oranlarının da azalmasına neden olmuştur. Gittikçe azalan doğum artış hızı, tüm ülkede etkili olmasının yanı sıra Yalıköy için de geçerli olmuştur. 2020 yılı içerisinde 0-14 yaş arası kız çocukları nüfusun %12,5 kısmını oluşturmakta olup, erkek çocukları ise toplam erkek nüfusu içerisinde %12,9 paya sahiptir. Toplam kadın nüfusu içerisindeki, 15-64 yaş aralığındaki kadın nüfusun payı %67,7 iken, erkek nüfusun payı da %67,8 olarak bu grup oranları toplamda birbirine eşittir. 65+ yaş erkek nüfusu, toplam erkek nüfusu

içerisinde %19,3, kadın nüfusu ise toplam 2020 yılı kadın nüfusu içerisinde %19,9'luk paya sahiptir.

Şekil 2.7 2020 yılı Yalıköy nüfus piramidi

Genel olarak nüfus piramitlerinin değerlendirilmesi; 1985-2020 yılları arasında doğum oranlarında hızlı bir azalış, yaşlı nüfusun oranında ise artış yaşandığını yansıtmaktadır. Yaşlı nüfusun oranında artış yaşanması, ortalama ömrün uzamasının yanında bölgeye gelen emekli nüfus göçleriyle de ilgilidir. Emekli nüfusun, şehirde yaşama zorunluluğunun kalmaması bölgeye gerçekleşen yaşlı nüfus göçünü de arttırmış bulunmaktadır. 2000 yılından sonraki sayım dönemlerine ait verilerle oluşturulan piramitleri, doğum oranında ciddi bir düşüşü de yansıtmaktadır. Bu oran her geçen yıl biraz daha azalmıştır. Doğum oranlarının azalmasında, sosyo-ekonomik nedenler etkili olmaktadır. İnsanların çok çocuk sahibi olmak istememelerinin yanı sıra Yalıköy içerisinde yer alan eğitim, sağlık, iş imkânları gibi olanakların ve gelişmelerin fazla olmaması, özellikle çalışma çağındaki genç nüfusun İstanbul ve/veya çevresine göç etmesine neden olmaktadır.

2.4. Eğitim Durumu

Nüfus bakımından 2000 kişinin altında olan Yalıköy’de şehrsel fonksiyonların çok fazla gelişme göstermediği gibi, eğitim fonksiyonu da uzun yıllar ilkokul ile sürdürülmüştür. Yalıköy ilkokulu 1965 yılında açılmıştır. 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren 4+4 eğitim sistemine geçilince ortaokulda eklenmiştir. Uzun yıllar yalnızca ilkokul kademeleri bulunan Yalıköy’de ortaokul öğrencileri en yakın olarak Karacaköy’de eğitim görmüşlerdir. Lise Yalıköy’de bulunmamakla birlikte, öğrenciler Karacaköy’e ya da Çatalca merkezde yer alan liselerde eğitim görmektedirler. Yalıköy ilköğretim okulunda toplamda 5 derslik, 5 öğretmen ve 64 öğrenci bulunmaktadır. Tam gün eğitim veren okulda dersler sabah 09.10’da başlayıp, öğlen 14.40’a kadar devam etmektedir. Okulda öğrencilerin faydalanabileceği bilgi teknolojileri sınıfı ve kütüphane bulunmaktadır. Ortaokul’da ise toplamda 18 derslik, 5 öğretmen ve 51 öğrenci eğitim görmektedir.

Fotoğraf 2.1 Yalıköy ilköğretim ve ortaokuluna ait bir sınıf

Fotoğraf 2.2 Yalıköy ilköğretim ve ortaokuluna ait bir sınıf

Çatalca Yalıköy içerisinde eğitim fonksiyonuna ait verileri incelemek amacıyla, Çatalca İlçe MEB'den temin ettiğimiz verilere dayanarak aşağıdaki şekil hazırlanmıştır. Şekilde 2002-2019 yılları arasında yer alan Yalıköy ilköğretim ve ortaöğretim okuluna ait öğrenci sayılarının cinsiyete göre dağılımı verilmektedir. Grafikler zaman içinde öğrenci sayısındaki azalışa işaret etmektedir (Tablo 2.5).

Tablo 2.5 İlköğretim okulu ile ortaokuldaki öğrenci sayılarının sınıflara göre dağılışı

Fotoğraf 2.3 Yalıköy eski okul binası

Eski okul binası ilkokul döneminde eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmüş olup, ortaokulun faaliyete girmesiyle birlikte derslik sayısı ve kapasite artırılması gerektiği için aynı bahçe içerisinde yeni bir okul binası inşa edilmiştir. Yeni bina da ilkokul ve ortaokul bugün birlikte eğitim faaliyetine devam etmektedir.

Fotoğraf 2.4 Yalıköy yeni okul binası

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YERLEŞME ÖZELLİKLERİ

Yalıköy'ün yerleşme tarihi, köydeki meskenlerin yapısal özelliklerine ve zaman içindeki değişikliklere de ışık tutmaktadır. Yerleşmenin birkaç yüzyıl ile sınırlı olan geçmişi nedeniyle köydeki meskenleri iki büyük grupta incelemek mümkündür. Bunlardan ilki geleneksel mimariyi de yansıtan eski meskenler, ikincisi ise günümüz koşullarında inşa edilen modern meskenlerdir. Yalıköy'de turizm fonksiyonunun gelişmesi, yılın sadece bir döneminde kullanılan ikincil konutların yapımına da neden olmuştur. Bunun sonucunda barındırdığı özellikleri ve nitelikleri ile yerleşmedeki diğer meskenlerden ayrılan üçüncü bir mesken tipine (ikincil konutlar) çalışmada yer verilmiştir.

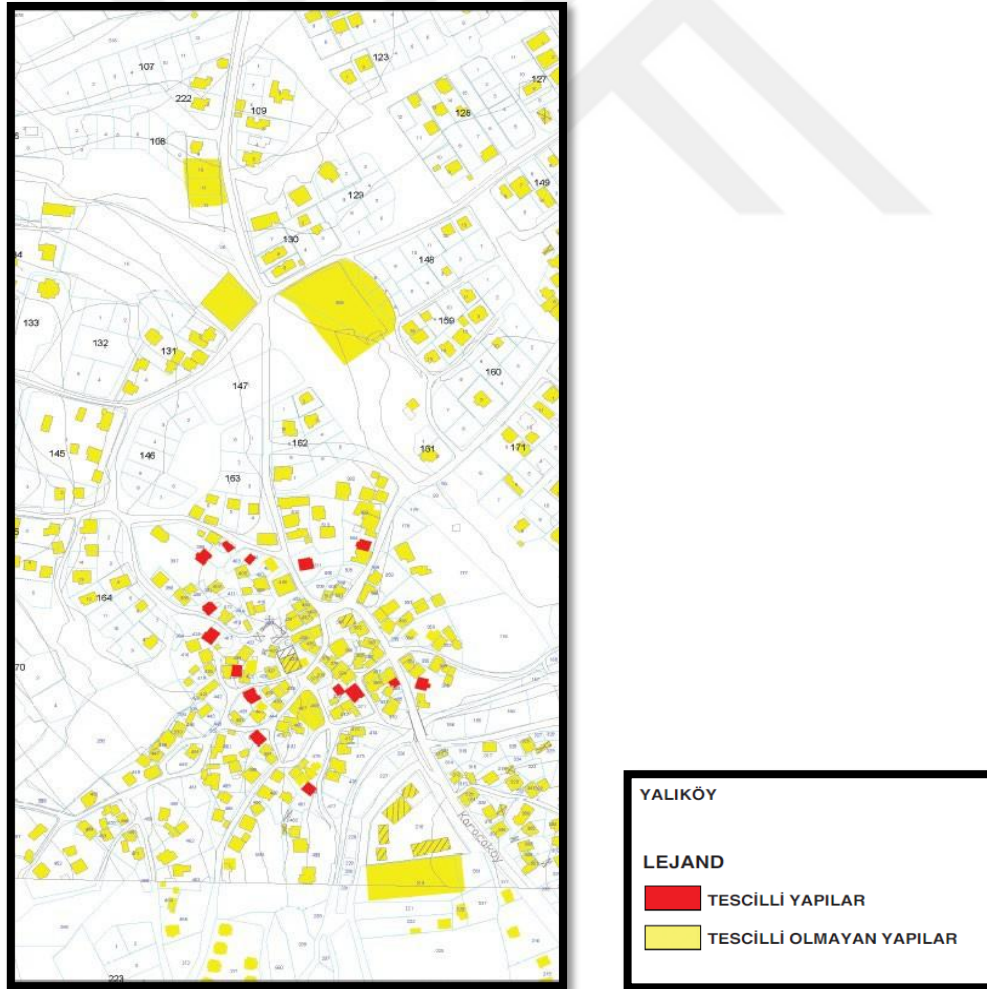
3.1. Köydeki Eski Meskenler

Yalıköy (Podima)'ün tarihi 250-300 yıl öncesine dayanmaktadır. İlk yerleşenlere ait meskenler, yöreye has ahşap yapılarıdır. Günümüzde bu eski meskenlerden sadece 15 adet bulunmaktadır. Yerel olarak ilk sahiplerine atfen “Rum evleri” olarak isimlendirilmektedir. Söz konusu meskenler, ilk sakinlerinin izlerini taşır ve ilk hallerine yakın olarak köy meydanında ve meydana çıkan sokaklarda yer almaktadırlar (Şekil 3.1).

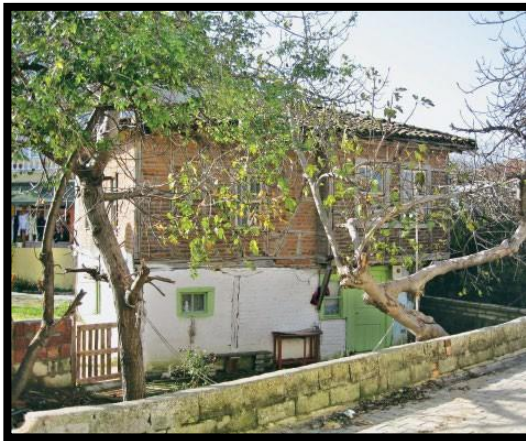
Podima sınırları içerisinde yer alan eski evler, 21.07.1983 tarihli 2863 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca “taşınmaz kültürel miras” olarak koruma altına alınmıştır. Bugün, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı olarak koruma altına alınan somut kültür varlığı olan Rum Evleri konut olarak kullanılmakta ve özel mülk olarak adlandırılmaktadır.

Ayrık nizam, bahçeli, zemin +1 normal katlı, alaturka kiremitli, kagir zeminli ahşap bina geleneksel köy evi özelliklerini yansıtır. 1. Katta payandalar üzerine oturan çıkma yapıya özgün bir mimari karakter kazandırmaktadır. Zemin kat yığma taş sıvalı, 1. Normal katta ahşap karkaslar arası tuğla dolguludur. Çimentolu harç (beton) kullanılarak yapılan müdahaleler, binanın özgün mimari karakterini zedelemektedir (Fotoğraf 3.1 ve Fotoğraf 3.2).

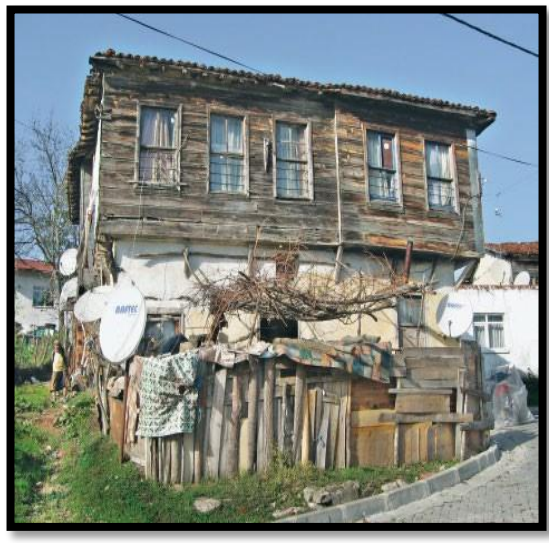
Eski evlerden yalnızca iki tanesi birincil konut olarak kullanılmaktadır. Bu 2 hanede, yılın her dönemi hane halkı yaşamaktadır. Bahsedilen evlerin büyük çoğunluğu ise oturumlu değildir. Ev sahipleri yılın belli dönemlerinde gelip ikincil konut olarak kullanılmakta veya evler miras gibi resmi nedenlere bağlı olarak kapalı tutulmaktadır. Söz konusu evlere ait planlar, günümüzde kullanımı azalmış olan çeşitli eklentileri de içermektedir (Köy evine ait plan, Şekil 3.2’de gösterilmiştir). Örneğin; geleneksel evin zemin kat olarak belirtilen girişinde bir ahır yer almaktadır. Ancak günümüzde evin kullanım planında ahır, odunluk olarak kullanılmaktadır. Giriş katta geçmişte odunluk, depolama alanı olarak kullanılan kısım ise günümüzde, işlevi olmayan pasif bir geçiş kısmını oluşturmaktadır.

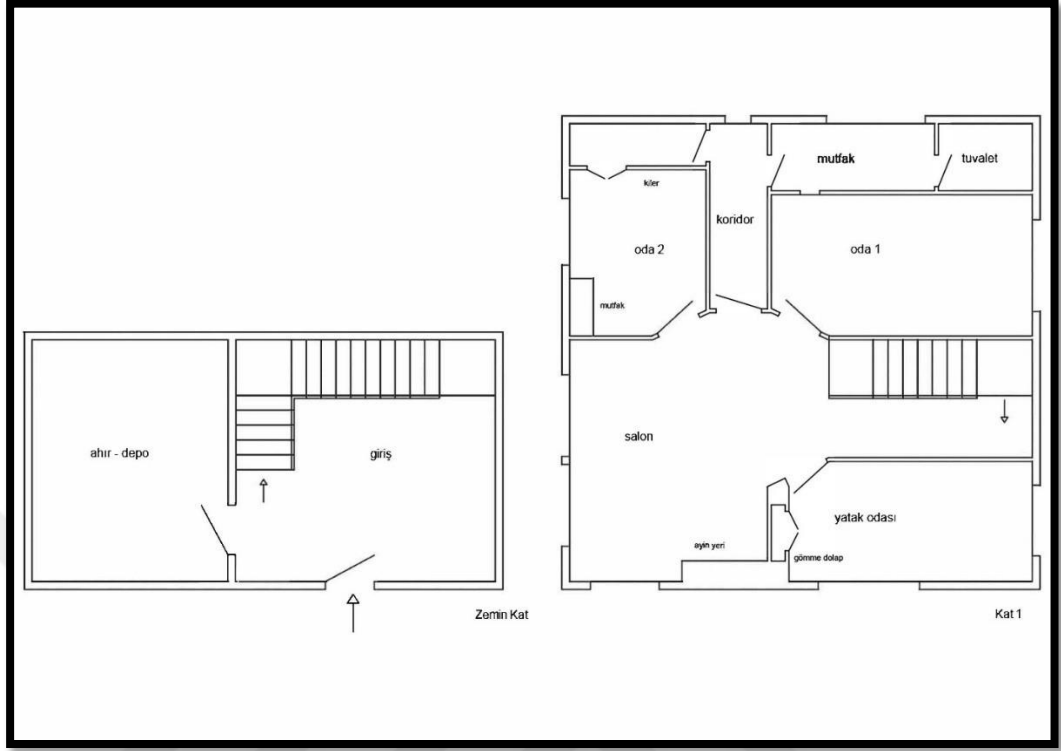
Şekil 3.1 Eski evlerin dağılımı(İBB KUDEB, 2018)

Fotoğraf 3.1 Yalıköy’de eski evlere örnekler

Fotoğraf 3.2 Yalıköy’de eski evlere örnekler

Şekil 3.2 Köy evi planı

3.2. Modern Meskenler

Yalıköy’de daha yakın yıllarda yapılmış, köy meskeni hüviyetini büyük ölçüde kaybetmiş meskenler de yer almaktadır. Bunda kırsal ekonominin etkisini yitirmiş olmasının payı büyüktür. Eskiden evlerin yanında veya yakınında yer alan eklentilerin önemli bir kısmı bu meskenlerde yer almaz. Buna karşılık; çağın koşullarına uygun, modern denilebilecek tarzda konutlar bulunmaktadır (Fotoğraf 3.3).

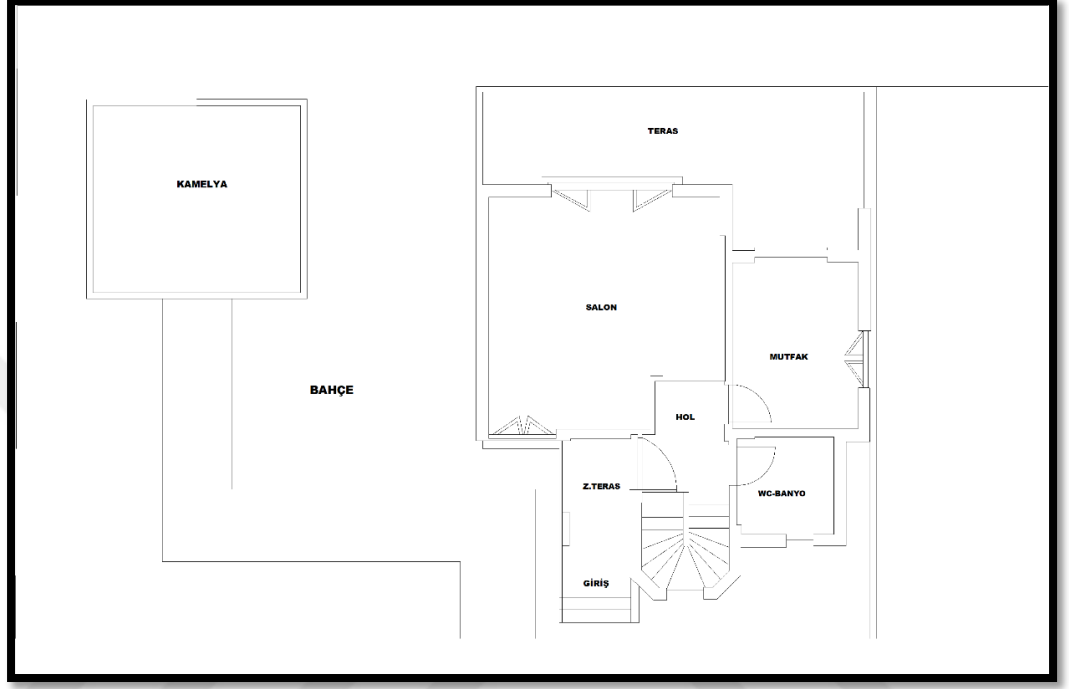
Söz konusu konutların temel özelliği; çok katlı apartman yapılar yerine, çok katlı müstakil veya aile bireylerinin paylaştığı konutlar olmalarıdır. Evlerin etrafı duvar ya da çitlerle çevrilidir ve bahçe içlerinde yer alırlar. Bahçelerinde modern olmamakla birlikte tarım, hayvancılık (kümes veya arıcılık) faaliyetlerinin yapılabildiği bölümlere ek olarak tüm aile bireylerinin toplanabileceği, dinlenme için oluşturulan alanlar yani evlerin kamelyaları bulunur. Bahçe içlerinde hane halkının araçlarını park edebileceği otopark kısmı da yer almaktadır (Şekil 3.3). Evin zemin katı olan giriş kısmında; salon, mutfak ve balkon olarak kullanılan bir teras yer alır. Bu kat tüm ev halkının ortak kullandığı bölümlerinden oluşur. İkinci katta ise yatak odaları ve banyo yer almaktadır.

Evlerin son katı genellikle teras olarak ayrılmıştır. Teras olmayan evlerde ise bu kısım yalnızca çatı olarak kullanılır (Şekil 3.4).

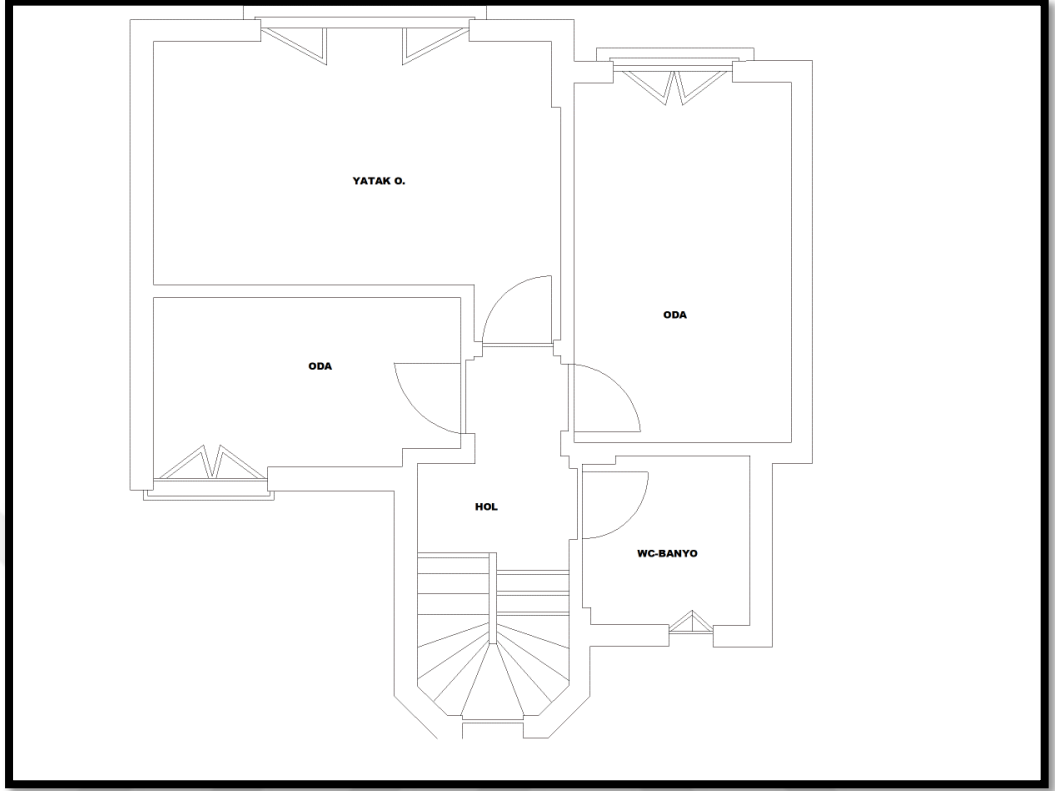

Fotoğraf 3.3 Yalıköy'de modern meskenlere örnekler

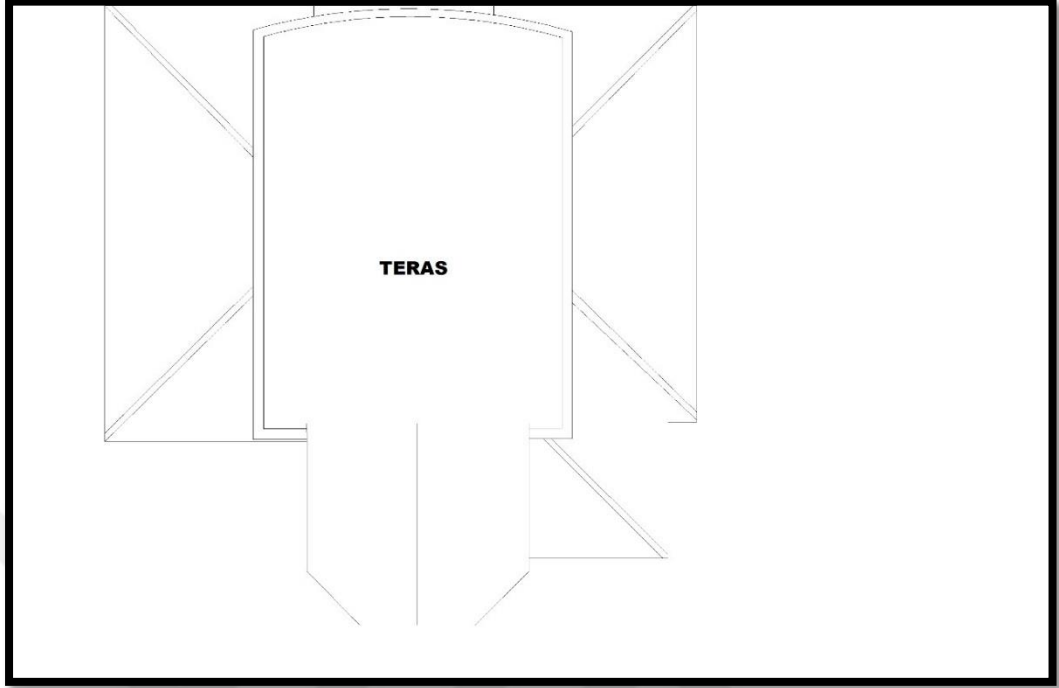
Yalıköy’de yaşayan nüfusu daha çok İstanbul ve çevresinden gelen yazlıkçılar oluşturur. Ayrıca evler yakın dönemlerde inşa edildiği için genellikle modern görünümlüdür. Bölge de yaşayan insanların gelir kaynağı, sosyal etkileşimleri, yeni ve modern bilgiye kolay ulaşılabilirlikleri arttıkça, yapılarındaki eski görünümlerini hızlı bir şekilde kaybettiği görülmektedir.

Şekil 3.3 Modern mesken kat planı

Şekil 3.4 Modern mesken kat planı

Şekil 3.5 Modern mesken kat planı

3.3. İkincil Konutlar

İkincil konutlar, yıl içerisinde dönemsel olarak kısa (genellikle yaz mevsiminde) ve insanların kısa sürelerde dinlenme, tatil yapma, kentsel yaşamdan uzaklaşma gibi sebeplerle kullanılan, fiziksel çekiciliği yüksek olan bölgelerde inşa edilen yapılardır. (CENGİZÖĞLU, 2015). İnsanların asıl olarak yaşadıkları meskenleri değil, bazen yaz mevsimlerini (2-3ay) bazen de ilkbahardan itibaren, sonbahar dönemine kadar (5-6 ay) ki süreyi geçirdikleri yerler oldukları için, ikincil konut olarak adlandırılırlar. Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de ikincil konut sayısı günümüze doğru artış göstermiştir. İkincil konutların sayısının artması, gelir seviyesinin artmasıyla doğru orantılıdır. Gelir seviyesi arttıkça insanlar yatırım düşüncesiyle ya da rekreatif faaliyetlerin devamlılığı için ikincil konuta yönelmiştir.

Türkiye’de de gerçekleşen endüstri gelişmeleri ve bazı büyükşehirlerde istihdamın artmasıyla beraber, 1950’li dönemlerden itibaren büyük şehirlere doğru yaşanan göç sonrası büyükşehir nüfusları hızla artmıştır. Şehirde yaşayan insanların bu yoğunluktan biraz uzaklaşıp, dinlenme ve rekreasyon amaçlı tatil dönemlerini ikincil konutlarında yani yazlık evlerinde geçirmektedirler (EMEKLİ, 2014). Geçmişte

yaylalar ile başlayan ikincil konut seçim yeri günümüzde denize yakınlık ve plaj turizminin ön plana çıkmasıyla kıyı bölgelere yönelmiştir.

Tüm bu gelişmeler, ikincil konut yeri olarak kıyı bölgeleri ile şehirlerin kalabalık ve karmaşasından uzak sahalar çoğunlukla tercih edilmektedir. Yalıköy’de ikincil konut sayısının fazla olduğu yerdir. Yalıköy’ün ikincil konut alanı olarak tercih edilmesinde;

- Kıyıda yer alması,
- Doğa ile iç içe bulunması,
- Şehir merkezine uzak olması,
- Dinlendirici bir etkisinin bulunması,
- Kent yaşamının koşturmacasından sıyrılmış olması,
- Çocuk nüfusun az olması gibi faktörler etkili olmuştur.

Her geçen gün Yalıköy’ün keşfedilmesiyle birlikte imara izin verilen arsa sayısının artmasıyla Yalıköy’de konut sayısı da artış göstermektedir. Sahil kesimine yakın olan alanında yapımı yeni tamamlanmış, satışı devam etmekte olan konutlar bulunmaktadır. Bu konutlar 2+1 villa tarzı olup ikincil konut olarak yaşamaya uygundur (Fotoğraf 3.4 ve Fotoğraf 3.5).

Bu evlerin planları daha çok günlük yaşama uygun olarak inşa edilmiş olup, modern mesken ev planları ile benzerlik gösterir. Bu planlara daha önce modern meskenler başlığı altında değinilmiştir (Şekil 3.3, Şekil 3.4 ve Şekil 3.5).

Son zamanlarda artan nüfus, şehir hayatının yorucu hale gelmesi, şehirlerde yaşanan sosyal sorunlar, çalışma hayatının dinlenmeyi güçleştirmesi gibi başlıca problemler insanları ikincil konuta yönlendirmiştir. İkincil konut, şehir yaşamından uzaklaşmak istenilmesinin bir sonucudur. Özellikle ülkemizde ilkbahar ayları ile başlayıp yaz mevsiminin yaşandığı aylarda artış gösteren ve sonbahar ile azalan bir nüfus yoğunluğu Yalıköy’de de mevcuttur. Emekli nüfusun çoğunlukta olduğu sahamız dinlenme amaçlı olarak tercih edilmektedir.

Fotoğraf 3.4 Kıyı kesiminde inşa edilen konutlar

Fotoğraf 3.5 Kıyı kesiminde inşa edilen konutlar

Güncel olarak ise; SARS-CoV-2 virüsünün Yalıköy'e ekonomik etkilerinin yanı sıra, nüfuslanmada da etkili olduğunu görüyoruz. Şöyle ki; ikincil konutlar, salgın nedeniyle birincil konuta dönüşmüş ve yalnızca yaz dönemi artan hane sayısı, kış döneminde de insanların yoğun nüfuslu bölgeleri salgın tehlikesi nedeniyle terk etmesiyle Yalıköy nüfusunun kış döneminde de artış göstermesine neden olmuştur.

Fotoğraf 3.6 Yalıköy'de ikincil konutlardan örnekler

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK FAALİYETLER

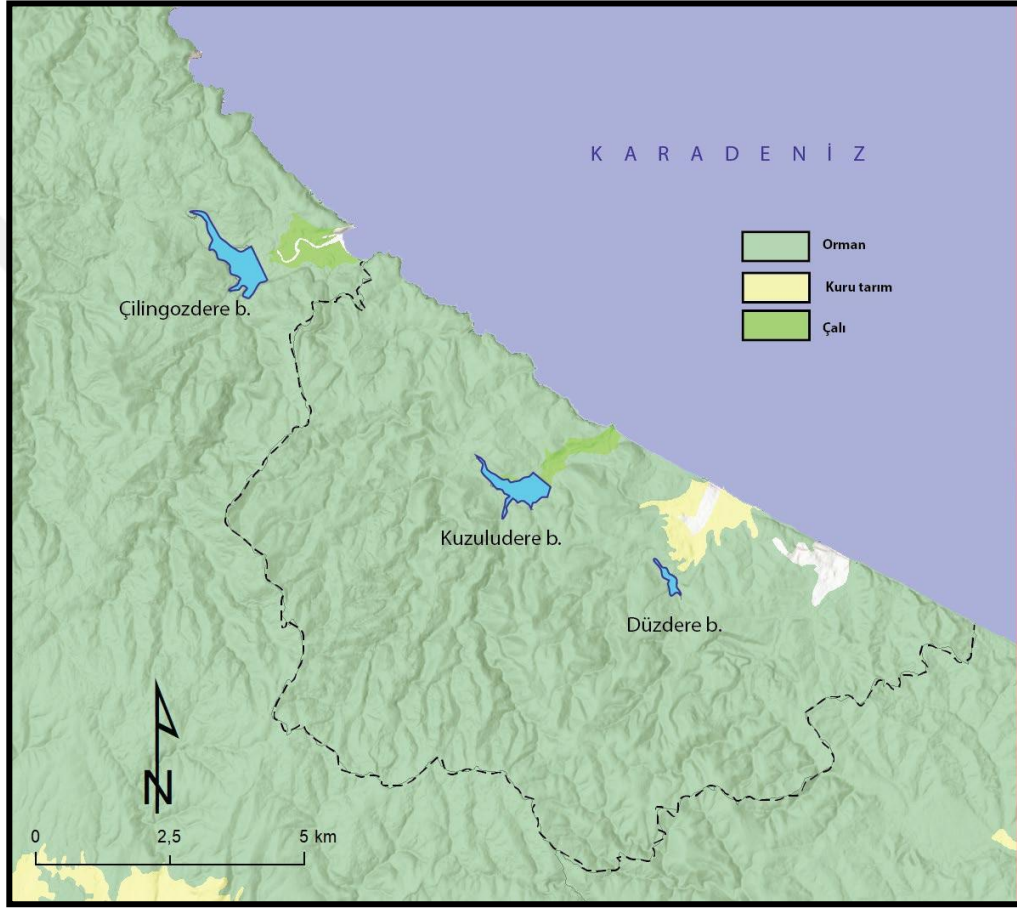
Ekonomik faaliyetler, yerleşmelerin formunda ve fonksiyonlarının şekillenmesinde büyük öneme sahiptir. Özellikle ekonomik faaliyetlerdeki değişim yerleşmenin fonksiyonlarında değişime yol açtığı gibi, yerleşmenin şeklinde, yeni gelişim alanlarının oluşumunda ve bunların çevreyle ilişkisinde farklılaşmaya neden olmaktadır. Karadeniz kıyısında, orman ile kıyı arasında kurulmuş olan Yalıköy, zaman içinde ekonomik faaliyetlerin değiştiği, bu değişikliği mekâna da yansıdığı yerleşmelerden biridir.

4.1. Tarım ve Hayvancılık

Bir orman içi yerleşmesi olarak Yalıköy, uzun yıllar, ormancılık faaliyetleri ve daha çok yerel pazarlara yönelik olarak gerçekleştirilen deniz balıkçılığı temel ekonomik faaliyetleri meydana getiriyordu. Ormancılık faaliyetleri ise büyük ölçüde ormandan ağaç kesimi ve nakliyesi ile sınırlıydı. Yerleşmenin İstanbul ve diğer merkezlerle ilişkisinin sınırlı olduğu, bunun da yerleşmeden olan göçlere neden olduğu bilinmektedir.

Yalıköy'ün orman ve kıyı arasında sıkışmış olması, onun tarım alanlarının sınırlı olmasına da yol açmıştır. Yalıköy'ün arazinin büyük kısmı ormanlarla kaplıdır (Şekil 4.1). Tarımsal üretim yapılabilecek alanlar oldukça kısıtlıdır. Geçmişte, ormana komşu alanlarda çeşitli orman açmalarında tarlalar oluşturulduysa da zaman içinde tarımsal üretim dışındaki faaliyetlerin gelişmesi ile bu alanların terk edildiği ve yeniden ormanın gelişme gösterdiği görülmektedir. Buna karşılık, köydeki evlerin birçoğunda sınırlı büyüklüğe sahip olan bahçeler mevcuttur. Geçmişte evin günlük tüketiminin önemli bir kısmının sağlandığı bu bahçelerin de günümüzde oldukça azaldığı, mevcut bahçeleri ise daha çok hobi amaçlı olarak kullanıldığı görülmektedir. Günümüzde tarımın Yalıköy'de gerilemiş olmasını temel sebebi farklı kullanımların daha fazla gelir getirmesidir. Öncelikle tarım alanlarının imara açılması, tarım sektörü gerilemesindeki en önemli etmendir. İmar değişiklikleri eski tarlaların farklı kullanımına imkân tanımıştır. Eski tarım alanlarında turizm yatırımlarının gerçekleştirilmesi/gerçekleştirilebilmesi; eskiden fazla değeri olmadığı için veraset

yoluyla bölünmenin az olduğu ve tarımsal üretimin yine de sürdürülebildiği alanların parçalanmasına yol açmıştır. Bu bölünme aynı zamanda parsellerin de küçülmesine neden olduğu için, tarlalar tarımsal üretimi sürdürülebilir kılacak büyüklüğün altına düşmüş ve herhangi bir yatırım yapılmayan alanlar da dahi tarımsal üretim yapılamaz hale gelmiştir.

Şekil 4.1 Yalıköy ve çevresinde genel arazi kullanımı

Ekip biçme faaliyetlerindeki bu sınırlılığa karşılık, geçmişte hemen her hanede bir veya birkaç büyükbaş hayvanın besleniyordu. Üretim ailelerin kendi süt ve süt ürünleri ihtiyacını karşılamaya yönelikti. Aynı zamanda hayvanı olmayanlara üretilen ürünün fazla olan kısmı satılarak ayrıca gelir de elde ediliyordu. Günümüzde de hayvancılık faaliyetleri geleneksel yöntemle sürdürülmektedir. Hayvancılık ekonomik faaliyet olarak geliştirilmesi gereken bir ekonomik çeşitlilik olarak yaygınlaştırılabilir. Geçmişte Yalıköy'ün hayvan varlığında eşek ve katır ile sınırlı sayıda at da yer alıyordu. Ormancılığın yaygın olduğu dönemde orman içinde kesilen

odunların yola ulaştırılmasında, kesim alanlarına gidiş ve dönüşlerde bu hayvanlar kullanılıyordu. Bu ekonomik faaliyetin sınırlanması, Yalıköy’de gücünden faydalanan hayvan sayısının çok azalmasına neden olmuştur. Kümes hayvancılığı da yine aile tüketimi ve fazla ürün olursa, yerel pazarlarda satılmak üzere yapılmaktadır.

Günümüzde geliştirilmek istenilen bir hayvancılık türü arıcılıktır. Özellikle orman köylüsünün kalkındırılmasına yönelik faaliyetler çerçevesinde arıcılık faaliyetleri desteklenmeye çalışılmaktadır. Bu amaçla; Çilingöz yolunda, Kuzuludere yakınlarında akasya ağaçları dikilerek “Yalıköy Bal Ormanı” oluşturulmuştur (Fotoğraf 4.1). Arıcılık faaliyetleri için genel olarak orman içleri kullanılmaktadır. Buna karşılık, ormana yakın evleri bulunan bazı ailelerin bahçelerinde de arı kovanları yer almaktadır.

Fotoğraf 4.1 Yalıköy bal ormanı ve akasya ağaçları

4.2. Ormancılık

Ormanlar dünyada varlığını sürdüren önemli doğal kaynaklardan biridir. Oksijen kaynağı olması, su varlığını koruyup düzenlemesi, erozyonu önlemesi, yaban hayatını koruması gibi coğrafyaya sağlamış olduğu katkılara ek olarak; insanların geçim

kaynağı olmaları, birçok ikinci ürün teminini sağlamaları ve dinlenme alanları olmaları nedeniyle de beşeri ve ekonomik hayata katkı sağlarlar.

Istranca ormanlarıyla çevrili olan Yalıköy, konumu gereği, ormancılık faaliyetlerinin öne çıktığı bir yerleşmedir. Yalıköy ekonomisinde ormancılık sektörünün katkısı geçmişte, günümüze kıyasla daha fazladır. Ormancılığa dayalı üretim ve pazarlama faaliyeti, geçmiş dönemde köylünün ekonomik gelirinin temelini oluşturmuştur. Ormancılık faaliyetlerinin Yalıköy'ün ekonomisinde geniş yer kaplamasının nedenleri arasında, uygulanan orman işletme yöntemi ve tekniğinin de payı vardır. Şöyle ki; Uzun yıllar boyunca baltalık olarak tanımlanan alanlardaki ormanların kesimi ve ürünün ormandan çıkarımı karşılığında, hak sahibi olan köylülere tahsis edilmesi yöntemi ile işletilmiştir. Bu sistem “makta” olarak adlandırılır. Üretim, köylünün elde ettiği ürünü satması ve bunun karşılığında bir miktar ödeme yapmasını esas alır. Üretim işini yapacak kişilerin köy sakini veya orman köyleri kalkındırma kooperatifi üyesi olması gerekir, böylelikle orman köy sınırları içerisindeki yerleşik nüfusun üretime katılması sağlanırken, köyün sosyoekonomik olarak kalkındırılması da sağlanmıştır.

Yalıköy de dâhil olmak üzere, orman köylerinde ormanlar, geçmiş dönemlerden yakın tarihe kadar köylünün faydalanmasına açık hale getirilmiştir. Köylerin; yapacak ve yakacak ihtiyacını karşılamak için kullanılan bu araziler zamanla orman köyü kavramını da ortaya koymuştur. Orman köylerinde, kesim usulü bakımından seyreltme ve tıraşlama kesimi yapılmaktadır. Bu kesimler baltalık ve bozuk baltalık orman sahalarında gerçekleşir. (ASAN, 1999) (SAATÇIOĞLU, 1979) (ODABAŞI, 1976). Baltalık ormanlar odun gereksinimi sağlanmasına izin verilen, köyün faydalandığı, orman işletme bölgesidir. Kuru ormanları ise; yeni gençliğin tohumdan geldiği bakımlı küçük orman olarak adlandırılmaktadır. Yalıköy Orman İşletme Şefliği sınırlarında; Kuru ormanı³ ve sürgünden gelen baltalık ormanları (Koruya dönüşüm uygulaması yapılan sahalar) bulunmaktadır. Endüstriyel faaliyetlerde kullanılmak için üretim yapılan ormanlar koruluk, yakacak odun ihtiyacını karşılayan ormanlar ise baltalık

³ Kuru ormanı: Tohumdan gelen orman demektir.

olarak isimlendirilir. (KARABAĞ & ŞAHİN, 2014, s. 212) (Fotoğraf 4.2 ve Fotoğraf 4.3)

Baltalık ormanları zamanla uygulama alanlarında orman varlığının tahribine ve tükenmesine de neden olabildiğinden dolayı, sosyal ve ekonomik işlevini tamamlamış sürgünden gelen ve baltalık olarak işletilen ormanların süratle koruya dönüştürülmesi için bir eylem planı 2006-2015 yılları arasında uygulamaya konulmuş olup, bu tarihten itibaren orman köyleri için yeni bir dönem başlamıştır. Bu kapsamda Avrupa Birliği (AB) müktesebatına uyum kapsamında ülkemizde yapılan çalışmalar ekolojik, ekonomik ve sosyal fonksiyonları dengeleyen sürdürülebilir orman yönetimini hedeflemiştir. Bütün bu faktörler göz önünde bulundurulduğunda, sürdürülebilir orman yönetimi için, ekonomik ve ekolojik dengenin korunması, ekosistemin sürekliliğinin sağlanabilmesi için (ek olarak baltalık ormanların bugünkü ekonomik katkısının da gitgide azalması) ormancılık üretiminde farklı bir stratejinin izlenmesine karar verilmiştir.

Fotoğraf 4.2 Yalıköy Koru Ormanı (Tohumdan Gelen Orman)

Fotoğraf 4.3 Yalıköy Baltalık Ormanı (Sürgünden Gelen Orman)

Fotoğraf 4.4 İstikbal ağacı; iyi, kaliteli fertleri sahada bırakacak şekilde yapılan seyreltme kesimi sonucu oluşan orman son hali

Yalıköy Orman amenajman planında görülen ve baltalık ormanlarındaki azalış ve zamanla gerçekleşen koruya tahvil işlemlerinde ilk değişiklik 02.03.2005 tarih ve B.18.1 OGM 0 00 03 01/A-1/94 sayılı emir ile gerçekleşmiştir. İlgili yazıya göre; Baltalık ormanlardan elde edilen ürün özellikle yakacak olarak değerlendirilmekte olup, yapılan bu işletmecilik sosyal yapının bir gereği olarak ortaya çıkmıştır. Bu anlayışın devam etmesinin ekonomik ve ekolojik yönden olumsuzluğa neden olması, son yıllarda doğalgaz, elektrik ve kömür gibi maddelerin daha fazla kullanılmasıyla da yakacak odun talebi azalmıştır. Tüm bu durum neticesinde, baltalık ormanların

olumsuzluklarının azaltılması, ekolojik dengenin yeniden sağlanması, orman alanlarının hızlı bir şekilde tahribinin önlenmesi amacıyla, bütün Orman Genel Müdürlüklerinde ormanların baltalıktan koruya tahvil işlemlerinin kesintisiz olarak devam ettirilmesinin önemi vurgulanmıştır. Orman Bölge Müdürlüklerinde belirlenen 13 il içerisinde yer alan İstanbul’da da 01.01.2006 tarihi itibarıyla baltalık işletme sınıfında bulunan ormanlar koru olarak tanımlanmış veya koruya dönüştürülmesine karar verilmiştir. (OGM). Ülke genelinde gerçekleşen planlamadaki değişim, Yalıköy orman üretiminde de olumlu ve olumsuz olarak çeşitli etkiler göstermiştir. Söz konusu ormanlık alanlarda ki değişimler Tablo 11’de gösterilmiştir.

Yalıköy Orman İşletme Şefliği tarafından hazırlanan amenajman planlarında orman alanlarının 1992-2022 döneminde azalış olacağı ve niteliğinde değişimlerin yaşanabileceği tanımlanmıştır (Tablo 4.1).

	1992-2001	2003-2012	2013-2022
Normal Koru Sahası	2380,5	3327,0	6717,2
Bozuk Koru Sahası	69,0	64,0	610,7
Baltalık Sahası	3380,5	338,5	0,0
Bozuk Baltalık sahası	189,5	189,5	0,0
Ormansız Saha	484,0	484,0	531,1
Toplam	7945,0	7945,0	7859,0

Tablo 4.1 Yalıköy yıllara göre amenajman planına göre ayrılan unsurlar (ha) Verilere

göre; 1992-2001 yılları arasında 2380,0 ha olan normal koru sahasının 2003-2012 yılları arasında 3327,0; 2013-2022 yılları arasında 6717,2 ha olarak genişlediğini görürüz. Bozuk koru sahası; 1992-2001 yılları arasında 69,0 ha, 2003-2012 yılları arasında 64,4 ha; 2013-2022 yılları arasında ise 610,7 ha olarak sahada genişleme göstermiştir. Baltalık sahalarında ise; 1992-2001 yılları arasında 3380,5 olan arazi payı 2003-2012 yılları arasında 338,5 ha’na gerilemiş ve yıllar içerisinde

sürekli bir azalma gerçekleşerek 2013-2022 yılları arasında da Yalıköy sınırlarındaki ormanlarda baltalık orman arazisi kalmamıştır.

Koruya tahvil işlemleri öncesinde; Yalıköy orman sahası içerisinde Meşe ormanları makta sahasında tıraşlama kesimi yapılır, uzun yıllar boyunca kesilen ormanlar İstanbul ve çevresinin yakacak odun teminini sağlardı. Kesilen bu sahalardaki dip kütük ve kökler kökten tekrar sürgün vererek oluşan ormanların zamanla verimsiz hale gelmesi, İstanbul ve çevresinin yakacak odun ihtiyacının doğalgaz kullanımının artması neticesinde azalması baltalık orman işletmesine olan ihtiyacı azaltmıştır. Bu durum ilerleyen zaman içerisinde baltalık işletmesinden vazgeçilmesinde etkili olurken, ekolojik, ekonomik ve sürdürülebilir bir ormancılık için koruya tahvil uygulamalarını başlatmıştır. Baltalık orman sahasının koru ormanına dönüştürülmesine ek olarak, kesim yönteminde de yapılan değişiklik ormanda çalışan sayının azalmasına neden olmuştur.

Yalıköy’de orman üretim sahaları 2006 yılına kadar düzenli olarak tıraşlama kesimi ile baltalık orman sahalarından elde edilip, baltalık sahalarında yapılan tıraşlama kesimi ile köylü pazar payı (KPS) daha fazla olup köylünün zati yapacak, yıllık yakacak kışlık odununu sağlamasının yanı sıra gelir elde etmesini de sağlıyordu. Ekonomik gelir bakımından, köy halkı geçim kaynağı olarak tüm sektörler içerisinde ormancılıktan daha fazla gelir elde etmekteydi. Orman varlığının fazla olması, köylünün ormancılığı ekonomik olarak değerlendirmesi köyde ormancılık faaliyetlerinin de gelişmesine katkı sağlamıştır. Ormancılık, Yalıköy sakinleri için hem geçim hem de kış için yakacak odun temini sağlamaktadır. (Köyde lodosun etkili olması nedeniyle, yakacak olarak kömür yerine odun kullanılmaktadır, doğalgaz hala bir enerji kaynağı olarak Yalıköy’e ulaşmamıştır.)

Makta orman sahası olarak adlandırılan, yaşlı ağaçların bulunduğu saha, Yalıköy halkı için önemli geçim kaynağı olduğu sürede, 160 bölmeden oluşan ve kura ile belirlenen makta sahasından köylü, payına düşen bölümdeki yaşlı ağaçları kesip, hem ekonomik gelir elde edip hem de kış aylarında yakacak olarak kullanacağı odunu temin etmiş olurdu. Orman alanlarında yaşlı ağaçların bulunduğu alan belirlenip tıraşlama tekniğiyle doğal gençleştirme yapılırken, günümüzde; seyreltme (aralama) sistemi ile

kesilme yöntemi uygulanıp, köylülere makta olarak dağıtılmaktadır. (Ancak seyreltme de kesilen ağaç sayısı, tıraşlamaya göre daha azdır.) 2006 yılı öncesinde ise Yalıköy ormanlarında, tıraşlama işletmeciliği yapılır ve baltalık ormanları yakacak odun ihtiyacının karşılandığı bir işletme türü olarak faaliyet gösterirdi. Alınan bu yeni karar nedeniyle köyde uzun yıllardır uygulanan ve alışa gelen tıraşlama kesimin köylü açısından daha kolay uygulanan bir kesim yöntemi olarak görülüyor olması, koruya tahvil işlemlerinin orman işçisi açısından olumsuz görülmesine sebebiyet vermiştir. Tıraşlama kesim yapılacak olan aynı yaşlı orman (makta) sahası bölme olarak köylüye verildikten sonra köylü sıra sıra ağaçları keserek daha hızlı ve kolay üretim yapabilme imkânı buluyordu. Ancak değişen şartlar neticesinde koruya tahvil uygulamasında, istikbal ağaçlarını bırakacak şekilde seyreltme kesimi yaparak ve kestiği odunu 25-30 m civarında insan gücüyle traktöre kadar taşınması gerekiyor. (Tıraşlama kesiminde makta sahasındaki ağaçlar tamamen kesildiği için traktör her yere girebiliyordu, ancak seyreltme kesiminde her ağaç kesilmediğinden traktör iç kısımlara giremiyor.) Bu durum orman işçisine daha zahmetli geldiği için Yalıköy halkı eski kesim yöntemi olan tıraşlama kesimini hala en uygun kesim yöntemi olarak görmekte ve seyreltme (aralama) kesiminin zahmetli, olumsuz olduğunu savunmaktadır. Gelişen ve değişen ormancılık şartları nedeniyle, köyün yaşlı nüfusu kesilen odunun taşınma güçlüğü nedeniyle aktif olarak ormancılıkta çalışmamakta ya da çalışmak istememektedir. Ormancılıkta çalışan nüfusun yaş gurubu günümüzde daha genç ve dinamik nüfusa sahiptir. Ancak bu durumda da köy halkı içerisindeki genç erkek nüfusun sayısal azlığı düşünüldüğünde ve erkek nüfusun sadece ormancılık sektöründe çalışmadığını da göz önünde bulundurursak, orman işinde çalışan nüfusun sayısı azalamaya devam etmektedir. Geçmişte Yalıköy ekonomisi için ön planda olan ormancılık -Yalıköy emekli nüfusunun %50'den fazlasını orman işçileri oluşturmaktadır- bahsedilen nedenlerden dolayı, günümüzde yerini maden ve turizm sektörüne bırakmış durumdadır. Yalıköy nüfusunun ormanda çalışan sayısı azalmış, madende çalışan nüfus sayısı giderek artmıştır. Yalıköy'de işçi olarak çalışan nüfus günümüzde çoğunlukla maden ocağından gelir elde ederken, işletme sahibi olan nüfus ise daha çok turizm sektöründen gelir elde etmektedir.

4.3. Balıkçılık

Yalıköy, daha önce de belirtildiği gibi, Karadeniz kıyısında yer almaktadır. Balıkçılık Karadeniz’de, ülkemizde balıkçılığın en fazla yapıldığı deniz özelliği taşımaktadır. Yalıköy’ün tarihinde balıkçılık faaliyeti bir geçim kaynağı olarak önemlidir. Ancak geçmişte “Balıkçı köyü” olarak anılan yerleşme, bugün bu ekonomik faaliyeti geride bırakmıştır. Balıkçılık Yalıköy’de amatör balıkçılık şeklinde, küçük tekneler ile yapılmaktadır.

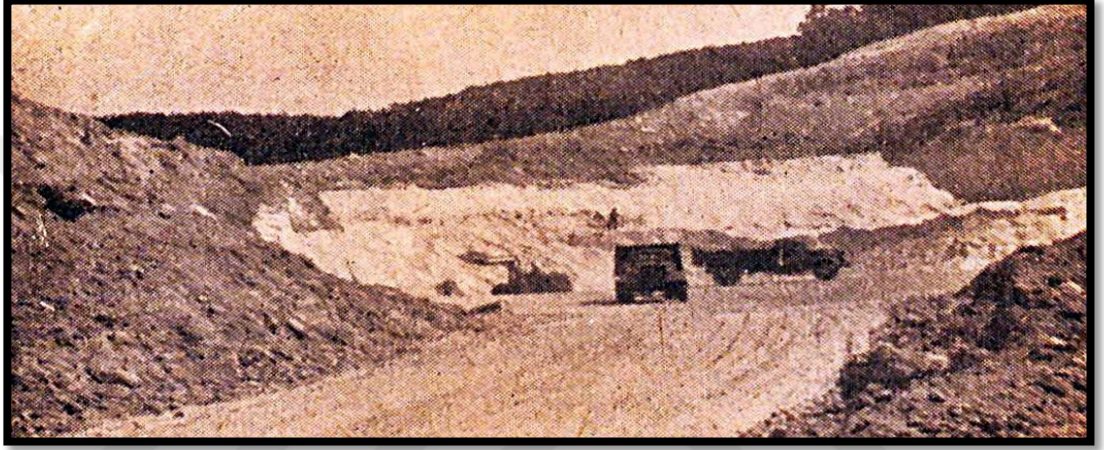
Yalıköylü balıkçılarla yapılan görüşmelerde; kefal, palamut, istavrit, hamsi, lüfer, çinekop gibi deniz de yaşayan balıklar; dere içlerinde alabalık, sazan, tatlı su kefali, çapak gibi türlerin avlandığı bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca Kuzuludere’de nadir olarak *kırmızı benekli alabalık* görülmektedir. (Yalıköylü balıkçılarla yapılan mülakat neticesinde bilgilere ulaşılmıştır.) Balık türleri bakımından zengin olmasına karşılık, Yalıköy’de balıkçılık faaliyetleri günümüzde gerilemiş durumdadır.

Yalıköy Mahallesi, Kumluk mevkiinde Balıkçılık faaliyetlerini geliştirmek ve balıkçıların ekonomik gelirlerine katkıda sağlamak amacıyla, bir **balıkçı barınağı** yapım planı bulunmaktadır. Balıkçılık faaliyetlerinin daha ileri seviyede yapılabilmesi, gelişmiş balıkçı teknelerinin demir atabileceği ve böylelikle balık sektörünün tekrardan canlanabilmesi için projenin tamamlanması büyük ölçüde önem arz edecektir.

4.4. Madencilik

Yalıköy’de madencilik ekonomik sektörler içerisinde önemli bir gelir kaynağı olarak gelişme göstermiştir. Kuvars kumu bölgeden çıkarımı yapılmakta ve cam sanayiinde kullanılmaktadır (Fotoğraf 4.5, Fotoğraf 4.6 ve Fotoğraf 4.7). Günümüzde tarım ve balıkçılığın sınırlı olduğu Yalıköy’de, Yalıköy Kum Hazırlama Tesisi, taşıyıcı kooperatifler bölgedeki en önemli ekonomik unsurdur. Kurulduğu ilk yıllarda ocaklarda üretilen kumun insan gücü ile raylı sistemlere yüklenerek iskelelere taşınıp, tekneler vasıtasıyla Beykoz’daki züccaciye fabrikasına, 1960 yılından sonra sırasıyla kurulan Çayırova Cam Fabrikası, Topkapı Şişe Fabrikası ile Trakya bölgesinde kurulan Düzcamlar ve Züccaciye Fabrikalarına kum sevkiyatı tesisten yapılmıştır. Uzun yıllar Paşabahçe Şişe Cam Fabrikasının silis kumu ihtiyacını karşılayan bu tesisler günümüzde Mersin, Bilecik ve Karabük’teki diğer yataklarla birlikte cam sanayiinin

silis kumu ihtiyacını karşılamaktadır. (CAM-İŞ, 2020) Türkiye’de kuvars kumu yatakları farklı bölgelere dağılmıştır (Şekil 4.2). Kuvars kumu rezervinde Çatalca, ikinci sırada yer almaktadır. Çatalca ilçesinde Yalıköy, Kabakça ve Akalan yerleşmeleri yakınlarında yer alan madenler, rezerv bakımından ön plana çıkmaktadır. Yalıköy, yüksek rezerv (13.000.000. ton) ve uygun kimyasal yapıya sahip olması bakımından önemlidir. (KURŞUN & İPEKOĞLU, 1995)

Fotoğraf 4.5 Yalıköy kuvars kumu çıkarım sahası (Fotoğraf Cam-iş Madencilik’e aittir.)

Fotoğraf 4.6 İskelelere taşınarak, tekneler vasıtasıyla yapılan kum sevkiyatı (Fotoğraf Cam-iş Madencilik’e aittir.)

Şekil 4.2 Kvarc, Kvarcıt ve Kvarc Kumu yataklarının dağılımı(MTA)

1981 yılında Trakya Cam Lüleburgaz fabrikası kurulunca Yalıköy tesisinin mevcut kapasitesi arttırılma ihtiyacı nedeniyle modernize edilmiştir. 1935 yılında ağırlıklı olarak insan gücüne dayalı üretim yapılan tesiste o dönemde ortalama 50-60 çalışan bulunmaktaydı. 1981 yılında kapasite artışı gerçekleştirilerek çalışan sayısı iş yoğunluğuna göre 120 kişiye kadar çıkarılmıştır. Böylelikle Yalıköy Kum hazırlama tesisi vasıtasıyla nispeten yüksek bir istihdam yaratılmıştır (Fotoğraf 4.8). Bu, Yalıköy'ün ekonomisine önemli katkı da sağlamıştır. Temmuz 2020 itibariyle tesiste üretim kapasitesinin yeniden arttırılmasıyla gündeme gelmiş ve Yalıköy Yeniden Yapılanma Projesi'nin 2021 yılı sonbaharında devreye alınması planlanarak 2022 yılı sonunda çalışan sayısının 130 kişi olması hedeflenmektedir. Özellikle 1980'li yıllardaki kapasite artışı sonrasında kvars madeni, Yalıköy halkı için yeni bir gelir kaynağı olmuştur.

Fotoğraf 4.7 Trakya Cam Sanayiine kum sevkiyatı (Fotoğraf Cam-iş Madencilik'e aittir.)

Fotoğraf 4.8 Yalıköy düz cam kumu hazırlama tesisi (Fotoğraf Cam-iş Madencilik'e aittir.)

Maden sahasının rehabilitasyonu için yapılan çalışmalar, günümüzde Yalıköy çevresinde ortaya çıkan bozulmanın giderilmesine yönelik gayretler olarak

değerlendirilebilir. Madenin yataktan çıkartılması ile sahada oluşan çukur alan bir gölete dönüşmüştür (Fotoğraf 4.9).

Fotoğraf 4.9. Maden çıkarım süreci sonrasında oluşan çukurda, bir gölet oluşmuştur.

Maden üretimi sırasında yapılan tıraşlama kesim ve ardından toprak tabakasının kaldırılarak alttaki kumu alınması işlemleri mevcut ekosistemde büyük değişimlere ve tahribata neden olmuştur. Maden üretim sahalarının yaklaşık 50 yıl olan kullanım ömrünü tamamlanmasından sonra, kesim yapılan orman alanlarının yerine, 2001 yılında Cam-İş Madencilik A.Ş. tarafından Yalıköy’de Şişecam Ormanı oluşturmak için harekete geçilmiştir. (Şişe Cam, 2021a) Günümüzde, oluşmuş olan gölün çevresinde yaklaşık 368 dönüm arazide ağaç dikimi gerçekleştirilmiştir (Fotoğraf 4.10). Koruma altında olan söz konusu alanların zaman içinde ormana dönüşmesi beklenmektedir.

Fotoğraf 4.10 Maden çıkarma süresini tamamladıktan sonra kızılçam ağaçları dikilen saha

Yalıköy’de cm sanayiinde kullanılan doğal kuvars kumlarından yıkama ve eleme işlemlerinden sonra çıkan atıklardan da faydalanılmaktadır. Bu amaçla su arıtma tesislerinde kullanılan filtre kumu üretimi de bu sahada yer alan bir diğer tesistir (Fotoğraf 4.11).

Fotoğraf 4.11. Yalıköy filtre kumu üretim tesisi

4.5. Turizm

Turizm; dinlenmek, eğlenmek ve görmek amacıyla yapılan seyahatlerin tümüne verilen en genel tanımdır. Hizmet sektörü içerisinde, ülkelerin ya da daha küçük

birimlerle bölge, şehir, köylerin kalkınması için en önemli ekonomik faaliyet türü olarak incelenebilir. Günümüz şartlarında, insanlar gezip-görme, tanıma, dinlenme, eğlenme, yeme-içme adına farklı mutfak kültürlerini de görebilmek için seyahatler yapmaktadır. Tüm bu nedenlerin yanı sıra, günümüz yoğun çalışma koşullarından uzaklaşma isteği de son zamanlarda büyük şehirlerin çevresinde yer alan keşfedilmemiş sahalara olan ilginin artmasına neden olmuştur. Yalıköy İstanbul'a olan yakınlığı, ulaşım kolaylığı vb. unsurlar nedeniyle doğaseverler tarafından keşfedilmesiyle, özellikle son 10 yıldır turizm açısından büyük bir gelişme göstermiştir.

Yalıköy'de turistik faaliyetler ve rekreasyon faaliyetleri açısından geçmişi çok eskilere dayanmayan, yeni, gelişmekte olan bir turizm sektörünün varlığından söz edilebilir. Son 30-40 yıl öncesine kadar sınırlı bir yerli turist tarafından bilinen, kısmen ikinci konutların olduğu bir yerleşme olan Yalıköy, günümüzde günübirlik veya hafta sonlarında çeşitli aktivitelerin gerçekleştirildiği bir yer durumuna gelmiştir.

Bölgeye ziyaretlerin büyük çoğunluğunu hafta sonu bölgeye gelen günübirlikçiler ve daha uzun süreli konaklayanlar oluşturmaktadır. Yalıköy'de otel, motel, pansiyon ve kamp alanları işletme sahipleriyle yapılan görüşmeler; konaklamaların ortalama 3 ila 10 gün arasında olduğunu göstermektedir. Bölgeyi ziyaret eden yerli turist/ziyaretçiler daha çok yakın çevre illerden gelmektedir. Ziyaretçilerin geldiği illerin başında; İstanbul, Kırklareli ve Tekirdağ yer almaktadır. Söz konusu illerin, yoğun iş gücünün yer aldığı alanlar olması, erişebilirlik avantajı nedeniyle özellikle hafta sonu tatillerinde bölgenin daha fazla tercih edilmesine neden olmuştur.

Yalıköy'de turizm faaliyetlerinin 2000'li yılların başlarından büyük bir atılım yaptığı söylenebilir. Daha önceki yıllarda Yalıköy'de konaklama imkânlarının kısıtlı olması nedeniyle çadırlı kampingler ön plana çıkıyordu. Yakın çevrede tanınırlığın artması, dinlenme ve doğayla baş başa olma isteklerinin yaygınlaşması, turizm açısından önemli bir dönüm noktasını oluşturmaktadır. Günümüzde; kamp alanlarının yanında otel, motel ve pansiyon sayılarının da artmasına bağlı olarak Yalıköy, turistik açıdan değerli bir saha haline gelmiştir.

Bölgenin ılıman iklim şartlarına sahip olması yılın büyük bir kısmında turistik faaliyetlerde bulunmaya imkân tanımaktadır. Yalıköy'ün geniş sahili, plaj turizmine olanak sağlamaktadır. Özellikle en fazla tercih edilen turizm çekiciliklerinden olan plajlar, deniz-kum-güneş üçlüsü için önem taşır. Yalıköy'ün sahip olduğu kum kalitesi de plajları için çekici bir özelliktir. Buna karşılık, denizden kum alımı; oldukça dar olan şelfin ve deniz altı topografyasının değişimine neden olmaktadır. Sahil boyunca deniz aniden derinleşmesi, özellikle rüzgârlı havalarda tehlikeli dalgaların oluşması deniz turizminin gelişmesinin önündeki başlıca engellerdir. Bu unsurlar Yalıköy'deki deniz turizminin süresini kısıtlamaktadır. Bir başka ifadeyle, Yalıköy'ün turistik faaliyetlerde tercih edilmesinde plaj turizmi önemli olmakla birlikte, diğer rekreatif faaliyetlere kıyasla daha geri planda kalmaktadır.

Buna karşılık Yalıköy, daha çok manzara, doğa ve doğal veya doğala yakın bir yaşam beklentisi içinde olanlara çeşitli imkânlar sunmaktadır. Bölgenin bir orman köyü olması doğa turizmine yapılacak yatırımlara ayrı bir değer katmaktadır. Özellikle İstanbul gibi kalabalık, gürültü, kargaşa ve kaosun bir arada bulunduğu mega kentin varlığı; karmaşadan uzak, sessiz, sakin ve doğa içerisinde bir dinlenme alanı olarak gelişmesini sağlamıştır. Yaz dönemlerinde, günlük çalışma ve yoğun hayat temposundan uzaklaşmak isteyenlerin ve tatile gidebilecek kadar zamanı olmayanların kolaylıkla hafta sonlarını değerlendirdiği bir turizm alanı olarak tanımlanmaktadır.

Yalıköy ve çevresinde turizm açısından değerlendirilebilecek çeşitli alternatif alanlar da bulunmaktadır. Bunlar arasında Çilingoz Tabiat Parkı gibi doğal güzellikler, Anastasio surları gibi tarihi kalıntılar, yerleşmenin eski dokusu gibi kültürel özellikler turizm açısından önemlidir.

Çilingoz Tabiat Parkı; Çatalca'ya bağlı Binkılıç yerleşmesi sınırlarında ve Yalıköy'e yaklaşık 5 km mesafede yer almaktadır. Bu yakınlık Yalıköy'e gelen turistler için ayrı bir destinasyon oluşturmaktadır. Çilingoz, 17,75 ha'lık alanı ile 2011 yılında Tabiat Parkı ilan edilmiştir. 2005 yılında da Bakanlar Kurulu tarafından "Yaban Hayatı Koruma Sahası" olarak ilan edilen Çilingoz Tabiat Parkında, flora bakımından çok çeşitli bitki türleri barınmaktadır. Ağırlıklı olarak kayın, kızılâğaç, gürgen ve meşe ağaçlarının hâkim olduğu tabiat alanında, 163 tür ve alt tür olduğu

tespit edilmiştir. Faunasında ise; Kızıl sincap (*Sciurus vulgaris*), Yaban domuzu (*Sus scrofa* Linnaeus), Çakal (*Canis aureus* Linnaeus), Tilki (*Vulpes vulpes*), Tavşan (*Lepus europaeus*), Kirpi (*Erinaceus concolor*), Köstebek (*Talpa europaea* Linnaeus), Sansar türleri (*Martes* sp.) gibi memeli türleri gözlemlenmiştir. (ÇTP, 2021) Bildircin, karabatak, çulluk, atmaca, ağaçkakan, leylek ve saksagan gibi kuş türlerinin yanı sıra geyik, karaca, tilki sansar, kurt, çakal, sincap gibi türler ise alanda koruma altında bulunan canlılardır. Tabiat Parkı koruma sahası olduğu için avcılık yapılmasına izin verilmemektedir. Ayrıca Çilingoz'un Yalıköy sınırına yakın alanda, kayalık sahada deniz mağaraları da yer almaktadır. (ÇTP, 2021) Çilingoz Tabiat Parkı'nı ziyaret eden günübirlik ziyaretçilerin ulaşımı, Yalıköy üzerinden sağlanmaktadır. Yalıköy, aynı zamanda en yakın konaklama tesislerinin olması nedeniyle ekonomik açıdan bir fayda sağlamaktadırlar. Çilingoz'da rekreasyonel amaçlı; çadır kampçılığı, deniz turizmi, doğa yürüyüşü, yüzmeye, manzara seyri, fotoğrafçılık vb. birçok faaliyet gerçekleştirilebilmektedir (Fotoğraf 4.12, Fotoğraf 4.13 ve Fotoğraf 4.14).

Fotoğraf 4.12. Çilingoz Tabiat Parkı doğal havuz

Fotoğraf 4.13 Çilingoz Sahili

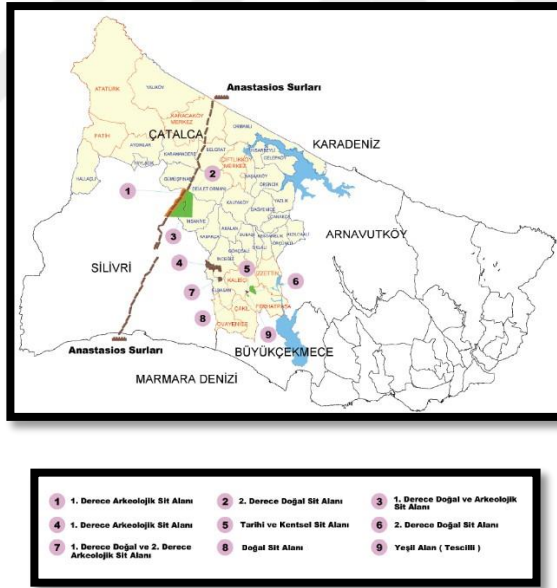
Fotoğraf 4.14 Çilingoz Tabiat Parkı

Kültür ve tarihi turizm açısından bulunduğu konum itibariyle tüm doğal çekiciliklerinin yanında, tarihi kültürel varlık içerisinde yer alan Anastasios Suru'na yakınlığı da Yalıköy'ün kültürel ve tarihi turistik değerleri arasında yer almaktadır.

Bizans İmparatorluğu Dönemi'nde bol ağaçlık ve ormanlarla kaplı olması sebebi ile hem bir av merkezi, hem de İstanbul'un yakacak odun ihtiyacının karşılandığı bir merkez olması sebebiyle Çatalca çevresi birçok savaşa sahne olmuştur. Bunun

sonucunda hem Trakya'ya yapılan akınları durdurmak, hem de Vize-İstanbul arasında bulunan su güzergâhını korumak amacıyla Anastasios Surları inşa edilmiştir. Söz konusu sur hattı Evcik İskelesi'nden başlayıp, Karacaköy, Gümüşpınar, Pınarca, Kurfallı, Fener, Alipaşa Mahallesi ve Silivri Altınorak Mevkii'nden geçen bir hat oluşturmaktadır (Şekil 4.3). Bugün sur kalıntılarına Karacaköy Gümüşpınar sapağı, Yalıköy-Hisartepe, İhsaniye Pınarca Mevkii ve Kurfallı Köyü'nde rastlanılmaktadır (Fotoğraf 4.15). Anastasios Surları, Erken Bizans Döneminde Anastasios

I. Zamanında (491-518) yapılmıştır. Yaklaşık olarak 55 km uzunluğa sahip olan sur, Karadeniz ile Marmara Denizi arasında kesintisiz olarak devam eder. Sur, Balkanlardan gelen istilalara karşı korunmak, şehri besleyen su sistemini ve su kemerlerini koruyarak lojistik güvenliği sağlamak amaçlarıyla inşa edilmiştir. 1940 yılına kadar büyük bölümünün ayakta olan Anastasios Surlarının günümüzde yalnızca kuşbakışı izinden sur hattı anlaşılabilmektedir (İBB KUDEB, 2018).

Şekil 4.3 Anastasios Suru (İBB KUDEB, 2018)

Fotoğraf 4.15 Anastasios Surları (İBB KUDEB, 2018)

Yalıköy'ün kültürel özelliklerinden bir de eski köy yerleşmesine ait izlerdir. Bunlar geçmişteki ekonomik hayatı da yansıtan meskenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu evlerin bir kısmı yaklaşık 200 yıllıktır. Günümüzde bu evlerden yaklaşık 15'i ayaktadır. 21.07.1983 tarihli 2863 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca "taşınmaz kültürel miras" olarak koruma altına alınan bu evlerinin çoğunun mimari özellikleri kaybolmamıştır. Bu kültürel miras turizmi açısından önemlidir. Kültür turizmi son yıllarda yükselme eğilimi göstermektedir. Yerli ve yabancı birçok turist, son zamanlarda kültür turizmine önem vermekte olup, bu turizm çeşidine daha fazla ilgi duymaktadır. Yalıköy'de de var olan potansiyelin geliştirilmesi, tanıtımının yapılması sonrasında gelen ziyaretçi sayısının yıldan yıla arttırılabileceği düşünülmektedir.

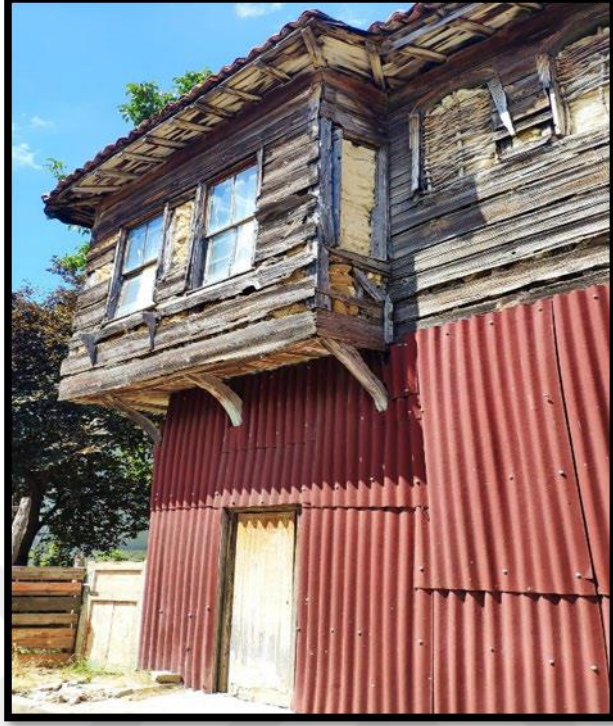
Turizm açısından mübadele öncesi döneme ait evlerin kültürel bakımdan ilgi çekeceği açıktır. Böylelikle kültürel özelliklerinin turistlerle paylaşılması turizm gelirlerinin arttırılmasında önemli bir rol oynayabilir. Bu amaçla kültürel öğelerin de yer aldığı çeşitli, etkinliklerin düzenlenmesi, ilk akla gelen uygulamalar arasına sayılabilir. Benzer uygulamalar farklı bölge ve alanlarda gerçekleştirilmiş ve yöre ekonomisine katkı yapması sağlanmıştır. Buna Yenice çevresindeki kırsal turizmin gelişmesine yönelik çalışmalar örnek gösterilebilir (AVCI, 1999). Örnekte yer aldığı gibi, Yalıköy ve çevresine turların düzenlenmesi, gelenlerin doğada gerçekleştirdikleri gün içindeki aktivitelerinin akşamları kültürel öğelerin ön plana çıktığı kına gecesi,

düğün vb etkinliklerle zenginleştirilmesi sağlanmalıdır. Bu tür etkinlikler aynı zamanda yöresel yemeklerin de bulunduğu menülerle yeme-içme kültürünün paylaşılması da turist için ilgi çekici olacaktır.

Tüm bu faaliyetlerin gerçekleşmesi sağlanırken dikkat edilmesi gerekenlerden en önemlisi de, köyün özgünlüğünün kaybolmasına yol açan faaliyetlerden uzak durulmasıdır. Bunun sağlanmasında Yalıköy'ün kırsal yapısının, özellikle meskenlerinin korunması büyük önem taşımaktadır.

Yalıköy'deki evler genellikle iki katlı olarak (zemin kat dâhil), ahşap malzeme kullanılarak inşa edilmiştir. Bölgede mesken yapılarında ahşap malzeme kullanılması iklime uygunluk ve kolay bulunabilmesi açısından tercih edilmiştir. Köy evlerinin alt katı genellikle hayvanların yer aldığı ahır ve kiler olarak kullanılmıştır. Ahır genellikle mesken içinde ve zemin katta yer almaktadır. Hayvancılığın eski önemini yitirmesine bağlı olarak söz konusu alan günümüzde odunluk olarak kullanılmaktadır. Üst kat hane bireylerinin barındığı, ihtiyaçlarının karşılandığı bölmelerden meydana gelmiştir. Evler kare plana sahiptir. Ortada salon ve salonun çevresinde odalar yer almakta olup, tüm odaların kapıları ortada yer alan salona açılmaktadır. Yalıköy'de mübadele öncesinden kalan ve günümüzde hâlâ kullanımda olan bir ev incelenmiştir (Fotoğraf 4.16).

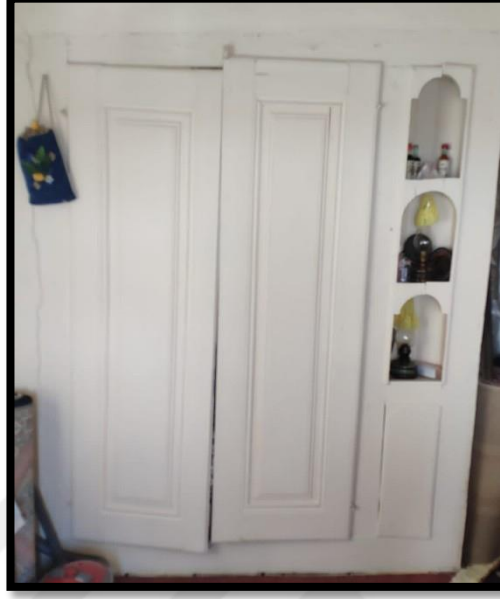
Rumların yaşadığı dönemde köy Papazına ait olup, salonun sol duvarında ayin yeri olarak belirtilen kısımda bulunmaktadır (Fotoğraf 4.17). Meskenlerde üst katta yer alan odaların her biri farklı bir özelliğe sahiptir. Yatak odası olarak kullanılan bölmede evlerin mimarisinde gömme dolaplar yer almaktadır (Fotoğraf 4.18). Yüklük olarak tanımlanan bu bölmede günlük kullanım ile gelen misafir için ayrılmış olan yatak ve yorganlar saklanmaktadır. Odalardan birine tezgâhı ve ocak yerleştirilmiştir ve mutfak fonksiyonuna sahiptir. Mutfaklı oda içerisinde yer alan küçük bir bölme ise kiler ve depolama alanı olarak kullanılmaktadır. Ek olarak üst katta bir mutfak ve lavabo da yer almaktadır. Rum evleri sahip olduğu bu özellikler bakımında ilgi çekici bir yapıya sahiptir.

Fotoğraf 4.16 Örnek köy evi

Fotoğraf 4.17 Mübadele öncesinde köyün papazı tarafından kullanılan evin, ayin bölümü

Fotoğraf 4.18 Eski köy evinde bulunan gömme dolap

Yalıköy’de bulunan eski evleri hepsi günümüzde mesken olarak kullanılmamaktadır. Bir kısmı harap haldedir. Bu evlerin restorasyon çalışmalarından sonra turizme kazandırılması mümkündür. Örnek olarak Yalıköy’ün meydanında harabe durumda olan bir ev ele alınmıştır.

Söz konusu bina, iki katlıdır (Fotoğraf 4.19 ve Fotoğraf 4.20). Binanın zemin katı taş ve kerpiçten yığma duvar tarzında yapılmıştır. 1. Katın inşasında ahşap kullanılmıştır. Üst katta duvarların bağdadi tarzda inşa edildiği, dıştan ise tahta ile kaplandığı görülmektedir. Zemin katın duvarlarının bir kısmı tamirat amacıyla delikli tuğla ile örülmüştür. Benzer şekilde pencerelerden bazılarının delikli tuğla ile küçültüldüğü de fark edilmektedir. Zemin kat ile üst kat arasında ahşap kirişler yer almış, tavan ve taban ahşap ile kaplanmıştır. Üst katın zemini zaman içinde tahrip olmuştur. Evin orijinal çatı kaplaması da değiştirilmiştir. Kısmen çöken çatı, geçmişte yapılan tamiratlar sırasında Marsilya tipi kiremitle kaplanmıştır. Ev günümüzde kullanılmamaktadır. Söz konusu evin gerçek değeri ancak gerçekleştirilecek restorasyon çalışmalarından sonra ortaya çıkacaktır. Restorasyon sonrasında bu ve benzeri evler kültürel özelliklerin tanıtıldığı bir müzeye veya konaklama yerine dönüştürülebilir.

Fotoğraf 4.19 Restore edilmesi önerilen köy evlerinden biri

Fotoğraf 4.20 Restore edilmesi önerilen evden bir baş görünüm

Turizmin temel unsurlarından olan konaklama; geceleme ve beslenmeyi ifade eden bir kavramdır. Herhangi bir alanda turizmin gelişmesi çok büyük ölçüde konaklama kapasitesine de bağlı olacaktır. Günümüzde turistler için değişik konaklama şekilleri vardır. Örneğin; en genel anlamda konaklama kolaylıkları ticari ve özel türde olanlar

şeklinde ikiye ayrılırlar. Birinci grup içinde oteller, moteller, pansiyonlar, tatil kampları ve tatil köyleri ile benzerleri girer; ikincisi ise akraba ve arkadaş evleri ve özel konutlar olan ikinci evler/tatil evlerinden oluşur. Kamp ya da karavan, hareketli ev özel çadır ya da karavanlar ticari kampinglerde kendilerine ayrılan yerlerde konakladıkları için bir ara tip sayılırlar. (ÖZGÜÇ, 2013)

Birinci grup içerisinde yer alan; oteller, moteller ve pansiyonların varlığı bakımından incelediğimiz zaman, bölgenin var olan rekreatif ihtiyaçlarının karşılanmasına yetebilecek kapasitede hizmet sektörünün yer aldığını görürüz. Yalıköy’de konaklama, yeme-içme, sosyal aktivite ve eğlence hizmetleri sunan otel ve moteller, merkezden itibaren sahile doğru konumlanmıştır. Ayrıca otel işletmecilerine yapılan anket neticesinde bahar mevsimi ile açılan turizm sezonu, yaz döneminde %100 doluluk oranına sahiptir. 2021 yaz sezonu itibarıyla Yalıköy’de 2 otel, 1 hotel, 1 pansiyon yer almaktadır. Bu konaklama alanlarına ek olarak, Yalıköy’de öne çıkan turizm faaliyetlerinden biri olan kamp tatili içinde sahilde kamp alanı yer almaktadır. Yalıköy’de turistik işletmelerin açılışı hala devam etmektedir. En son 2019 yılında inşa edilen konaklama oteli, Yalıköy’ün konfor ve sağlanan modern hizmetler açısından hala gelişme göstermekte olan bir bölge olduğunu kanıtlamaktadır. Otel, 32 adet 20m²’lik standart oda, 17 adet 28 m²’lik bungalow oda ve 3 adet 25m²’lik süit oda kapasitelidir. Otel konumu itibarıyla deniz kenarında yer alan modern konaklama tesisi olarak hizmet vermekte olup, doğaseverlerin kamp alanı tercih etmelerinin yanında, modern konaklama seven turistlerin de talebini karşılar nitelikte bir yerleşmedir. Özellikle bu otelin son dönemde faaliyete girmiş olması, Yalıköy’de gelişen turizm sektörünün artan talebe yönelik, karşılanan ihtiyacı olarak ortaya çıkmıştır. Yalıköy otel, hotel, pansiyon ve kamp alanlarının işletmeciliği Yalıköy yerlileri tarafından yapılmakta olup, böylelikle turizm gelirleri Yalıköy halkına katkı sağlamaktadır.

Fotoğraf 4.21 Yalıköy hotel

Fotoğraf 4.22 Yalıköy otel

Fotoğraf 4.23 Yalıköy apart

Fotoğraf 4.24 Yalıköy bungalov

Yerleşme aslında konaklama tesislerinin dışında, yazlıkçılarında çoğunlukta bulunduğu bir alandır. Nüfus verisinde değinilen yaş gurupları verisinde, Yalıköy’de nüfusun yaklaşık % 15’i 65 ve üzeri yaş grubundadır. Bu özelliğiyle de bireylerin ikincil konut olarak, yaz dönemini dinlenme amacıyla tercih ettiği bir alan olması da öne çıkar. İkincil konut özelliklerine, yerleşmeler başlığı altında değinilmiştir. Yazlık adı verilen ikincil konut sayısı Yalıköy’de çoğunluktadır. İkincil konutlar da aynı şekilde turizm ekonomik gelirin katkı sağlar. Yalıköy halkının bir kısmı Kosova, Arnavutluk gibi Balkan kökenli olduklarından, Yalıköy’de bulunmadıkları dönemleri, yazlık sahipleri konutları devre mülk, dönemsel olarak kiralayıp gelir de elde etmektedirler.

Araştırma sahasında turizm faaliyetleri yerel ekonomi için oldukça önem arz etmektedir. Marmara bölgesinin Karadeniz sahil kıyısında yer alan Yalıköy, bulunduğu konum ve doğal güzellikler itibariyle iç ve yerel turizm açısından değerlidir. Kış dönemlerinde Yalıköy’de yalnızca yerli halk yaşamakta olup, Nisan itibariyle başlayan turizm sezonu bölge nüfusunun artmasını sağlar. Yalıköy içerisinde ki esnaf kış dönemi hariç diğer mevsimlerde turizme dayalı olarak önemli ekonomik kazanç sağlamaktadır. Bölgede turizm Nisan ayı içerisinde; kamping faaliyetleri, manzara turizmi, doğa kampları, karavan kampları, dağ yürüyüşü, atv turları ile sezon açılışını yapmaktadır. İlkbahar mevsimi itibariyle başlayan turizm sezonu, yaz ve sonbahar dönemlerini de kapsayıp havaların soğumasıyla kış mevsiminde son bulmaktadır.

Fotoğraf 4.25. Kamp alanı girişi

Fotoğraf 4.26. Yalıköy kamp alanı

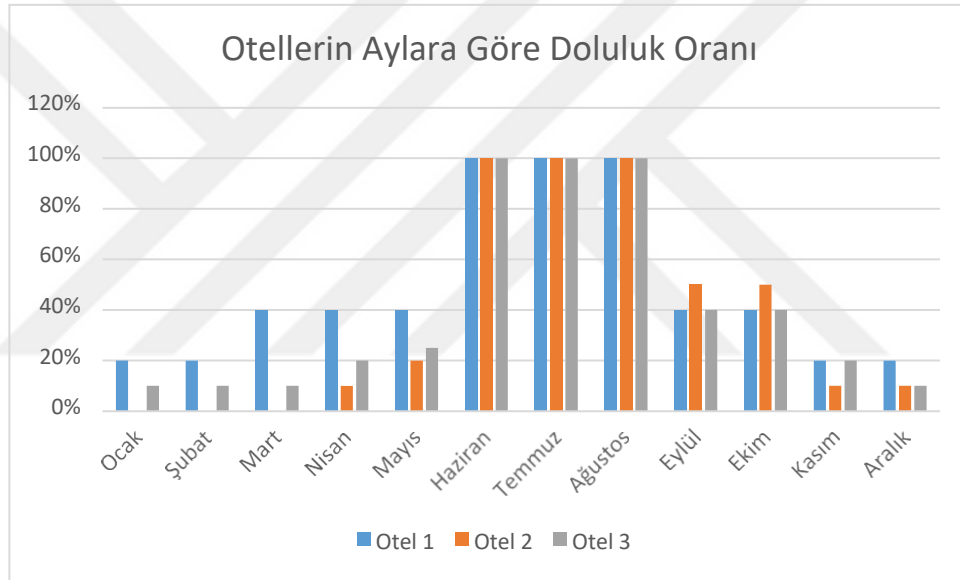
Fotoğraf 4.27. Yalıköy kamp tuvaletleri

Yalıköy'deki konaklama tesislerinin kapasite kullanımı ile ilgili yapılan görüşmelerde Haziran-Ağustos aylarının tam dolu olduğu, Aralık-Şubat döneminde ise ancak kapasitenin %10'unun kullanılabildiği bilgisine ulaşılmıştır (Tablo 4.2, Şekil 4.4). Yalıköy'de bir yıl içerisinde otelleri ziyaret eden yerli ya da yabancı turistlerin aylara göre bölgeyi ziyaret oranlarının artış ve azalış görülmektedir. Yalıköy'de Ocak-Şubat-Mart ayları otel doluluk oranlarının en az olduğu ayları kapsamaktadır. Bu verilere göre; Yalıköy'ü ziyaret eden kişi sayısında kış aylarında sayısı azalma gerçekleşmesi nedeniyle, otelde konaklayan turist sayısı da azalmaktadır. Havaaların ısınmasıyla birlikte ilkbahar ayları içerisinde konaklayan sayısında artış gözlenmektedir. Aralık-Ocak-Şubat aylarında doluluk oranı ortalama %10 olan otellerde, Mart ayı %20, Nisan ayı %25 ve Mayıs ayında %30 artış gösterirken, yaz aylarında doluluk oranı %100'e ulaşmaktadır. Yaz mevsimi sonu sonbahar başlangıcıyla birlikte bölge Karadeniz ikliminde yağışlı döneme girilmesi, yeni eğitim döneminin başlaması, ikincil konut sayısının da fazla olduğu Yalıköy'de turizm sezonunun kapanması beraberinde gelmektedir. Bu durumu takiben Eylül ayıyla birlikte Yalıköy'de konaklayan turist sayısında azalış eğilimi görülür. Eylül ve Ekim aylarında otellerde konaklayan turiste göre doluluk oranlarının ortalama %45'e

düşüğünü gözlemlerken, Kasım ayında bu oran gittikçe azalmış ve %15'e kadar gerilemiştir.

Yalıköy'de Otellerin Aylara Göre Doluluk Oranı (%)												
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Otel 1	20%	20%	40%	40%	40%	100%	100%	100%	40%	40%	20%	20%
Otel 2	0%	0%	0%	10%	20%	100%	100%	100%	50%	50%	10%	10%
Otel 3	10%	10%	10%	20%	25%	100%	100%	100%	40%	40%	20%	10%
Ortalama	10%	10%	17%	23%	28%	100%	100%	100%	43%	43%	17%	13%

Tablo 4.2 Yalıköy'de otellerin aylara göre doluluk oranı

Şekil 4.4 Otellerin aylara göre doluluk oranı (Veriler, otellere yapılan anket çalışması sonucunda hazırlanmıştır)

Yalıköy'ün son 10 yıl içerisinde turizm faaliyetlerinin öne çıkarak, doğa severler tarafından ziyaret edilme nedenleri arasında; kamping, doğa yürüyüşü, plaj, avcılık gibi sporların da yapıldığı bir doğa alanı olması etkili olmuştur. Sahaya gelen turistler yerli turist olup, iç turizmin de gelişmesine katkıda bulunurlar. Bölge bugün İstanbul ve çevresinden ziyaretçi çekmektedir. Daha çok dinlenmeye yönelik olan turizm ziyaretleri kısa süreli olup hafta sonları ziyaretçi sayısı hafta içine göre artar. Bölge halkının geliri de turizm faaliyetlerine bağlı olarak artış gösterir. Köy meydanında yer

alan bakkal, restaurant, fırın gibi işletmelerin sahibi olan esnafın geliri de köy ziyaretleriyle birlikte artış göstermiş olduğunda, turizm faaliyetlerinin çeşitlenmesini ve turist sayısının artması yönünde tercih gösterirler.

Yalıköy çevresinin orman ile kaplı olması doğa turizmi için önemlidir. Doğa yürüyüşleri için son zamanlarda gurup ziyaretçileri tarafından tercih edilen bir rotadır. Karadeniz kıyısında yer alması, az da olsa plaj turizmine katkı sağlamıştır. Yalıköy sahili Kamping için bölgede kamp alanları yer almaktadır. 12 Km uzunluğunda bir kıyı şeridine sahip olmasına rağmen Karadeniz'in dalgalı olması, plaj turizminin geri planda kalmasına neden olmuştur. Genç nüfus Yalıköy'ü kamping sahası, karavan konaklama yeri, doğa turizm sahası olduğu için tercih ederken, kendine has, sessiz şehirden ve karmaşadan uzak bir yer olması ise yaşlı nüfus ya da ailelerin tercih ettiği, dinlenmeye yönelik bir tatil yapmayı planladığı rekreasyon alanıdır. Bu özellikleri nedeniyle her yaş grubuna hitap etmekte ve nüfusu bölgeye çekmektedir.

Yalıköy'de otel ve pansiyon sayısı fazla olmamasına rağmen, otelde konaklama için gelen nüfusun arz ve talebini karşılar niteliktedir. Sahilde yer alan restaurantlar, ziyaretçiler için dinlenme ve yeme-içme alanı olarak kullanılır. Bölge'de işletmeciler yerel halktan oluştuğu için, ziyaretçilerin ekonomik olarak katkısının payı önemlidir, çünkü sadece yılın belirli dönemlerinde ekonomik gelir elde edilir. Ayrıca Yalıköy, sahip olduğu nadir özellikli kum ve çakılı ile doğal yapı açısından önem taşımakta olup, İstanbul II No'lu K.T.V.K.K. tarafından alınan 05.09.1989 gün ve 1558 sayılı karar gereğince bu doğal yapının korunması gerekmektedir (İBB KUDEB, 2018).

Yalıköy'de bugün ekonominin temellerinden birisi turizm sektörüne dayanmaktadır. Ancak turizm bu sahada geçmişten beri var olan bir sektör değildir. Turizmin gelişmesinde Yalıköy'ün sahip olduğu doğal güzelliklerinin yanı sıra gerileyen diğer ekonomik faaliyetlerin de bu duruma hız kazandırdığı bir gerçektir. Özellikle geçmiş yıllarda asıl ekonomik kaynağını ormancılık sektörünün oluşturduğu Yalıköy, bugün ormancılık sektörünün gerilediği ve ormancılıktan artan payın maden ve turizm sektörüne yönelim gösterdiği bir yerleşme olmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yalıköy'ün ekonomisinde balıkçılık ve orman ürünlerinin üretimi ön planda iken, 1980'li yıllardan itibaren kuvars kumu çıkarımından ibaret olan madencilik faaliyeti önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Madencilik dışındaki ekonomik faaliyetlerin eski önemini yitirmesi yanında turizm alanında yaşanan gelişmeler Yalıköy'ün ekonomisinde büyük bir değişimin de habercisi olmuştur. Özellikle 2000'li yılların başından itibaren turizm, ekonomik faaliyetler içinde hızla ön sıralara yükselmiştir. Bu açıdan öncelikle Yalıköy'de turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi için plan ve uygulamalar gerçekleştirilmelidir.

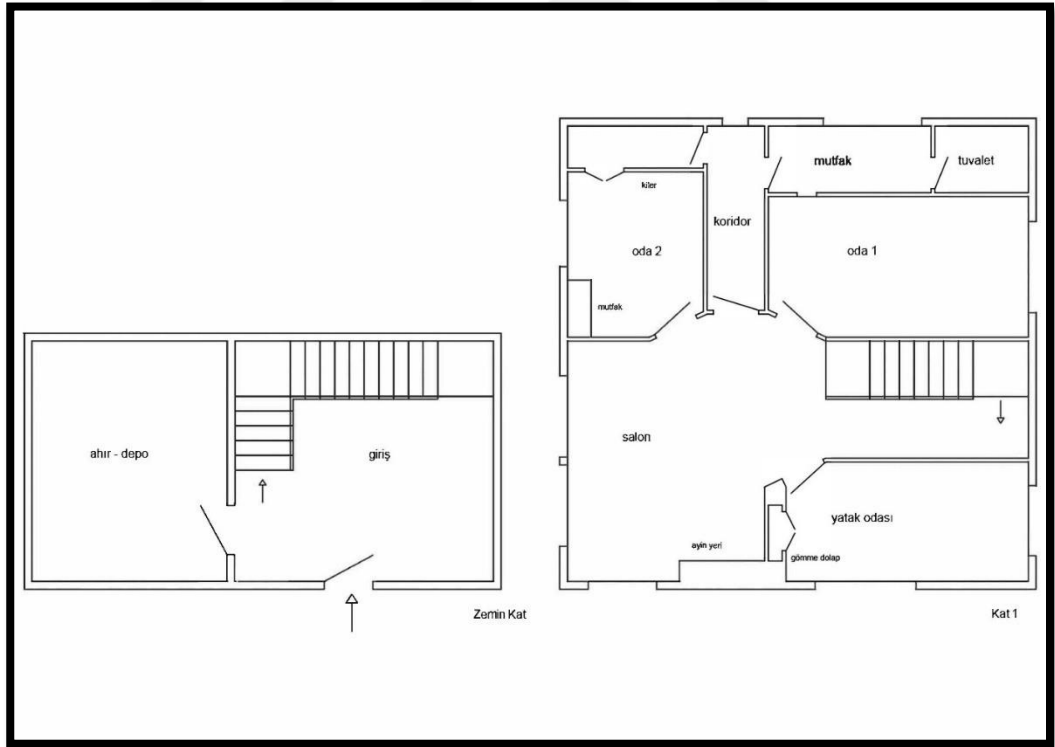
Yalıköy'de turizmin geliştirilmesi bölgesel ve ayrıca yerel öncelik taşımaktadır. Yalıköy konumu gereği bir orman köyü iken, günümüzde bir turizm faaliyetlerinin şekillendirdiği köye dönüşmüştür. Turizm Stratejisi olarak “Sürdürülebilir Turizm” yaklaşımının benimsenmesi, buna yönelik istihdamın arttırılması ve yerel ekonomi içerisinde turizm gelirlerinin arttırılması öncelikli hedef olmalıdır. Bölgede turizmin gelişebilmesi için öncelikle “nasıl daha fazla turist çekebiliriz?” sorusuna cevap verilmesi gerekmektedir. Öncelikle bölgede turist sayısının artması bölgenin turizm faaliyetlerinin çekiciliklerinin tanıtılması ve ön plana çıkarılmasıyla gerçekleşecektir.

Bölgede; doğal koşullar bakımından zengin bir çevrenin varlığı, yerel hayatın tanıtılabileceği imkânların arttırılması, bölgeye özgü yemeklerin tanıtılabileceği lokantaların faaliyete geçirilmesi ve var olan lokantaların iyileştirilmesi, köyde yer alan eski rum evlerinin mimarisine uygun bir şekilde restore edilip turistik faaliyetlere uygun hale getirilmesi, bölge turizm faaliyetlerinin gelişimi açısından bir zorunluluktur. Yapılabilecek küçük gelişmeler beraberinde Yalıköy turizm faaliyetine açılacaktır. Tabii ki Yalıköy içerisinde yapılacak her yeni gelişim ve restore köyün geleneksel yaşantısını tanıtıcı olmalı, fiziki ve kültürel çevrenin bozulmadan tanıtılmasına imkân vermelidir.

Yalıköy'de bulunan otel ve kamp alanları konaklama açısından yaz aylarında tam kapasite dolu olmaktadır. Ayrıca Yalıköy'ü ziyaret eden turistlere ilgi çekici olması ve bölgenin ziyaret edilebilirliğinin arttırılması amacıyla Podima (Yalıköy) eski evler,

özgün şekline uygun olarak restore edilmeli, kültürel yaşamı tanıtıcı nitelikte ziyarete ve konaklamaya açılmalıdır.

Yalıköy'deki eski evlerin inşa edildiği tarih tam olarak bilinmemekle birlikte, yapım tekniği ve mimari planlama açısından ele alındığında dönemin ve bulunduğu çevrenin karakteristik özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Yalıköy eski köy evlerinin tamamı benzer mimari özelliklere göre inşa edilmiş olup, evlerin çoğunda iskân devam etmektedir. Bu evlerin turizm faaliyetlerinde değerlendirilmesi, ev sahiplerine de bir gelir kaynağı olacaktır. Aşağıda Yalıköy meydanına yakın olarak konumlanan 250 yıllık bir geçmişe sahip olan bir köy evinin planına örnek olması açısından yer verilmiştir. Evde yapılacak küçük değişiklikler, turizm açısından kullanıma daha uygun hale getirmeye müsaittir.

Şekil 5.0.1 Örnek Köy evi kat planı

Yalıköy'de kurulu olan otellerin yaz aylarında doluluk oranları %100'e ulaşmakta ve konaklama yeterliliği açısından sorun yaşanmaktadır. Konaklama için yer bulamayan turist yakın çevrede konaklama fırsat bulmakta ve bu durum Yalıköy'de

yalnızca günübirlik turistin sayısını artırmaktadır. Otel sayısının artırılmasıyla birlikte Yalıköy’de konaklayan ziyaretçi sayısı da artacak ve ekonomik olarak katkı sağlayıp, gelişimini hızlandıracaktır. Bu nedenle var olan konaklama hizmetlerine yenilerinin eklenmesi sağlanarak kapasite artırımı gerçekleştirilmelidir. Ancak hızlı yapılaşma probleme neden olabileceğinden, Eski Rum evlerinin de konaklama imkânı açısından değerlendirilmesi gereklidir. Böylelikle hem konaklamaya çözüm bulunmuş olacak hem de sahada kültür turizmi için gerekli potansiyel sağlanmış olacaktır.

Buna göre yapılması gerekenler kısaca maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1- Yalıköy ve çevresi için turizm önemli bir potansiyele sahip olan ekonomik faaliyetlerdir. Bu nedenle var olan potansiyelin daha da geliştirilmesi gerekmektedir. Ancak turizm faaliyetleri geliştirilirken; Yalıköy halkının yaşayış tarzına, çevreye ve doğaya zarar verecek faaliyetlerden kesinlikle kaçınılmalıdır.
- 2- Yalıköy tarihinde önem arz eden ve en eski yerleşim meskenleri olan Rum evlerinden turizme a ılabilecek olanlar belirlenmeli ve turizm açısından bölge mimarisine uygun olarak restore edilip kullanılabilir hale getirilmelidir.
- 3- İlk olarak turizme açılacak evlerin mesken olarak kullanılmayanlardan seçilmesi restore sürecini azaltıp, ek olarak maliyetleri de düşüreceklerdir. Restore edilecek olan evler mimarisine uygun olarak yeniden düzenleneceği gibi, malzeme olarak orijinalinden uzaklaşılmamalıdır.
- 4- Yalıköy halkı çoğunlukla Balkan Türklerinden oluşmaktadır. Yaz aylarında memleket ziyaretinde bulunan halk, Yalıköy’  yurtdışında da tanıtıcı faaliyette bulunup, yurtdışından da ziyaretçi gelmesini sağlayıp turizm olgusunu arttırmalıdır.

- 5- Yurt içerisinde ise günübirlik ve konaklamalı kültür turları eşliğinde, tur firmaları tarafından bölgenin tanıtılması ve gezdirilmesi sağlanmalıdır. Bunun için bölgenin il ve i e genelinde tanıtılması için reklamının yapılması ve günümüzün aktif iletişim aracı olan sosyal medya aracılığıyla tanıtılması da önemli olacaktır.
- 6- Geliştirilmesi gereken önemli unsurlarda bir tanesi de yol bakımıdır. Bölgeye giden Karacaköy-Yalıköy karayolun bakımının yapılması, bölgeye ulaşımın kolaylıkla ve sıklıkla gerçekleşmesini de sağlayabilecektir.
- 7- Bölge ormanlarla çevrili bir yerleşme olduğundan da  yürüyüşü, doğa y r y   leri açısından da uygun bir sahadır. Mevcut  evreye zarar vermeden bölgede doğa içerisinde yürüyüş parkurları yapılması, do aseverlerin ziyaretini de bölgeye arttıracaktır.
- 8- Bölgede yeme-içme faaliyetleri açısından var olan restoranların iyileştirilmesi ve yöresel yemeklerin tanıtılması için yeni yeme-içme alanlarının açılması da yöresel tanıtım açısından olumlu olacaktır.
- 9- Balıkçı köyü olan sahada bir tane balık lokantası bulunmaktadır. Balıkçılık faaliyetlerinin geliştirilmesine bağlı olarak, sahilde balık restoranları da faaliyete geçirilip sosyal imkânların artırılması sağlanmalıdır.
- 10- Turizm sezonunun s resinin tüm yıla yayılmasını sağlayacak faaliyetlere imkân tanınması sağlanmalı ve böylece yerli halk her sezon turizm geliri elde etmelidir.
- 11- Turizm hizmetlerinde (konaklama, yeme-içme, etkinlikler) kalitenin ve kapasitenin artırılması, ziyaretçilerin bölgede geçirdiği s renin artırılması için turizm faaliyetlerin çeşitlendirilmesi, turizm gelirlerinden daha fazla pay

alınabilmesi için var olan potansiyelin öne çıkarılması ve turizmin nitelik ve niceliğinin iyileştirilmesi gerekmektedir.

Turizm sektörü için var olan şartlar geliştirildiğinde ve yeni çekici imkânların turistik faaliyetlerin arttırılmasıyla birlikte, Yalıköy ve çevresinde turizm önemli bir gelir kaynağı olacaktır.

KAYNAKÇA

ALTIN, B. N. (1989).

Kuzeydoğu Trakya'da Binkılıç-Karacaköy/ Gümüşhane-Yalıköy Arasının Jeomorfolojisi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü.

ASAN, Ü. (1999).

Ormanlık Bilgisi, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, İstanbul.

AVCI, S. (1998).

Filyos Havzasının (Karabük-Filyos arası) Coğrafi Etüdü: I Fiziki Şartlar. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi, 217-274.

AVCI, S. (1999).

Filyos Çayı Havzasında Turizm Potansiyeline Sahip Alanlara Bir Örnek : Yenice ve Çevresi . Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi(7), 19-42.

AVCI, S. (1999).

Filyos Çayı Havzasının (Karabük-Filyos arası) Coğrafi Etüdü II: Beşeri Coğrafya Özellikleri. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi, 229-291.

AVCI, S. (2020).

Hakim Rüzgar Yönünün

Belirlenmesi İçin Bir Yazılım

Önerisi: Prevailing WindRUB 1.0.

İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi,
209-219.

BAYRAKTAR, S.
(2010, Aralık).

**Çatalca (İstanbul) Batısı Kuvarsit
Yataklarının ve Kuvars Kumu
Yataklarının Jeokimyasal-Mineralojik
İncelemesi.**

BOZDAĞLIOĞLU,
Y. (2014)

**Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi ve
Sonuçları.** Türkiye Sosyal Araştırmalar
Dergisi(180), 9-32.

BYFIELD, A., ÖZHATAY, E., &
ÇIRPICI, A. (2003)

**Türkiye'nin 122 Önemli Bitki Alanı
“Terkos-Kasatura Kıyıları”.** İstanbul:
Doğal Hayatı Koruma Derneği.

ÇTP(2021)

Çilingöz Tabiat Parkı:

<http://cilingoz.tabiat.gov.tr/>

adresinden alındı (2021, Şubat)

CENGİZOĞLU, F.
P. (2015).

**İkincil Konutların Birincil Konutlara
Uyarlanması: Mersin Örneği.** Diyarbakır.

DİZDAR, M. Y.
(2003).

Türkiye Toprakları. Ankara: TMMO
Ziraat Mühendisleri Odası.

DÖNMEZ, Y.
(1968)

Trakya'nın Bitki Coğrafyası. İstanbul
Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları

DUMAN, E. (2017)

**Çatalca İlçesinin Coğrafi Potansiyeli ve
Sürdürülebilir Arazi Kullanımı.** İstanbul.

EMEKLİ, G. (2014)

**İkincil Konut Kavramı Açısından
Turizm Coğrafyasının Önemi ve
Türkiye'de İkincil Konutların
Gelişimi.** Ege Coğrafya Dergisi, 25-42.

EROL, O., &
ALTIN, B. N. (1989)

**Binkılıç-Karacaköy Dolayının
Jeomorfolojisi, Istranca Dağları
Güneydoğusu, Trakya** 179-199.
Bülten.

GENÇ, İ. (2003),

Çatalca(İstanbul) ve Çevresinin Florası.
Balıkesir

İBB KUDEB. (2018)

**İstanbul Çatalca İlçesi Kültür ve
Tabiat Varlıkları Envanteri.**
İSTANBUL.

İZMİRLİ , B.
(1992)

**Çatalca ve Yakın Çevresinin
Jeomorfolojisi.** İstanbul

KARABAĞ, S., & ŞAHİN, S. (2014)

Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası.
Ankara: Pegem Akademi.

KURŞUN, İ., & İPEKOĞLU, B.
(1995)

Türkiye Kuvars Kumu
Potansiyeline Genel Bir Bakış. İzmir.

ODABAŞI, T. (1976)

**Türkiye'de Baltalık ve Korulu Baltalık
Ormanları ve Bunların Koruya
Dönüştürülmesi Olanakları Üzerine
Araştırmalar.** İstanbul.

ÖZGÜÇ, N. (2013)

**Turizm Coğrafyası Özellikler ve
Bölgeler.** İstanbul: Çantay Kitabevi

SAATÇIOĞLU, F.
(1979)

Silvikültür Tekniği (Silvikültür II).
İstanbul: İstanbul Üniversitesi Orman
Fakültesi

ŞAHİN, S. (2018).

Geçmiş, Günümüz ve Gelecekte Nüfus Gerçeği . Ankara: Pegem Akademi.

Şişe Cam. (2021a)

Şişe Cam:

<https://www.sisecam.com.tr/tr/f>

hakkimizda/tarihce adresinden

alındı.

TUNÇDİLEK, N.
(1967)

Türkiye İskan Coğrafyası. İstanbul:
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

ZİNET, B. (1996)

Binkılıç (Çatalca-İstanbul) Dolayının Jeolojisi. İstanbul